

πρεβεζανικά χρονικά

ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

140 Τεύχος

Απρίλης - Μάης - Ιούνιος 1987

B11928

ΠΡΕΒΕΖΑΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

Τριμηνιαίο Περιοδικό ποικίλου

προβληματισμού

Έκδοση ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ
ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ

ΕΔΡΑ: ΠΡΕΒΕΖΑ

Διεθδύτεται από ΈπιπρεπήΥπεύθυνος ΣΠΥΡΟΣ Β. ΝΤΟΥΕΙΑΣ
Ζελόγγου 33 τηλ. 28375
ΠΡΕΒΕΖΑ

ΧΡΟΝΙΑ Δ'

Απρίλιος - Μάης - Ιούνιος 1987

Υπεύθυνος Τυπογραφίας

Γ. ΤΣΟΛΗΣ

Γ. Μιχαηλίδη 4

Τηλ. (0651) 22.877 & 26.536

Γιαννιτσα

Εμβασματα - εκπταγές: Λάμπρος Ζιανίκας
Πάροδος Χανιών Τηλ. 22.110
Συνέργασια - Επιστολές: Κώστας Τζίας
Πάροδος ΠεδιάδωνΣημ. Τα εικόναρα φέρει κάτι. σκαριάσιν μόνο τη γνώμη του
εικονογράφου τους.Συνδρομές: Ιδιωτών δρχ. 1.000
Εταιριών, τραπέζων, Ν.Π.Δ.Δ δρχ. 1.600
Εξωτερικού δολ. 20
Τιμή τεύχους δρχ. 250

B11928

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Σελ.

Το Πνέυμα της Αντίστασης στο Δημ. Τραγούδι: Ερατ. Καψωμένου, καθηγ. Πανεπιστημίου Ιωαννίνων	11
Το είδωλο του Νίτσε, Σπ. Δήμα, δικτύρου	12 - 16
Η μάχη Παραποτάμου 5 Νοέμβρη 1940: Άλεκου Παπαγεωργίου απ. Αξιωματικού	17 - 20
Στατιστική και εμπορική σημείωση: Dozon Επίτιμου Πρόξενου της Γαλλίας, στα Γιάννενα (για την Πρέβεζα) 1870	21 - 25
Αύξηση γιατρών παγκόσμια: Μιχ. Αναγνωστόπουλου γιατρού	26
Στου Μπαναόση (τοπωνύμιο) Σπύρου Ντούσια σ. δάσκαλου	27 - 31
Η εξαφάνιση χωριών του Ν. Πρέβεζης κατά τους χρόνους της Τουρκοκρατίας. Αναστ. Γεωργαντζή σ. δάσκαλου	32 - 35
Πάργα: Ποίημα: Τάκη Τσιάκου-Συμβολαιογράφου	36
Ο Μ. Απόστολος Παύλος ιδρυτής εκκλησίας Νικοπόλεως: Ιωάννου Κόλλια, Ιερέα	37 - 39
Οι Μπασιάδες: Δημ. Παπαδημητρίου δάσκαλου	39 - 40
Από το αερόστατο μέχρι την τυπογραφία. Γιώργου Μουστάκη	41 - 45
Ομηροι των Γερμανών Καναλακώτες: (συμπλήρωμα)	46 - 47
Ο Άγιος Κωνσταντίνος Πρέβεζας: Οδ. Μπέτου σ. δάσκαλου	48 - 53
Οι οικογένειες της Καινότητας της Πρέβεζας: Ροδής - Αγγελικής Σταμούλη (Α. Μέρος)	54 - 63
Ένας υγροβιότοπος που λίγο λίγο χάνεται: Ήλια Σωτηρέλη	64 - 65
Δελτίο Δημοτικής Βιβλιοθήκης Πρέβεζας	66
Πολιτιστικές εκδηλώσεις. Δήμος Πρέβεζας Πνευματικό κέντρο	67 - 72

ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ ΤΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ ΣΤΟ
ΔΗΜΟΤΙΚΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙΕραστούλην Γ. Καυαρίνου
(καθ. Φιλοσ. Σχολής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων)

Η Αντίσταση του λαού μας ενάντια στη φασιστική επίθεση και στη ναζιστική κατοχή δεν είναι μόνο ιστορικός αλλά και πολιτισμικός σταθμός. Γιατί το φαινόμενο της μαζικής συμμετοχής του λαού στη μεγάλη αυτή πράξη δεν εξηγείται από τις αμεσες ιστορικές συγκυρίες, που υπήρξαν γενικά αρνητικές (μεταξική δικτατορία), διώξη των εκφραστών της πρωτοπορίας στον εργατικό, πολιτικό και κλευματικό χώρο, συντριπτική υπεροχή του εχθρού), αλλά από ένα βαθύτερο - κοινό - υπόστρωμα πολιτισμού που ένωσε διαφορετικές τάξεις και κοινωνικές κατηγορίες σε μια συλλογική στάση απέναντι στη μεγάλη ιστορική πρόκληση. Η Αντίσταση λοιπόν θέτει σε τελευταία ανάλυση το ζήτημα της ιδεολογίας που τροφοδότησε την κορυφαία εκείνη πράξη και παραπέρα, το ζήτημα της πολιτισμικής παράδοσης και ταυτότητας του λαού μας, ζήτημα πολύπλοκο και εξαιρετικά σημαντικό, στο μέτρο που προώθει την εθνική μας αυτογνωσία.

Κι εδώ μπαίνει το πρόβλημα: Ποιές είναι οι πηγές που θα μπορούσαν να προσφέρουν μια έγκυρη εκδοχή της ιδεολογίας που εμφύγεις και τροφοδότησε την αντίσταση ενάντια στο φασισμό και ναζισμό; Οι πηγές ασφαλώς είναι πολλαπλές και

Το φαινόμενο αυτό αντιπροσωπεύει την πιο πρόσφατη άνθιση του δημοτικού τραγουδιού (έχουν καταγραφεί πάνω από 90 τραγούδια) και δείχνει ότι η λαϊκή ποιητική παράδοση αναβιώνει και τονόντεται σε κρίσιμες ιστορικές περιόδους, όταν ο λαός πλέρνει - ως πρωταγωνιστής ή ως θύμα - ενεργό μέρος στην ιστορία.

Τα τραγούδια αυτά, αναφέρονται στον Ελληνοιταλικό πόλεμο, στην Κατοχή, την Αντίσταση και την Απελευθέρωση και ανήκουν στην κατηγορία των ιστορικών τραγουδιών. Διακρίνονται σε δύο υποκατηγορίες: σύντομα λύρικά τραγούδια, που ακολουθούν την παράδοση του κλέφτικου (και ιστορικού) τραγουδιού και πολυστίχα σμονικοκατάληκτα, που ακολουθούν την παράδοση της έμμετρης λαϊκής χρονογραφίας. Εδώ θ' αποχληθούμε κυρίως με τα πρώτα, που είναι κατέχοχην ιδεολογικό τραγούδια. Στα τραγούδια αυτά παρατηρούμε μια διαδικασία προσαρμογής της παράδοσης στα σημερινά πολιτιστικά δεδομένα και εδικότερα, μια σύνθεση του πατροπαράδοτου επαναστατικού μήθου με τα εθνικά και ιδεολογικά αιτήματα της εποχής μας.

Για να μπορέσουμε να εκτιμήσουμε την ιδεολογία αυτών των τραγουδιών (ας τα ονομάσουμε για συντομία «τραγούδια της Αντίστασης»), είναι απαραίτητο ένα μέτρο σύγκρισης. Και τέτοιο είναι τα ομόλογα ηρωικά τραγούδια παλιότερων εποχών, την παράδοση των οποίων συνεχίζουν. Η συγκριτική λοιπόν εξέταση που θα επιχειρήσουμε βασίζεται σε μια τυπολογία, με γνώμονα τα στοιχεία και τις συναρτήσεις που θεωρούμε σημαντικές. Τέτοιες είναι:

— Το φεγγιματικό σχήμα που ακολουθούν και

— Το μοντέλο δράσης, που περιλαμ-

βάνει τις σχέσεις ανάμεσα στην πρόσωπα που δρούν (ρόλους). Σ' αυτό το πλαίσιο, ιδιαίτερα αποκαλυπτικές για το σκοπό μας είναι οι σχέσεις που ορίζονται από το τρίγωνο: ήρωας - εξουσία - κοινωνία, σε συνάρτηση με τις αντιθέσεις του ατόμου με την κοινωνία και της φύσης με τον πολιτισμό.

Με βάση αυτά τα κριτήρια ξεχωρίζουμε τρεις μεγάλες θεματικές ομάδες στο προϊόντο δημοτικό τραγούδι, με κοντό χαρακτηριστικό την αναμέτρηση του λαϊκού ήρωα προς τους φορείς της εξουσίας: ομάδες που συνθέτουν τους βασικούς σταθμούς μιας ηρωικής επαναστατικής παράδοσης, η οποία ζεκινά από τη βυζαντινή περίοδο και φτάνει ως τα μέσα του αιώνα μας.

Η πρώτη ομάδα ανήκει στον ακριτικό κόκλο και απήχει μια ιστορική αντίθεση ανάμεσα στην περιφέρεια και στο κέντρο της βυζαντινής αυτοκρατορίας, ιδιαίτερα, ανάμεσα στους αυροτικούς πληθυσμούς ή στους «δυνατούς» των ανατολικών επαρχιών και στην κεντρική εξουσία της Κωνσταντινούπολης (11ος - 12ος αιώνας).

Η δεύτερη ομάδα ανήκει στο κλέφτικο τραγούδι και συνδέεται με τις συγκριώσιες των κλέφτων προς τα διοικητικά και καταστατικά σώματα της οθωμανικής αρχής (18ος - αρχές 19ου αιώνα).

Την τρίτη ομάδα αντιπροσωπεύουν τα ιστορικά τραγούδια που αναφέρονται στην περίοδο 1940 -1945, γνωστά ως τραγούδια της Αντίστασης, τα οποία είναι εν μέρει σύγχρονα και εν μέρει μεταγενέστερα από τα γεγονότα (δημιουργήματα της πρώτης μεταπολεμικής πενταετίας).

Σ' όλα αυτά τα τραγούδια σέρνεται της αφήγησης είναι μια ακλή ή διπλή - δοκιμασία η σύγκρουση του ήρωα με το φορέα της εξουσίας: Αγάνας / Νίκη ή Ήττα.

Η έκβαση της σύγκρουσης έχει δύο ταυτόσημες εκδοχές: ο ήρωας, είτε με τη νίκη του είτε, συχνότερα, με τον πρωικό του θάνατο, θριαμβεύει στο πραγματικό ή στο ηθικό πεδίο απέναντι στον αντίμαχο. Με συνέπεια είτε την ανατροπή της κατεστημένης εξουσίας και των αρχών που εκπροσωπεί είτε το μετασχηματισμό της υλικής ήττας σε ηθική νίκη, δηλ. τη δικαίωση των αρχών και αξιών που εκπροσωπεί ο ήρωας.

Αναλυτικότερα, την πρώτη ομάδα αποτελούν τραγούδια του ακριτικού κόκλου, με αντιπροσωπευτικότερες περιπτώσεις τα θέματα «Του Πορφύρη», «Του Τσαμαδού» και ορισμένα θέματα από τον κύκλο της αρπαγής γυναικών. Στα θέματα αυτά η προσωπικότητα του ήρωα προσδιορίζεται από την ταπεινή καταγωγή, δηλ. μια μορφή κοινωνικής στέρησης, και από τήν υπερφυσική ρώμη και ανδρεία, ιδιότητες που συνιστούν τη φυσική του ανεπτρότητα. Από τους αντιφατικούς αυτούς προσδιορισμούς απορρέουν τα κίνητρα της δράσης: αξίωση επιβολής - εξάλειψη κοινωνικής στέρησης. Ο ήρωας, ισχυρή ατομικότητα, με συναίσθηση της φυσικής του υπεροχής, διεκδικεί μαχητικά την κοινωνική αναγνώριση προκαλώντας με τον ένα ή τον άλλο τρόπο σε αναμέτρηση τους φορείς της εξουσίας ή της κατεστημένης τάξης.

Η πρωική δράση κλιμακώνεται συνήθως σε δύο δοκιμασίες, μια προκαταρκτική, όπου ο πρωταγωνιστής αποδείχνει την πρωική του ιδιότητα, και μια κύρια, όπου θριαμβεύει κατανικώντας και εξευτελίζοντας τους φορείς της εξουσίας ή τους καθηρωμένους ήρωες (κοινωνικά πρότυπα).

Στη θεματική αυτή ομάδα ο ήρωας - πρωταγωνιστής έχει ως μόνιμο αντίμαχο

το φορέα της εξουσίας (το βασιλιά ή το βασιλικό στρατό), συμπληρωματικά η εναλλακτικά τους κοινωνικά καθηρωμένους ήρωες και περιστασιακά διάφορα δευτερεύοντα πρόσωπα, που αντιπροσωπεύουν ένα είδος «κοινής γνώμης» υποδηλώνοντας μια καθολική αντίθεση της κοινότητας απέναντι στη συμπεριφορά του.

Ο πρωταγωνιστής, χωρίς ουσιαστικό συμπαραστάτη και παρά την καθολική αντίθεση, ανατρέπει την κατεστημένη τάξη και την αξιοκρατία της αποδείχνοντας έμπρακτα και επιβάλλοντας έτσι την αντερότητά του στο κοινωνικό σώμα.

Το παρακάνω πλέγμα σχέσεων κινδυνεύει στο ακόλουθο μοντέλο δράσης (A):

Υποκείμενο: Ήρωας (:περιθωριακό άταμο)

Αντικείμενο: κοινωνική καταξίωση.

Πομπός: υπερφριακό Εγώ (: πρωική βούληση)

Δέκτης: Ήρωας

Αντίμαχος: Εξουσία (Βασιλιάς - βασιλικός στρατός) - επίσημοι ήρωες - Κοινότητα.

Συμπαραστάτης:

Τη δεύτερη ομάδα αποτελεί μια ομοιογενής κατηγορία κλέφτικων τραγουδιών, ανάμεσα στα οποία αναφέρουμε ως χαρακτηριστικά τα τραγούδια του Χριστού Μηλιόνη, του Λιάκου, του Γάιντη Σταθά, του Διπλα, της Δέσποιν, του Γιάννη Πρίφτη, της Λέωνα Μπότσαρη, του Δεληγιώρη, του Γκούρα, του Γρίβα. Στα τραγούδια αυτά η δράση ορίζεται από την επιθετική πρωτοβουλία του αντίμαχου, που είναι ο φορέας της τουρκικής εξουσίας, ενάντια στον ήρωα, εξεγερμένο σκλάβο, με στόχο την υποταγή και την αποκατάσταση της τάξης του κατακτητή. Τα τραγούδια αυτής της κατηγορίας, κολυμπίμα και με ση-

μαντικές διαφορές στις λεπτομέρειες, ακολουθούν ένα απλό αφηγηματικό σχήμα, που συμπληκτώνεται σε μια δοκιμασία, με στερεότυπο πλαίσιο το λειτουργικό ζεύγος: Επίθεση (Πολιορκία) Αντίσταση. Μέσα σ' αυτό το πλαίσιο η αντιπαράθεση εξειδικεύεται σε δύο ταυτόσημες παραλλαγές, που ανταποκρίνονται στη διάκριση των τραγουδιών σε δύο αντίστοιχες υποουάδες: σε τραγούδια όπου η δοκιμασία επικεντρώνεται στις λειτουργίες Πρόκληση / Αλάντηση (= Πρόταση σύμβασης / Απόρριψη σύμβασης) και στα οποία αποσιωτάται η έκβαση, με αποτέλεσμα να προβάλλεται η ιδεολογική αντιπαράθεση των αντιπάλων που περιέχεται στο ζεύγος της «σύμβασης» β) σε τραγούδια που περιέχουν επιπλέον το ζεύγος Αγώνας / Νίκη (Ηττα), όπου η άρνηση υποταγής του ήρωα επιφραγγίζεται είτε με τη νίκη είτε με την ηρωική του θάνατο.

Ο ήρωας των κλαρτικών τραγουδιών αντιμετωπίζει έναν πολύ ισχυρότερο συλλογικό αντίμαχο (διωτικό σώμα, τακτικό στρατό), ο οποίος εκπροσωπεί την εξουσία, κατά κανόνα αλλοιοθή (τούρκος κατακτητής), κάποτε και ομοεθνή (αρμοτολικό σώμα). Στον αγώνα του αυτό ο ήρωας έχει σταθερό συμπαραστήτη την έμψυχη φύση και, περιστασιακό, μια περιθωριακή (στερημένη και κατακινημένη) μερίδα της κοινότητας. Σε αρκετές περιπτώσεις έχουμε έναν ακούμη δευτερεύοντα ρόλο, τον προδότη, πλεοναστική έκφραση του αντίμαχου. Έτσι διαμορφώνεται το ακόλουθο μοντέλο δράσης: B:

Υποκείμενο: Ήρωας (εξεγερμένος σκλήρος)

Αντικείμενο: ατομική ανεξαρτησία

Πουπός: υπερτροφικό Εγώ (ηρωική βούληση)

Δέκτης: Ήρωας

Αντίμαχος: Εξουσίας (κατακτητής) — Προδότης

Συμπαραστάτης: Φύση - (περιθωριακά άτομα).

Την τρίτη ομάδα αποτελούν, καθώς είπαμε, τα πρόσφατα *ιστορικά τραγούδια* που αναφέρονται στις εμπειρίες του β' Παγκοσμίου πολέμου (Ιταλική επίθεση, γερμανική κατοχή - αντίσταση - απελευθέρωση). Ανάμεσά τους η πιο συμπαγής και χαρακτηριστική ομάδα τραγουδιών είναι τα κρητικά δημοτικά τραγούδια που είναι γνωστά ως «*κριζίτικα της Αντίστασης*». Τα τραγούδια αυτά διακρίνονται σε δύο υποουάδες, που αντιστοιχούν σε δύο συνεχόμενη αφηγηματικά επεισόδια. Το πρώτο έχει ως άξονα μια κύρια δοκιμασία, όπου ένα συλλογικό υποκείμενο, ο απόλοις λαός, αντιμετωπίζει έναν συλλογικό αντίμαχο (επιδρομέα), τον πάνοπλο γερμανικό στρατό. Η δράση δηλ. ορίζεται από την επιθετική κατακτητική βούληση του αντίμαχου και η μαχητική αντίδραση του ήρωα στη βούληση αυτή, κατά το σχήμα: *Επιδρομή / Αντίσταση*. Στο επεισόδιο αυτό η δοκιμασία έχει αρνητική συνέπεια (σφαγή - καταστροφή - υποδούλωση), γεγονός που προδιορίζει τον τύπο του ήρωα ως Ήρωα - θύμα. Η αφηγηματική γραμμή ορίζεται από μια αρχική κατάσταση πληρότητας (ελευθερία), προς μια κατάσταση στέρησης (σκλαβία).

Το δεύτερο επεισόδιο ακολουθεί την αντιστροφή αφηγηματική πορεία: από μια κατάσταση στέρησης (σκλαβία), που γίνεται το κίνητρο της δράσης, προς μια τελική κατάσταση πληρότητας (ελευθερία), δηλ. αποκατάσταση της αρχική τάξης τραγυμάτων. Άξονας της δράσης είναι κι εδώ μια δοκιμασία, αλλά με συνέπεια θετι-

κή (Αγώνας Νίκη), που σημασιοδοτείται ως δοκιμασία δικαιώσης.

Σ' αυτή τη φάση το συλλογικό υποκείμενο από ήρωας - υπερασπιστής (ή θύμα) μετασχηματίζεται σε ήρωα - ελευθερωτή.

Στα τραγούδια αυτά δεν έχουμε ατομικούς ήρωες. Ο συλλογικός ήρωας ταυτίζεται με την κοινότητα. Και στα δύο επεισόδια σταθερός αντίμαχος είναι ο φορέας μιας έζωθεν εξουσίας, που αξιώνει να επιβαλεί τη δική της τάξη στον ήρωα. Στο πρώτο επεισόδιο παρεμβαίνει συχνά ίνας επίκουρος του αντίμαχου, ο προδότης. Αφετέρου, το ρόλο του συμπαραστήτη μοιράζονται, κατά περίπτωση, διάφορα συμβατικά και πραγματικά πρόσωπα, η έμψυχη φύση κυρίως και πιο απόνια το θειό και ο «σύμμαχος», που πάντες δεν παρεμβαίνουν ενεργητικά στη δράση. Ως πορτός λειτουργεί εδώ η συλλογική συνείδηση, που συναρτάται με τον πατριό χώρο ή διαμέσου της ιστορικής μνήμης - με το αγωνιστικό παρελθόν, δηλ. με την Ιστορία. Ο ρόλος αυτός εκδηλώνεται στα πλαίσια αντιπαραθέμενων ιδεολογικών κωδίκων (διατυπωμένων με τη φόρμα της σύμβασης), που συναρτώνται και στα δύο επεισόδια με το σχήμα τη δοκιμασίας και μέσα από τους οποίους εκφράζονται άμεσα, όπως και στο κλεφτικό τραγούδι, οι ιδεολογικές αντιπαραθέσεις ήρωα - αντίμαχου.

Σύμφωνα με τα παραπάνω, το μοντέλο δράσης αυτού του θεματικού κύκλου (Γ) διαμορφώμataiς ως εξής:

Υποκείμενο: Κοινότητα (λαός)

Αντικείμενο: Ζωτικός χώρος (πάτριο εδώφος) - έμψυχη ελευθερία.

Πουπός: συλλογική συνείδηση (= Ιστορία)

Δέκτης: Ήρωας

Αντίμαχος: Γερμανοί κατακτητές - Προδότης

Συμπαραστάτης: Φύση. (θειο-έζωθεν).

Συγκρίνοντας τα παραπάνω μοντέλα δράσης, από την άποψη των σχέσεων του ήρωα με τον αντίμαχο, την εξουσία και την κοινότητα περιττηρώνει τα εξής:

a. Στο μοντέλο A (ακριτικό τραγούδι) διαπιστώνουμε μια ριζική αντίθεση ανάμεσα στην υπέρτροφη ατομικότητα του προσα αφενός και στην εξουσία, την κοινωνική τάξη και το κοινωνικό σώμα αφετέρου, που εκφράζεται με την αμφισθήτηση της νόμιμης τάξης και του κατιστημένου δικαιου, τόσο ρητά (πρόκληση) δύο και έμπρακτα (αναμέτρηση). Ο κώδικας συμπεριφοράς που αντιστοιχεί στην ιδεολογία της εξουσίας και στη νομιμότητα ανυπογίγεται στην απαγορευτική σύμβαση: υποταγή = δίκαιο / αυταραία = αδίκο. Αντίθετα, ο κώδικας συμπεριφοράς που προσδιορίζει την ιδεολογία και τη δράση του εξεργεμένου ήρωα είναι η αντιαστροφή του επίσημου κωδικα: υποταγή = αδίκο / αυταραία = δίκαιο. Η σύγκρουση Ήρωα - εξουσίας και την έκφραση της υποδηλώσουν μια απόλυτη αντίθεση ανάμεσα στο ατομικό δίκαιο και στο κοινωνικό δίκαιο, στη φύση (ψυσικές ικανότητες του ήρωα) και στον ιδιοτιότο, αντίθεση που λύνεται με την κατάλυση της εξουσίας και των καθιερωμένων κοινωνικών αξιών και τη νομιμοποίηση του ατομικού δικαιου και των ψυσικών (ζωικών) αξιών, αφετέρου, στο μέτρο που το κίνητρο του ήρωα είναι αιστηρά ατομικά (εξάλειψη κοινωνικής στάσιστικό).

b. Στο μοντέλο B (κλαρτικό τραγούδι) διαπιστώνουμε επίσης μια σχεση μια ριζικής αντίθεσης ανάμεσα στο εξεργεμένο απόρο αφενός και στην κρατική (αλλοεθνή) και κοινωνική (ομοεθνή) εξουσία. Το κίνητρο

της δρόσης είναι η παραβιαση από μέρους του ήρωα της κοινωνικής τάξης, που κινητούσει το φορέα της εξουσίας για να αποκαταστήσει την τάξη. Ο ήρωας αντιδρώντας στην επιθετική πρωτοβουλία της εξουσίας (αντίμαχου) υπερασπίζεται μέχρι θανάτου το φυσικό δικαίωμα της ατομικής του ανεξαρτησίας απέναντι στην καθηρωμένη κοινωνική τάξη, που του αρνείται αυτή τη δυνατότητα.

Κι εδώ υπάρχει μια σημαντική ιδιομορφία που προσδιορίζει ακριβέστερα τη φύση του ήρωα, διεκρινίζοντας ταυτόχρονα και τη σχέση του προς την κοινότητα.

Ο ήρωας του κλέφτικου τραγουδιού είναι ένας ατομικός πρωτόγονος λησταντάρτης, χωρὶς τις υπερφυσικές ικανότητες του ακριτικού ήρωα, αλλά με ένα εξίσου υπερφυσικό Εγώ, προστηλωμένο με αρρένιστη συνέπεια στο νόημα του εαυτού του. Ωστόσο, η ατομικότητά του δεν προσδιορίζεται αποκλειστικά από ζωικές αξίες (όπως στην περίπτωση του ακριτικού ήρωα) αλλά από μια σύνθετη ζωικών και κοινωνικών αξιών. Η σύνθετη αυτή εκφράζεται σε μια ρητή και απόλυτη ταύτιση της ατομικής υπαρξής του ήρωα με την κατάσταση της ανεξαρτησίας και σ' έναν απόλυτο διαχωρισμό της από την κατάσταση της σκλαβιάς, που κωδικοποιείται στο ιδεολογικό σχήμα: ζωή = ανεξαρτησία / σκλαβία = θάνατος. Αυτές οι απόλυτες ταυτότητες αντιπροσωπεύουν μια αλύρηστη μέριμνης αξιών, που βασίζεται στην αρχή ότι τη ζωή αξίζει να τη ζεις μόνο αν είναι ακέραιη. Και συνεπάγονται τη θυσία της ατομικής ζωῆς από όνομα της ανθρώπινης ανεξαρτησίας και ακέραιότητας. Ετοί ο ήρωας του κλέφτικου τραγουδιού μπροστά στο εκβιαστικό δίλημμα που του θέτει η αμελικτή βία της εξουσίας, ζωή και σκλα-

βία ή ανεξαρτησία και θάνατος, προκρίνει αδίσταχτα το θάνατο αρνούμενος να διαχωρίσει το αγαθό της ζωῆς από την ανεξαρτησία και την ατομική αξιοπρέπεια. Που θα πει πώς στη συνείδησή του ένας τέτοιος διαχωρισμός ακρωτηριάζει τη ζωή στους πλο βασικούς και απαραίτητους ορους της και ισοδυναμεί με άρνηση της ζωῆς, δηλ. με θάνατο. Θυσιάζοντας λοιπόν τη ζωή ο ήρωας στην ουσία καταφάσκει την ακέραιότητα της ζωῆς, που την ταυτίζει με την πληρότητα της ατομικής του υπαρξής. Η ταύτιση αυτή, που προτειμανίζεται ολοκληρωμένη στο κλέφτικο τραγούδι του 18ου αιώνα, ορίζει ένα σημαδιακό πέρασμα από τη συνείδηση του ατομικού Εγώ στη συνείδηση του ανθρώπινου «προώπου» τη συνείδηση δηλ. της ταύτισης του Εγώ με την αξία «άνθρωπος», που αποτελεί την οριακή κατάκτηση με την οποία εγκαινιάζεται μια νέα πολιτισμική φάση, του νεώτερου ανθρωπιστικού ιδεώδους, που σε άλλο επίπεδο και με άλλους όρους κατοχτά την ίδια εποχή το κίνημα του Διαφορισμού.

Στο ιδεώδες αυτό διακρίνουμε μια πρωτόγονα βιωμένη σύνθεση του ατομικού εντατικού με την κοινωνική συνείδηση του ήρωα: η συνείδηση του Εγώ διευρύνεται στα όρια της αξίας «άνθρωπος», υπερβαίνοντας κι αυτό το έντοτικό της αυτοσυντήρησης, αφού ο ήρωας, για να διαφυλάξει αυτή την αξία θυσιάζει αδίσταχτα τη ζωή του. Ενα πρόσθετο τεκμήριο για τη σύνθετη ατομική - κοινωνική συνείδησης αποτελεί το γεγονός ότι ο ήρωας σε πολλές περιπτώσεις συναρπάττει την επιλογή της θυσίας με τη δέσμευση που του επιβάλλει το όνομά του, η φήμη του μ' άλλα λόγια, η θέση που κατέχει στην κοινή συνείδηση, η κοινωνική διάσταση της προσωπικότητάς

του. Έτοι ο ήρωας διαφέντεύοντας την ατομική του ακέραιότητα και ανεξαρτησία διαφέντεύει ταυτόχρονα το ανθρώπινο ιδινικό της ομάδας, μ' άλλα λόγια το κοινό σημείο αναφοράς απόμου - συνόλου. Σ' αυτό το κοινό σημείο αναφοράς χριστά ο ήρωας τη φήμη του, δηλ. τη συλλογική αναγνώριση οτι με την ατομική του στάση ενσφράκωνται ένα κοινό ανθρώπινο ιδανικό. Κι αυτό το ιδανικό ο ήρωας αισθάνεται την ευθύνη να δικαιώσει με κάθε θυσία.

Μ' αυτούς τους όρους, η βασική αντίθεση ανάμεσα στο ατομικό δίκαιο (του ήρωα) και στο εριστικό κοινωνικό δίκαιο (της εξουσίας), ανάμεσα στη φύση και στον πολιτισμό, αντίθεση κοινή με το προηγούμενο μοντέλο, παίρνει τώρα μια διαφορετική διάσταση. Ο ή ζωικές αξίες (άτομο - φύση) φιλτράρονται μέσα από μια φρική συνείδηση και πλουτίζονται με μια κοινωνική διάσταση. Έτοι ο αφετηριακά παράνομό δίκαιο του ήρωα καθηρώνεται στη συνείδηση του ακροατή ως το τελικά αυθεντικό ενώ το αφετηριακό ύδωμα δίκαιο του αντίμαχου αποδίχεται τελικά πλαστό. Κι αυτό υπογραμμίζεται με το συνχρό φαινόμενο να αποσωπάται η τελική έκβαση, που είναι ο θάνατος του ήρωα, για να προβληθεί η ιδεολογική του θέση σε αντικαρέστη προς αυτήν την αντίμαχο γεγονός που μετατοπίζει το βάρος από το πέδιο της δράσης στο πεδίο της ιεροκρατίας, ευνούντας τον ιδεολογικό μετασχηματισμό της υλικής ήττας σε ηθική νίκη.

Ωστόσο, το πλαστό μέσο στο οποίο λειτουργεί η αντίληψη που περιγράφεμε δεν πάντα να είναι η σύγκρουση του έχωντος απόμου με την εξουσία. Το βασικό κίνητρο του ήρωα είναι να προσπάσει την ατομική του ανεξαρτησία και ακέραιότητα που έχει ήδη κατακτήσει ερήμην της κοι-

νωνικής σύμβασης (του νόμου της εξουσίας). Λείπει λοιπόν από τη δράση του η πρόθεση να καταλύσει και να υποκαταστήσει ολοκληρωτικά την εξουσία. Οι συγκρούσεις, και όταν καταλήγουν σε γίκη του ήρωα, είναι συγκρούσεις περιορισμένου χαρακτήρα, με τοπικούς φορείς της εξουσίας (διωκτικά σώματα) και σε καμιά περίπτωση δε «σημαίνουν» την κατάλυση της κεντρικής εξουσίας, αλλά μόνο τη διάσφωση της ατομικής ανεξαρτησίας του ήρωα. Σ' αυτό το επίπεδο, εκείνο που δεσπόζει είναι η καθολική αμφισβήτηση του δικαιώματος της εξουσίας να επανεντάξει τον ήρωα στην κοινωνική τάξη που έχει επιβάλει με τη βία. Πρόκειται λοιπόν για ένα «αναρριχικό» μοντέλο, που αμφισβήτει το θεσμό της εξουσίας, με τρόπο μάλιστα απόλυτα δραστικό, εφόσον η ιδεολογία του στέρει τον εξουσιαστικό μηχανισμό από κάθε δυνατότητα εκβιασμού.

γ. Στο μοντέλο Γ τέλος (τραγούδι της Αντίστασης) δεσπόζει επίσης η σύγκρουση του ήρωα με την εξουσία, αλλά κάτω από νέους όρους. Ο ήρωας είναι συλλογικός, μια περιφεριακή κοινότητα με τη δική της κοινωνική τάξη και αξιοκρατία και, στην αρχική κατάσταση του μόθου, φυσικός κέτοχος του υπό αμφισβήτηση αγαθού του είναι ο ζωιτικός του χώρος και η συνάρτησή του: ανεξαρτησία - πληρότητα. Η σύγκρουση προέρχεται από την επιθετική - κατακτητική δράση μιας έξιθεν εξουσίας που απαιτεί να στερήσει τον ήρωα από το αγεθό αυτό. Και από την αντιδραση του ήρωα, που πρώτα το υπερασπίζεται μέχρι θανάτου (υπερασπιστής - θύμα) και ωστόρα, αναλαμβάνοντας την πρωτοβουλία, τα ζανακαταχτά (ελευθερωτής - εκδικητής).

Είναι αξιοσημείωτο ότι, αν και ο αντιμάχος εμφανίζεται χωρὶς ηθική η κοινων-

ομφέστητα αντίθετες πολιτισμικές περιόδες και ιδεολογίες, μια «κεντρική» και μια «Περιφερειακή», όπου η πρώτη έχει με το μέρος της την εξουσία και την ισχύ (πάνοπλος στρατός) και εκπροσωπεί ένα βίαιο επιβεβλημένο «κοινωνικό δίκαιο», ενώ η δεύτερη, - χωρίς αναφορά σε καμιά πηγή εξουσίας και ανίσχυρη στο υλικό πεδίο (πάνοπλος λαός) — εκπροσωπεί ένα «περιφερειακό» αλλά ιστορικά και ημικά καταξιούμενο «φυσικό δίκαιο», το οποίο, χάρη στην υπεροχή της αξιοκρατίας του, αποδίχνεται τελικά ακαταμάχητο, εξουδετερώνοντας την εκβίασμό της δύναμης. Τα δεδομένα αυτά βρίσκουν στενή ανταπόκριση στη γνωστή ιστορική πραγματικότητα της συλλογικής αντίστασης του ελληνικού λαού ενάντια στη φασιστική και ναζιστική επίθεση. Η απουσία ατομικήν ηρώων αντικατοπτρίζει την αυθόρυμη συσπίρωση των αγροτικού πληθυσμού σε τοπικές ομάδες αντίστασης, στο όνομα της επαναστατικής παράδοσης του τόπου και όχι κάτω από την ενοποιητική παρέμβαση κάποιας επισήμης ηγεσίας, η οποία πραγματικά ήταν απούσια. Αφετέρου υποδηλώνει τα αντεξουσιαστικά αισθήματα του λαού, στη συντείχηση του οποίου η επίσημη εξουσία είχε φθαρεί λόγω της αντιλαϊκής μεταξικής δικτατορίας που προηγήθηκε.

Συγκεκριμένα, οι όροι κοινωνικής ανισότητας, οικονομικής εκμετάλλευσης και πολιτικής καταπίσης στην τελευταία προπολεμική περίοδο, σε συνδυασμό με τις ερωτοτροπίες του μεταξικού καθεστώτος με τον Άξονα και τις αμφιταλαντεύσεις του ως την παραμονή της ιταλικής επιθέσης, απογύμνισαν την ιδεολογία της εξουσίας από τον μέθο του εγγυητή και προστάτη του έθνους. Οι όροι αυτοί αποδημούσαν την κτηπωμένη λαϊκή επανα-

στατικότητα, που σε πρώτη φάση - επανασυνδέθηκε και εκφράστηκε με τον πατροπαράδοτο πρεσβυτικό μήθο, μετασχηματίζοντας όμως κάποιες δομές του σύμφωνα με τα καινούρια ιστορικοκοινωνικά και ιδεολογικά δεδομένα. Οι δομές αυτές αφορούν ακριβώς τις σημαδιακές σχέσεις που εξετάζουμε: τη σχέση του ήρωα με την κοινότητα, της κοινότητας με τη φύση, της εξουσίας με την κοινότητα.

Η αποτυχία των αστικών δυνάμεων να ολοκληρώσουν στην περίοδο του μεσοπολέμου ένα κοινωνικό και οικονομικό μοντέλο ικανό να αποτρέψει την άνοδο των δυνάμεων του ολοκληρωτισμού, και η συνικόλουθη διάδοση της αντίπαλης αριστερής ιδεολογίας, υπονόμευσαν το μέχρι τότε κυρίωρχο ιδεώδες του εξαιρετικού απόμου, το οποίο εξάλλου στις νέες συνθήκες διεξιγωγής του πολέμου, με την τερατώδη πολεμική μηχανή και τα μεγάλης ακτίνας καταστρεπτικά όπλα, δεν διέθετε πια πολλή περιθώρια για έναν πρωταγωνιστικό ρόλο. Από την άλλη μεριά η απομιθούοιση της εξουσίας για την οποία μιλήσαμε συνέβαλε προς δύο κατεύθυνσεις: πρώτα προς μια διαφοροποίηση της στάσης του λαού απέναντι στην αυθεντική της εξουσίας, από τη φρύνη υποταγή στην καθολική αμφισήτηση, και συνακόλουθα ριζική επαναστατικοποίηση του κοινωνικού σώματος, μ' άλλα λόγια, αφομοίωση (από το σύνολο) της ιδεολογίας και συμπεριφοράς του εκχειριστού απόμου, δηλ. ταύτιση κοινότητας και ήρωα, ή - υλλοιώς - υποκαταστάση του ατομικού ήρωα από το συλλογικό ήρωα.

Τέλος, οι ίδιες συνθήκες που ευνόησαν την καθολική επαναστατικοποίηση αποδημούσαν στη συντείχηση του λαού, μαζί με την εξουσία, και το κύρος των επιστημονικών

κη κάλυψη, εκτός από το δίκαιο του ιαχυρού και την πειθώ της βίας, και μονολότη σημασιοδοτείται από την αρχή ως αδικητής και ανατροπέας μιας αρχικής τάξης πραγμάτων, ώστόσ όχι τη συμπεριφορά νόμιμης εξουσίας (επιβάλλοντας απαγορευτικές συμβάσεις και αμείλικτες τιμορίες - αντίποινα).

Αντιστροφα, ο Ήρωας συμπεριφέρεται όπως ο εξεγερμένος σκλάβος που έχει απαλλαγεί από μια προγενέστερη κατάσταση υποταγής. Η συμπεριφορά αυτή σημασιοδοτεί αυτόματα την τάξη του ήρωα εκείνη περιθωριακή και την τάξη του αντίμαχου ως κατεστημένη, αναπαράγοντας τις σχέσεις Ήρωα - Αντίμαχου του κλέφτικου τραγουδιού. Και τη σημασιακή αυτή φύση σηματίζει το γεγονός ότι απουσιάζει από την πλευρά του ήρωα ένας νόμιμος φορέας εξουσίας ως σημείου αναφοράς.

Εδώ σημειού αναφοράς είναι η Ιστορία, ως μνήμη μιας συλλογικής συνείδησης.

Η ιστορική αυτή μνήμη - συνείδηση υπαγορεύει, ως πορόπος, την αγωνιστική στάση του ήρωα παραπέμποντας στην ιδεολογία που ονομάζαμε «ακεραιότητα του ανθρώπινου Προσώπου», δηλ. στον αξιοκρατικό κώδικα του κλέφτικου τραγουδιού: ζωή = λευτερία / σκλαβία = θάνατος.

Με τη διαφορά ότι ο κώδικας αυτός προβάλλεται όχι πια ως προσωπικό βίωμα ενός ξεχωριστού ατόμου, όπως στο κλέφτικο τραγούδι, αλλά ως αξιοκρατικό μοντέλο μιας ολόκληρης κοινότητας, καταξιωμένο από την Ιστορία. Ειδικότερα, η καταξιωση του μοντέλου αυτού θεμελιώνεται με τις πυκνές αναδρομές στο ιστορικό παρελθόν που συναντούμε στα τραγούδια της Αντίστασης. Οι ιστορικές αναδρομές εκφράζουν μια ξεκάθαρη και δυναμική συ-

νείδηση της ιστορικής συνέχειας, που ολοκληρώνει το ιδεολογικό υπόβαθρο των τραγουδιών. Γιατί μέσα απ' αυτές κυρίως προβάλλεται, καθώς είπαμε, ο παραδοσιακός αξιοκρατικός κώδικας ως το σταθερό σημείο αναφοράς που προσδιορίζει το ηρωικό πρότυπο, το γνώμονα ζωής, το μέτρο αξιολόγησης, μ' ένα λόγο, την ιδεολογική ταυτότητα του λαού.

Ετοιμοί οι φυσικές αξίες (ανεξαρτησία, πληρότητα ζωής) που στον κλέφτη αποτελούσαν ατομικό βίωμα, μετασχηματίζονται τώρα, με τη πεσολέβηση της ιστορικής μνήμης, σε παραδοσιακές κοινωνικές αξίες και συλλογικό βίωμα.

Στα ίδια τραγούδια διαπιστώσαμε ότι νομόλογο μετασχηματισμό του ατομικού ήρωου της παράδοσης σε συλλογικό ήρωο, που είναι τώρα ολόκληρη κοινότητα (= Αντρες, γυναίκες και παιδιά), συμφωνα με μια στερεότυπη προσφιληση χωρίς διωσοροποίηση ανάμεσα σε εξεγερμένο ατομού και υποταγμένο πλήθος ούτε και εξουσιοδοτικές σχέσεις ανάμεσα σε ήρωα - πρόμαχο και προστατευόμενο λαό. Η ανεξαρτησία βιώνεται τώρα ως συλλογικό και όχι ως ατομικό αγαθό και η προσάσπιση όπως και η κοτάχτηση της πραγματωνείται μέσω από τη συλλογική επαναστατική πράξη.

Από την άλλη μεριά, ο αντίμαχος παριστάνεται ως ένα συλλογικό επίσης υπόκειμενο, με κατεξοχήν εξουσιοδοτική δομή και κατακτητική συμπεριφορά, που περιφρονώντας τις παραδοσιακές φυσικές αξίες αξιώνει να επιβληθεί στο όνομα μιας κοινωφανούς και βέρβαρης ιδεολογίας που βασίζεται στη δεληση επιφολής και στην χωρίς αναστολές ασκήση της βίας.

Έχομε λοιπόν μια αντιπαράθεση ανάμεσα σε δύο εσωτερικά ομιλούντας αλλά

θεσμών και κωδίκων συμπεριφοράς, δηλ. το επίσημο πολιτισμικό μοντέλο, οξείωντας, σ' αυτό το πεδίο, την αντίθεση φύσης - πολιτισμού. Αυτό θα πεί στις ενισχύθηκε στη λαϊκή συνείδηση το κύρος των παραδοσιακών όμοιών και διευρύνθηκε η αντιπαράθεσή τους προς τις επείσακτες στον αγροτικό χώρο πολιτισμικές αξίες του κέντρου (αστικές ή ολοκληρωτικές). Με συνέπεια, στο δεκό τους περιφερειακό κοινωνικό πλαίσιο, οι φυσικές αξίες (όπως η ατομική ανεξαρτησία και πληρότητα) να γίνονται το θεμέλιο των κοινωνικών αξιών, τέγονος που επιφέρει έναν κοινωνικό μετασχηματισμό του ιθαγενούς πολιτισμικού μοντέλου με μια ιδιόμορφη υπέρβαση της αντίθεσης ατόμου - κοινωνίας, φύσης - πολιτισμού σε μια νέα ωριμότερη σύνθεση. Το μοντέλο αυτό, όπου το άτομο αντικαθίσταται από το σύνολο, η έξουσία από την κοινότητα, οι κοινωνικές αξίες από τις κοινωνικοποιημένες φυσικές αξίες, θα το συνομάδαι, με μια εύρεια έννοια, «αγροτικό αστικό πλαίσιο».

Ανακεφαλαιώνοντας καταλήγουμε στις ακόλουθες διαπιστώσεις:

Ο επαναστατικός μέθος μέσα στην παράδοση του πρωικού δημοτικού τραγουδιού εμφανίζεται γύρω στον 10^ο - 11^ο βυζαντινό αιώνα αφενός με τη μιθολογίση του ελαιρετικού ατόμου - που σημαδεύει μια απορριστική πολιτισμική καμπή, αλλά το βυζαντινό μιαστικισμό στο νεώτερο ατομισμό - αφετέρου με τη σύγκρουση του ήρωα προς την έξουσία, που δεσπόζει στο πρωικό τραγούδι επί δέκα αιώνες και χαρακτηρίζει την ιδεολογία των αγροτοκτηνοτροφικών πληθυσμών της περιφέρειας ως κατεξοχήν αντιεξουσιαστική και επαναστατική.

Η ιδεολογία αυτή παρουσιάζει μια εν-

διαφέρουσα εξέλιξη. Από τον πρωτόγονο επιθετικό ατομισμό του ακριτικού ήρωα που αξιώνει να καταλύσει και να υποκαταστήσει την έξουσία επιβάλλοντας στο κοινωνικό σύνολο την ανωτερότητά του, περνούμε στον αμυντικό εγκινησμό του κλέφτικου τραγουδιού, όπου ο ήρωας προσπαίζει απέναντι στη βία της έξουσίας την ατομική κατακτημένη προσωπική του ανεξαρτησία και ακεραιότητα, για να καταλήξουμε στο αγωνιστικό ήδος του συλλογικού ήρωα των τραγουδιών της Αντίστασης, που αποκρύψει την κατακτητική δράση της επιθετικής έξουσίας βιώνοντας την ανεξαρτησία και ζωική πληρότητα ως αξία συλλογική.

Έχουμε δηλιεδή μια εξέλιξη: από τον ατομικό (ακριτικό κλέφτικο τραγούδι) στο συλλογικό ήρωα (τραγούδι της Αντίστασης), από την ατομική δράση και βίωση των αξιών (ακριτικό - κλέφτικο) στη συλλογική δράση και βίωση των αξιών (της Αντίστασης), από την επιθετική στάση (ακριτικό) στην αμυντική στάση (κλέφτικο - της Αντίστασης) - ή αλλιώς από τη βούληση ατομικής επιφύλησης (ακριτικό) στη βούληση της ατομικής ανεξαρτησίας (κλέφτικο) και τέλος στη βούληση της συλλογικής ελευθερίας (της Αντίστασης).

Παράλληλα, ως προς τη σχέση της κοινότητας με την έξουσία και τον ήρωα, παρατηρούμε μια εξέλιξη: από μια κοινότητα υποταγμένη στο νόμο της έξουσίας και αντίθετη προς τον ήρωα (ακριτικό τραγούδι), σε μια κοινότητα διχασμένη σε υποταγμένη πλειοψηφία που αντιδιαστέλλεται προς τον ήρωα και πέριθωριακή εξεγερμένη μειονηφρία που συμπαρατάσσεται με τον ήρωα (κλέφτικο τραγούδι) και τέλος σε μια συμπαγή επαναστατοποιημένη κοινότητα που υποκαθιστά

τον ατομικό ήρωα (τραγούδια της Αντίστασης).

Οι προς τη σχέση ατόμου - κοινωνίας, φύσης - πολιτισμού διαπιστώνουμε μια διπλή εξέλιξη:

από μια ριζική αντίθεση του ατόμου και της φύσης (δηλαδή των όμοιών αξιών) προς την κοινωνία και τον πολιτισμό (ακριτικό τραγούδι), σε μια διευρυμένη αντίληψη των ατομικών και φυσικών αξιών με την αφομοίωση στοιχείων κοινωνικής και πολιτισμικής αξιοκρατίας («αντίληψη του Προσώπου» στο κλέφτικο τραγούδι) κι από και σε μια πλήρη κοινωνικοποίηση των ανθρώπινων αξιών.

ατομικών και φυσικών αξιών (τραγούδι της Αντίστασης).

Συνοψίζοντας παρατηρούμε ότι πραγματοποιείται μια σταδιακή επαναστατοποίηση της λαϊκής ιδεολογίας, που διαγράφει μια τροχιά από ένα στασιαστικό μοντέλο (στο ακριτικό τραγούδι) προς ένα αναρχικό μοντέλο (στο κλέφτικο τραγούδι), για να καταλήξει σε ένα αγωνιστικό μοντέλο συλλογικής επαναστατικής δράσης, οπου τα παραδοσιακά ιδεώδη του εξαιρετικού ατόμου και της ατομικής αναρχικής ιδεολογίας υποκαθίστανται από μια συλλογική, δηλαδή σοσιαλιστική αντίληψη των ανθρώπινων αξιών.

ΠΡΕΒΕΖΑ

Ω ΠΡΕΒΕΖΑ μου ομορφη
τ' Αιγαίνος καμάρι
μοσχοβολδάς λεμφίνανθο
ακόμα και θυμάρι.

Όλοι δύο σε γνώρισαν
μαγεύτηκαν κοντά σου,
στις κεντητές σου ακρογαλαίες
στα γραφικά στενά σου,

Οι τόσες σου οι ομορφίες
με έχουν ξετρελάνει,
τα μαγικά σου δειλινά
οι βόλτες στο Λαδάν.

Τις φυσικές σου καλλονές
βα τις θυμάριαις αιώνια
Μύτικα - Παντοκράτορα
κι αυτή τη Μαργαρίνα.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΑΡΖΗΣ

To είδωλο του Νίτσε

Σπύρου Δήμα

Ο Π.Α. ήταν γωνιστός σα συγγραφέας ηθικοπλαστικών βιβλίων. Κι ήταν, από είδος τούτο που καλλιέργησε, παραγωγικότατος. Συχνά διάβαζε τα μικρά σε σχήμα κι ολιγοσέλιδα βιβλιαράκια του προορισμένα κυρίως για το πολύ κοινό, μιας και δεν άφηνε έκδοση που να μη μου στείλει μερικά αντίτυπα. Αν πω πώς η αδυναμία του ήταν να τα σκορπάει, διανέμοντάς τα δωρεάν, δε θέμασυν υπερβολικός. Κι έκλεινε μέσα του κρυφή χαρά βλέποντας πων οι ιδέες του ρίζωναν στις φαρδειές μάζες.

Μίλουσε ανάμεσα σ' αυτά για το «ηθικό όν», για την «αρχή του κακού» για την περιφρόνηση των «πρετένατικτων της ζωής», για την «ανιδιοτέλεια», για την «αγάπη προς τον πλησίον» σαν υπέρταση αξία του ανθρώπου, και για όλες τις άλλες «αξίες» που θεμελιώνουν τον «ηθικό κόσμο».

Αγωνίζονταν να φτάσει ως τις πραγματικές ρίζες της κακοδαιμονίας, ειδούσαντας όσο πιο βαθειά στην υψηλή του σύγχρονου ανθρώπου. Οι σκέψεις του ήταν μια πραγματική φυγή από την απειλή της εποχής μας, ένα καταυγό της ανάγκης των ανθρώπων για να ασθούνε από την απειλή τουτί, με τις αιχμές που χάλκευσε η ως τα σήμερα εξελικτική πορεία.

Τις ηθικές του παραγγελίες επισφράγιζε σύγχρονα με τη σεμνή κι ενάρετη ζωή του απαλλαγμένα από τις συχνές αποσυνθέσεις και τις πολλαπλές προσωπικότητες - διασπάσεις που προκαλεί ο πυρετός της κοινωνικής ανάγκης - παρουσιάζει έναν «τέλειον» τύπο.

Είχα σταματήσει να ταυτώω το εκλεκτό μεζεδάκι μου στο πρόσχαρο εξοχικό Κέντρο ο «Παράδεισος». Κι άφησα θέση στο νεαρό κιθαρίστα κι «ειπέλεπτους» ήχους. Όσο δυνάμεων η μελεοδία, πλαισιωμένη ροκάνισμα, γιατί ένα άλλο ροκάνισμα από το κρουαστό όργανο ξεσήκωνε τα ζευγάρια στην «πίστα», για να επιδοθούν σ' ελαφρά... μεζεδάκια. Ευτυχώσταν γρήγορα, διαπρέφοντας τον κύκλο της πίστας. Ισως μερικά να διέμεναν στροβίλιζαν τα ζευγή περνώντας από δίπλα μου για να εξαφανιστούν χρήσιμα, διαπρέφοντας τον κύκλο της πίστας. Ισως μερικά να διέμεναν στροβίλισμα ενός χορού...

Παρασυρμένος απ' το θέαμα εβλεπα την ευτυχία που σκορπίζονταν στα πρόσωπά τους· και τη ζωή που αγωνίζονταν να σπάσει τις φλέβες τους, για να ζεχυθεί και ν' αγκαλιάστε όλους τους θαυμάνες... Κάτω από το σφιχτό πιάσιμο των καβαλλιέρων οι ντάμες κυλούσαν σαν ορχηστρίδες που τις οιστρηλατούσε ένα διονυσιακό πάθος...

Μόλις σταμάτησε η τζάζ - σίχες παιξει εξαντλητικά - μερικές μελαγχολικές σκέψεις μ' επισκέφτηκαν. Ήταν η πρώτη ρήξη με την τεωρίνη ζωή, για να με φέρει στην αγκαλιά μιας περασμένης. Δεν άργησα ν' αναπολήσω μια παρόμοια σκηνή της νιότης μου, σ' ένα καμπαρέ της τότε εποχής. Με τη λίγη ευθύνη της ζωής των νιάτων εσπεύσα τότε να δημηθεί όλες τις λεπτομέρειες στον κ. Π.Α. τον «γνωστό συγγραφέα ηθικοπλαστικών βιβλίων» για να δεχτώ καταγγισμό παρατηρήσεών του... Τις δέχτηκα, δέχως κακοφανισμό κρατώντας σύγχρονα για λόγου μου πως «η ζωή έχει τα ζεφαντώματά της για να υπογραμμίζει την παρουσία της».

Τα ζευγάρια τώρα επιδίδονταν στην ανανέωση των δυνάμεων, μασώντας λαμπρόγυα και πίνοντας, για να συμπληρώσουν τη μέθη του δειλινού με τους καλνούς του αλκοόλ. Έριξα μια τελευταία ματιά στα γεύτα κι αποτρεψήχτηκα σ' ένα απόδερο τραπέζακι.

Ήθελα να ξεχάσω τη μελαγχολία που οκουμπάει τώνος μας το πέρασμα του χρόνου, όταν μας επιβάλλει αναγκαστικούς παραλληλισμούς με το παρελθόν... Για τους ανθρώπους της πλακίας μου η μελέτη είναι η ποδοσυνεπής ερωμένη. Κάθεται πάντοτε σα μπάλσαμο στις πληγές που ανοίγει ο χρόνος...

Στην τούρη μου είχα τοποθετήσει ένα βιβλιαράκι όπως τόχο παραλάβει. Δεν είχα βιαστεί να σχίσω το κόλυμά του, γιατί μάντεια περίου το περιχόμενό του. Μου το είχα στείλει ο γνωστός μου ηθικοπλάστης, συνοδευμένο μ' ένα γράμμα του συνιτώντας τη μελέτη λόγω του ενδιασθρούντος πού έκλεινε. Στην αρχή παριζενεύετηκα με την ιδιαίτερη σύσταση, γιατί δεν την εύρισκα και τόσο επιβλημένη, μιας κι ήξερε που δεν παράλειπε την ανάγνωση των βιβλίων του. «Υστέρα όμως από σκέψη, το δικαιολόγησα, αποδίδοντας την σε καμιαία ιδιοτροπία του, σαν κι αυτές που εύκολα ξεκόβουν, σταν ο χρόνος σ' ασπρά μαλλιά αφήνει πολλά διάκενα...»

«Το μεγάλο μου αμάρτημα (αρχίζει ο πρόλογος του βιβλίου) είναι που φωλιάζει μέσα μου ένας Θεός!»

Ένα αύννεφο ανησυχίας στο πρόσωπό μου. Δεν πιστεύω στα μάτια μου.

Νάνι για το συγγραφέα των ίων χτες ηθικοπλαστικών βιβλίων η ανασυγκρίσιμη μου ή για την ελαττωματικότητα της δρασής μου; Να φωλιάζει το α-

μάρτημα στο συγγραφέα μονάχα η σ' όλους δύο πιστεύουν;... Κρατώ την αναπνοή μου, προσπαθώντας να συνέλθω με την ελπίδα κατοπινής διασάφισης. Βιάζομαι να προχωρήσει. Ωστόσο, χωρίς να το θέλω, αγέλες, ατέλειωτες «ποιμνίων» περνούν μπροστά απ' τα μάτια μου, που μοναδικό αμάρτημα τους προβάλλει η «πίστη» τους. Χωρίς να μπορώ να χαλιναγωγήσω τις συστάσεις του προσώπου μου, που τις έριξαν σ' αναγκαστικό χορό οι εσωτερικές μου σκέψεις, τραβάω μηχανικά το καθισμά μου ώστε να διαβάσω με περισσότερο φόρο;

«Το αμάρτημα τούτο με κάνει να βλέπω τους ανθρώπους γυμνούς... Βλέπω στον εαυτό μου το μοναδικό σπασό.. Έτσι δε βλέπω τον εαυτό μου... Είμαι το βουνό που χύνει τη λάβα, για να καίσει όλα τα γύρω σύρραγα: το μαύρο σύγνεφο που ξεσήκωνε τη μπόρα για να καταστρέψει το παν, ο εαυτός μου δίχως το ρουχό του πολιτισμού, ο αυτοαφανισμένος εαυτός μου, που πάσι να ξανεγγενηθεί από την τέφρη των «αξιών! Τους ανθρώπους τους απαντώ τώρα στη γέννηση τους. Κρίβω τον ήλιο που θα τους δώσει την κράνα σκέψη. Διώχνω τον αέρα, που θα φουσκώσει τα πλευρώνια τους με το κενό. Γκρεμίζω τους πολιτισμούς, που τους κάνουν να φέρνονται απολίτιστα. Γκρεμίζω το παν! Χτίζω την ιδέα της «καθολικής αρνησης!».

Σήκωσα τα μάτια μου και τάριξα στο κενό. Ο ήλιος στο βάθος του πλεύσου είχε ακόμα τη μακριά του γλώσσα, ενώ νανούριζαν το κορμό του τ' αναχτά νερά. Δε ξέρω γιατί ακουμπόσες ύδωση χλευασμό στο σάλιο του, που προσπαθούσε να το κάταλινει, υποχωρώντας ολοένα τη γλώσσα του. Νάναι ο χλευασμός για το συγγραφέα, για την ανθρωπότητα, για μένα που άφησα τον εαυτό μου να παρασυρθεί από την υποβολή της ανάγνωσης;...

«Θα προτιμούσα (γυρίζω τη δεύτερη σελίδα) να πρόσφερνα στην ανθρωπότητα ένα «έπιπλο» ανάγνωσμα, σαν αυτά που ως σήμερα πρόσφερνε, τόσο μεθυστικά της ζωής. Νόγραφα κάτι ανθρώπινο, γαλιφερόνος, βκαμα σ' όλα τα προτηγούμενα βιβλία μου — για να χαίρεται ανάμεσα στους καλιούς των προλήψεων και της ευτυχίας, γαρνιρισμένης με αποφθέγματα αισιοδοξίας σαν «τα πάντα καλώς λιαν». Ακόμα να νεκραΐσταινα τους πληγωμένους από την απδία αιώνες, για να τους γνώσω το θύμο της ληθῆς, που κάνει να παραμερίζουν τα ρυπαρά τ' ανθρώπινα. Θάμουν πιο κατάλληλος για τέτοια αναγνώσματα — τόχω δειξεις — που απωθούν με τόση τέχνη την ανάγκη της ζωής εν ονόματι μιας «άλλης ζωής...».

Καταλαβαίνω πως παρακολουθώντας τις σκέψεις του μοιάζει ν' ακολουθώ τον άνθρωπο - κουφάρι. Ωστόσο μια περιέργεια με τρέσει, μεγαλώνοντας, λίγο - λίγο την επιθυμία να συνεχίσω, μιας και νοιώθω πως στέκοι ακόμα στα πόδια μου...

Παίρνω μια βαθειά ανάσα, ρίχνοντας μια τελευταία ματιά στο ηλιοβασίλεμα. Ο ήλιος έχει καταπλεί και το τελευταίο υπόλοιπο του χλευασμός. Η δύση έχει ολοκληρωθεί. Δεν ξέρω γιατί, άθελά μου, έκαμα τη σκέψη «Αλ' τη Δύση θα γείσει ο καινούργιος ήλιος»... Αρχισε πια να σκοτεινιάζει. Σκέφτηκα πως δε βάχα το χρόνο να συνεχίσω. Γι αυτό σχίζω την τελευταία σελίδα.

«... Επινοήσατε ένα κόσμο φανταστικό, πλασμένον με τον πλότο της άρνησης. Κι ώστερα ψύσηξαν μέσα του, για να του δώσουν ζωή, το μοιλεμένο αέρα των ασθενιών και των αδύναμων... Έφκιαζαν ένα «πρότυπο ανθρώπου» πλαίριντας για μοντέλο τον αρνητή, τον «υπεκαντάν», τον αποτυχημένο της ζωής, που αποξηριστήκε από τη ζωή φορώντας μόνος του τις χειροπέδες, για να τις λύσει στον «άλλον κόσμον». Κι έσπρων σκιάχτρο την «αμαρτία» για τον εραστή της ζωής... Μάζεψαν ένα σωρό κούφιες έννοιες, που δεν είναι ικανές παρά να βλέπουν τη ζωή μονάχα στο σκοτάδι, και τις ονόμασαν «αξίες», γελώντας τους εαυτούς τους και τους άλλους πως μ' αυτές μονάχα οδηγούνται στο φως... Κι ολ' αυτό το πιστεψαν. Έκαμαν «πιστών» μέσα τους, πως η αμαρτία έφκιαζε τον κόσμο λειψό. Ο κόσμος είναι λειψός εξαιτίας που ο άνθρωπος διρκιάζει το θεό λειψό! Παραμέριαν τον αντρείο, τον γερό, τον εραστή της ζωής και θεωρησαν σαν εκπρόσωπο του «καλού» όποιον «στρέφει την παρειά» για να δεχεται κι άλλους κολάφους, αδυνατίζει το κορμό του, ως την τέλεια εξάτληση, για να επιταχύνει το ταξίδι προς την «άλλην ζωήν», αρνέται τη ζωή από το φόβο της αμαρτίας. Αυτός ο κόσμος πρέπει να γυρίσει ανάποδα. Βοηθήστε με στο αναποδογύρισμά του!»

Ζύγιασα τις δυνάμεις μου και τις βρήκα πολύ μικρές για ένα τόσο μεγάλο φορτίο. Υστερά - δε σας κρύψω - ένας φοβός αόριστος με κυρίγυες απ' τα λόγια αυτού του βιβλίου. Είχαν βέβαια, κάποια ελέγη, σαν αυτή που δημιουργεί το «αλαγορευμένο». Όμως καθώς έπεφταν σα μαστίγιονα σ' όχι μεγάλο άσης πλαι του το διάβα του ανθρώπου, προσκέναγα να τρομήχτω για ν' αποφύγω το χτύπημα. Η ιδέα της καταστροφής μ' έδωσεν μακριά από τον τόπο των ερειπίων...

Έκλεισα το βιβλίο και μηχανικά το ζβαλα στην τσέπη μου. Λίγο - λίγο, καθώς αναθάρεψα, προσπαθούσα να συγκεντρωθώ να συλλάβω τον τόπο του ανθρώπου αυτού, που έπεφτε σε τόση αντίφαση με το χτες του να δω, έστω για λίγο, τον παράξενον αυτόν ανθρώπο, που τον σκέπαζε το σκοτάδι... Τι τον έκαμε κι είχαγε στην επιφάνεια τα πρωτόγονα ένστιχτά

του; Για νάμε πιό ακριβής, γιατί φούντωσε μέσα του το ένατιχτο της εκδικησης και ξεχέλησε με τόση ορμή, πλήμμυρίζοντας τις σελίδες του τελευταίου του βιβλίου. Τι του έκαμε να μισήσει τόσο πολύ τον άνθρωπο; Ο μικρός εαυτός του; Η «αλήθεια» μήπως;

Αυτά κι άλλα πολλά ερωτήματα το κουνούσαν ακατάκλαυστα το μυαλό του, ζητώντας λύση.

Με διέκοψε ο ρυθμός της τζάζ, που ζανάρχισε ένα αργό «αλόου». Παρακολούθω τώρα τη μελωδία, προσπλανώντας ν' ακουμπάω πάνω της τις σκέψεις μου, για να ξαλαφρένω απ' το βάρος τους. Και μόνο τα χτυπήματα της «γκράν - κάσσας» έρχονται να μου θυμίζουν τις σφυρίες από τα λόγια του βιβλίου... Δεν έχω πια τον παράξενο αυτόν τύπο μπρος στα μάτια μου, με τις περισσότερο παράξενες σκέψεις του! Έτσι υπορώ ελεύθερο ν' αναπνέω και να σκέφτουμαι. Και να τον κρίνω ακόμα μπορώ. Είχε παρασυρθεί απ' τον Νιοείσιμο! ... Μπορώ τώρα να τον ονοματίσω. Έχω κάθε δικαίωμα για τότε. Σαν αστραπή πέφτει τ'ονομά του: Φραγγέλιο.

Για το μήνα Μάρτη (Λιγότεροι)

- Πώς ευρίσκετε την ζωήν του Μάρτη;
- Ηρωτήη (ο Αιμίλιος)
- Μαρτυρούμενοι
- Απόντησεν (ο Αιμίλιος)
- Πώς λέγεται ο ανθρώπος, που δεν ιμπριάνει κατά Μάρτιον;
- Ηρωτήη (ποιός άλλος από τον Μιμήν Αιμίλιον)
- Α μαρτιάλος!
- Απήντησε (ποιός άλλος από τον Μιμήν Αιμίλιον)

- Αν ηρετάτο ο Αιμίλιος
- Που θα θέλατε να ταξιδεύεστε τον Μάρτην;
- Εις την Μάρτη-νίκη!
- Θυ απήντα
- Δεδομένου ότι ο Μάρτης έχει ημέρα;
- Πώς πρέπει να λέγεται;
- Ηρωτήη ο Μίμης Αιμίλιος
- Μεγαλουμάρτης!
- Απήντησεν υμέσους ο Βασιλεὺς του Κλαυτούριου.

Πελ. Νορ (Μίμης Αιμίλιος)
Απ. το βιβλίο του σελ. 11-12.

Ένα περιστατικό του 1940

Η ΜΑΧΗ ΤΟΥ ΠΑΡΑΠΟΤΑΜΟΥ ΤΗΣ 5 ΝΟΕΜΒΡΗ 1940

Αλ. Παπαγεωργίου
Απόστρ. Αξιωματικός

Πριν αρχίσω την εξιστόρηση της σκληρής και άνισης σε δυνάμεις μάχης του Παραποτάμου (Νότια όχθη του ποταμού Καλαμά) θέλω να αποτίσω φόρο τιμής, σε όλους τους πρωικούς νεκρούς, τραυματίες, ανάπτηρους και μετασχόντες όλων των πολέμων και μαχών, που πήρα μέρος και εγώ, στη Μακεδονία, Δυτική και Ανατολική Θράκη, Μικρά Ασία, Αλβανία, ως και στους αγωνιστές του Ελ-Αλαμείν, στην οποία εγώ δεν πρόθεσα να λάβω μέρος, γιατί στη Μ. Ανατολή πέρασα αργότερα και η πότε δικτατορία των Βασιλιά Γεώργιου Β, Βεντήρη, Τσακαλώτου, Βαγενά, Μπορακτάρη κλλ. μαζί με τους Εγγάλεους, που είχανε κλείσει στα σύμματα του Γκετεμπέτ του Σουδάν τους πολεμιστές του Ελ-Αλαμείν που μ' έστειλαν να τους διοικήσω τον Απρίλη του 1945, ενώ η Ελλάδα ήταν ελεύθερη από τον Δεκέμβριο του 1944. Δηλαδή είχα σταλεί σε δεύτερη ομηρία μου, μέσα σε ζέστη 55 βαθμών και παραπάνω. Και τώρα η εξιστόρηση της μάχης 5-11-1940.

Υστερά από τον εκπυχημένο υποχωρητικό ελλήμο της προκαλυντής Ηπείρου, στη νότια όχθη του ποταμού Καλαμά η διάταξη στον υποτομέα Φιλιατών είναι η εξής:

Λαορίς Παραποτάμου, Από υψώματα Ρίζανης - Βουνό - Ντούγκας - Φιολέζα - Κλερτέικα - Καστρί (OXI)
Λαορίδα Ηγουμενίτσας Ακό το Καστρί (NAI) μέχρι Θάλασσας. Δυνάμεις αντιπάλων στη λωρίδα Παραποτάμου.

Δύο λόχοι και δύο διμοιρίες πολυβόλων, ήτοι από Ντούλγκας μέχρι Κλερτέικα (NAI) ο 5ος Λόχος και Διμοιρία Πολυβόλων του 24ου συντάγματος Πεζικού (με διοικητή τον μόνιμο ανθυπολογαρχό Κομποτιάτη Γιάννη και διμοιρίτες εφέδρους ανθυπολογαρχούς).

Από Κλερτέικα μέχρι Καστρί (οχι) Σας λόχος τάγματος πρακαλύψεως Φιλιατών και Διμοιρία Πολυβόλων. Διοικητής μόνιμος λοχαγός Πηλός Δημήτριος και διμοιρίτης έφεδρος Αξιωματικός.

Ιος Λόχος και διμοιρία Πολυβόλων Τάγματος Φιλιατών εις Ρίζανη. Στη διάθεση του συνταγματάρχου διοικητού του Υποτομέα Φιλιατών,

συμφώνως προς διαταγή του. Διοικητής Λόχου Μόνιμος υπολογαγός και διμοιρίτες έφεδρος οι ανθυπολοχαγοί και ένας μόνιμος ανθυπασπιστής.
Καταγωγή οπλιτών: Του 24ου Συντάγματος εκ των Νομάν Πρέβεζας, Λευκάδας, και Επαρχιών Βόνιτσας και Ξηρομέρου.

Ομοίως των Εφέδρων Αξιοματικών και του Διοικητού του 5ου/24 Λόχου. Του τάγματος Φιλιατών εκ του Νομού Θεσπρωτίας Ιωαννίνων (μικρός αριθμός) και Ναυπακτίας

Καταγωγή αξιωματικών Εκ Κερκύρας, Θεσπρωτίας και ο υπολογαγός Ιουλόχου εξ Αιτωλοακαρνανίας.

Διάταξης εχθρού. Από υψώματα βορείων γέφυρας Μενίνας προς Δυσμάς Σιδερη, ελαία Φιλιατών (Καλπάκι), Βρυσέλα, Ύψος, Σαγιάδα, Ιόνιον.

Δυνάμεις έναντι Λαορίδας Παραποτάμου Τάγμα Πεζικού, Λόχος Φασιστών και Λόχος Αλβανών ανταρτών (διοικητής λόχου ο εκ Πρεβέζης Αλβανός Νεμπιλ Μπέτης).

Οπλισμός Είκοσι τέσσερα πυροβόλα των 155 χιλ. - 105 χιλ. 75 χιλ.

Βορείς όλμοι και άφθονα βαρέα πολυβόλα, όλμοι των 47 χιλ. ατομικοί 4 κατά Διμοιρία μισδράλα και ατομικά αυτόματα, τυφέκια, χειροβομβίδες επιθετικές και αμυντικές και ατομικές νάρκες. Το πυροβολικό του εχθρού ήτο τεταγμένο εις Κονιστόπολιν, Βέρβα Προφήτη Ηλία και Αεροπορία άφθονη. Οπλισμός λαορίδας Παραποτάμου πυροβολικού. Πυροβολαρχία των 75 χιλ. εις Δρυμίτσα. Εκεί και ο Σταθμός Διοικήσεως του Υποτομία. Η πυροβοληρχία έπαιπε να βάλει από της 8.40' πρωίνης και έτοι από της φέρας αυτής η λαορίς έμπινε απροστάτευτη.

'Όπλα πεζικού. Οκτώ βαρέα πολυβόλα Saint - Etien, 32 οπλοπολυβόλα παλαιού τύπου υποδείγματος - 1915 - (με τακτικές αφλογιστίες λόγω συνεχούς βολής) 32 βομβδιοβόλα τυφέκια Λεμπέλ (του πολέμου 1914'-1922) και χειροβομβίδες αμυντικές. Με αυτό τον οπλισμό αντιμετώπισε ο λόκηρον την ημέρα μέχρι της νύχτας η Λαορίς Παραπόταμου τον πάνοπλο και πολυπληθή εχθρό. Έναντι λαορίδας Ηγουμενίτσας ο εχθρός είχε τάξει διχολία με ύλη Ιππικού, όλμους των 81 χιλ. και πολυβόλα βαρέα. Ο εχθρός από της 28ης Οκτωβρίου 1940 μέχρι της 2ας Νοεμβρίου 1940 δεν είχε αναφανεί απέναντι των ημετέρων. Το απόγευμα της 2ας Νοεμβρίου 1940 φάνηκαν εχθρικά τμήματα στα υψώματα Ίψος και Βρυσέλας και Ελαίας Φιλιατών και αρχίσαν να οργανώνονται απέναντι από τα τμήματα μας, τα οποία δεν έβαλαν εναντίον των σύμφωνα με διαταγές του Υποτομία, εις τον οποίον ανέφερε ο Διοικητής της Λαορίδας Ταγμάτων.

Η οργάνωση του εχθρού συνεχίσθηκε και την νύχτα 2-3 Νοεμβρίου με απόκειρα να ζεύξει τον ποταμό Καλαμά στο σημείο του Πορθμείου, αλλά τα πρχερημένα τμήματα μας εμπόδισαν την ζεύξη.

Το ίδιο έγινε και την 3η και 4η Νοεμβρίου 1940. Επίσης στο παράνυο διάστημα απόκειρες διάβασης του ποταμού με λαστιχένιες βάρκες

απέτυχαν, διότι τα πολυβόλα των λόχων πρώτης γραμμής κατέστρεψαν τις βάρκες με αποτέλεσμα να πνηγούν στον Καλαμά πολλοί άνδρες του εχθρού.

Την 3η και 4η Νοεμβρίου η εχθρική αεροπορία έβαλε κατά των θέσεων μας χωρίς σοβαρά αποτελέσματα. Μέχρι το πρωί της 5ης Νοεμβρίου 1940 καμμιά σοβαρά ενέργεια του εχθρού δεν παρουσιάσθη στη Λαορίδα Παραποτάμου. Το πυροβολικό μας από 29 Οκτώβρη 1940 μέχρι της 840 προινής της 5ης Νοεμβρίου 1940 έβαλε κατά στόχων εχθρικών εις Φιλιατές Νοτίων Φιλιατών και των απέναντι μας εχθρικών θέσεων εις και πέραν του ποταμού Καλαμά. Όπως θα αναφέρω παρακάτω το πυροβολικό μας εσίγησε γιατί χτυπήθηκε από το εχθρικό πυροβολικό και την αεροπορία.

Μάχη παραποτάμου Καλαμά 5 Νοεμβρίου 1940.

Την 4-11-40 εχθρικό σμήνος αεροπλάνων με σήματα της ελληνικής αεροπορίας κινήθηκε κατά μήκος της παραποτάμου μας από Ανατολον προς Δυσμάς και εβομβάρδιζε τα τμήματα της γραμμής μας, που είχαν απλώσει τα λευκά σήματά μας συνδέσμου Πεζικού - Αεροπορίας.

Στη Λαορίδα Παραποτάμου δεν απλώθηκαν σήματα κατά διαταγήν του Ταγματάρχου και δεν εβομβαρδίσθηκαν. Την επομένη ημέρα, 5 Νοεμβρίου 1940, από της 5.20' πρωινής ώρας εχθρικό πυροβολικό, όλμοι παντού διαμετρήματος, πολυβόλα και μισδράλα έβαλαν κατά των θέσεων της Λαορίδας και προπαντός κατά της Φολέζας, τμήματα δε πεζικού εκτινήθησαν προς την βόρεια όχθη του ποταμού Καλαμά, αλλά τα προκεχωρημένα τμήματά μας και το πυροβολικό και πολυβόλα μας απέκριναν δια των πυρών και των βολών ανασχέσεως δεν επέτρεψαν να διέλθουν των ποταμών μέχρι της 7ης ώρας. Την 7.15' νέα τμήματα εχθρική υποστηριζόμενα υπό πυροβολικού και όλμων εις και όπλων πεζικού απεκπειράθησαν να κατακευάσουν γέφυραν εις την θέση του παλαιού πορθμείου, αλλά τα καταγιαστικά πυρά του πεζικού μας (οπλοπολυβόλα, πολυβόλα και ατομικά όπλα), ως και καταγιαστικά πυρά του πυροβολικού μας, δεν επέτρεψαν την εγκατάσταση γέφυρας.

Τα πολυβόλα δε και των δύο άκρων της Φολέζας εθέριζαν το εχθρικό πεζικό εις και εκείνους που απεκπειράθησαν με βάρκες λαστιχένιες να περάσουν στη νότια όχθη ποταμού. Οι απώλειες του εχθρού πρέπει να ήταν μεγάλες.

Από της 8.40' ώρας το πυροβολικό μας έταψε να βάλει και να υποστηρίξει την Λαορίδα, διότι χτυπήθηκε η πυροβολαρχία από το εχθρικό πυροβολικό, κατόπιν επιστημάνσεως από αεροπλάνο και είχε απώλειες εις προσωπικό και ένα πυροβόλον.

Από της στιγμής αυτής τα τμήματα του υποτομέως και συνεπώς και της Λαορίδας έκαψαν να υποστηρίζονται από πυροβολικόν.

Από της στιγμής αυτής η μάχη άρχισε σκληρή, γιατί ο μεν εχθρός διέθετε πλήθωρα όπλων βαρέων και ελαφρών, ημείς δε 8 πολυβόλα Σαιντ-Ετιέν και οπλοπολυβόλα τύπου 1915 και χειροβομβίδες. Ο αγώνας συνεχίσθη σκληρός χωρίς ο εχθρός να ζεύξει να περάσει το ποτάμι. Την 13.50' ώραν η μάχη είχε φθάσει στο κατακόρυφο, οι πολυβολητές αναγκάσθηκαν να βάλουν σχεδόν όρθιοι, επακολούθησε πάλη σκληρή για το πεζικό μας και τότε εβλήθη, δια ριπής πολυβόλου και θραύσμα όλου, ο διμορίτης των πολυβόλων του 5/24 λόχου έφερδος ανθυπολοχαγός Παπαγεωργίου Θεόφιλος. Η μάχη, όμως δεν εστάματησε και συνεχίσθη με αμείωτον πείσμα μέχρι της 20ής ώρας περίπου. Οπότε κατόπιν διαταγής του Υποτομέως, ληφθείσης από της 16ής ώρας εις την Λαρίδα και εποφεληθέντα τα τμήματά μας της διστακτικότητας του εχθρού να διαβεί τον ποταμόν διατηρούντα την φυσιογνωμία της μάχης, συνεπτύσσονταν βραδέως στην γραμμή ανασχέσεως.

Ο Διοικητής της Λαρίδας Παραποτάμου ανήλθε εις Δρυμίτσαν την 18.40' ώραν και εύρε επί των ίππων, τους Διοικητή του υποτομέως, τους αξιωματικούς πυροβολικούς και την πυροβολαρχίαν φορτωμένην προς αναχώρηση. Του εδόθη διαταγή να αμυνθεί μέχρι εσχάτου με τα τμήματα της πρότης γραμμής και ένα λόχον του 24ου συντάγματος. Ο λόχος αυτός όμως δεν αντερέθη και έτσι ο Διοικητής της λαρίδος παρέμεινε εις Δρυμίτσαν μέχρι 3.30' πρωίνης της 6ης Νοεμβρίου 1940. Οπότε κατόπιν διαταγής του Διοικητού του υποτομέως απεσύρθη εις Νέστανη. Εκεί οργάνωσε με τον 3ον λόχο του τάγματός του και 40 ημιονηγούς επίσης του τάγματός του, όπως διετάχθη υπό του Διοικητού του υποτομέως. Στην ίδια διαταγή του εδίδετο διαταγή να μεταβεί ο ίδιος εις Αγία Μαρίνα και να ειδοποιήσει τον ταγματάρχη του εκεί τάγματος του 24ου συντάγματος, όπως συμπλήρωσε αμέσως εις Μαζαρακιά.

Επιστρέψας εις Νέστανη δεν βρήκε εκεί τμήματα και ηναγκάσθη να ακολουθήσει την φιλαγγά του προλεχθέντος τάγματος και από εκεί μετέβη εις Παραμυθιά. Εις θέσιν Σκάλα Παραμυθιάς βρήκε το τάγμα του συγκεντρωμένο και εκεί έλυβε διαταγή να παρουσιασθεί εις τον Στρατηγό Διοικητή του παραλιακού τομέως. Ήτοι έληξε η μάχη. Απώλειες δεν ενθυμούμαι πλήν του κεφέρου ανθυπολοχαγού Θεόφιλου Παπαγεωργίου, ο οποίος επάφη εις Παραμυθιάν.

Διαδόχοτε
Τα ΠΡΕΒ. ΧΡΟΝΙΚΑ γιατί στηρίζονται
αποκλειστικά στους συνδρομητές και φίλους
τους.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΗ ΣΗΜΕΙΩΣΗ

*Από τον Dozon: Επίτιμος πρόξενος της Γαλλίας
στα Ιωάννινα (για την Πρέβεζα) (1870)*

Οι διοικητικές περιφέρειες στην Τουρκία είχαν υποταγθεί σε πολύ συχνούς μετασχηματισμούς. Η διοικητική περιφέρεια (Σατέζάκι), της οποίας η πρωτεύουσα είχε μεταφερθεί το 1864 στην Πρέβεζα από την Άρτα, βρίσκεται σήμερα συγκροτημένη με τις ακόλουθες περιφέρειες: Η Πρέβεζα με 37 χωριά, ονομαζόμενα Λάμπαρη, η Άρτα με 128 χωριά, η Πάργα με 2 χωριά (Μαργαρίτι), τα δύο τελευταία συμπεριλαμβάνουν τις περιφέρειες της Γλυκής ή Φανάρι και το Σουλά. Ο πληθυσμός φτάνει τις 69.800 ψυχές, από τους οποίους οι 43.000 Έλληνες, 26.000 μουσουλμάνοι και 800 Εβραίοι.

Αυτός ο τελευταίος αριθμός, που είναι επίσημος, φαίνεται κατά τον αριθμό από την πραγματικότητα, αφού μόνο στην Άρτα ζούσαν 1110 Ιαραπλίτες και στην Πρέβεζα περίπου 200.

Κατά την εθνογραφική έκθεση ο πληθυσμός χωρίζεται σε Έλληνες και σε Αλβανούς. Αυτός ο τελευταίος πληθυσμός, λιγότερος σε αριθμό, κατέχει τις περιφέρειες του Φαναρίου, του Σουλίου (χριστιανοί) και του Μαργαρίτιου (μέρος αυτών Μουσουλμάνοι).

Στις πόλεις δεν μιλούν παρά ελληνικά, τα τούρκια είναι σχεδόν αποκλειστικά γνωστά στους υπαλλήλους.

Τα όρια της διοικητικής περιφέρειας είναι: Στα δυτικά το Ίόνιο πέλαγος, στα βόρεια οι διοικητικές περιφέρειες του Αργυροκάστρου και τα Ιωάννινα, στα ανατολικά η Θεσσαλία, στα νότια η Ακαρνανία και ο κόλπος της Άρτας. Ποτίζεται από 4 ποταμούς: Ο ποταμός Αραχθος της Άρτας και ο Λόιρος, που χύνονται στον Αιγαίο Κόλπο, ο Λασκροκόπτας και ο Αχεροντας.

Εκτός από το νότιο τμήμα, που κατέχεται από την μικρότερη κοιλάδα του Λόιρου και την κεδιάδα της Άρτας, η χώρα είναι ορεινή, όπως γενικά όλη η Ήπειρος.

Το πλέον αξιόλογο βουνό είναι τα Τζουμέρκα, κατόπιν έρχονται τα βουνά του Κακοσούλιου, τα βουνά της Πάργας, τα βουνά της Κεδυμερίνας και τα βουνά της Καμαρίνας. Υπάρχουν τρία λιμάνια: της Πρέβεζας, της Σαλαώρας, που είναι εμπορικό λιμάνι στον κόλπο της Άρτας και το λιμάνι της Πάργας.

Κι στα τρία λιμάνια υπάρχουν καραντίνες. Ο υγειονομικός γιατρός διαμένει την Πρέβεζα. Αυτός εξαρτάται από τον Γενικό Διοικητή την Βαλή των Ιωαννίνων καλ κάτω από την εξουσία του είναι 4 Καιμακάμηδες, που διαμένουν στην Άρτα, στο Πετρίλιο, στο Μαργαρίτι και στην Πάργα.

Στρατιωτικό κράτος - Φρουρές:

Θα αναφερθώ μόνο στην Πρέβεζα φίλοι του περιοδικού «Π.Χ.» Πρέβεζα: 4 λόχοι με δύναμη 470 άνδρες του πρώτου τάγματος των κυνηγών πεζοπόρων που ανήκουν στο τρίτο σώμα, του οποίου η έδρα είναι στο Μοναστήρι.

Οι 4 άλλοι λόχοι ήταν υπό την διεύθυνση της Υεπεν την πλρασμένη χρονιά. Οι στρατιώτες ήταν οπλισμένοι με ξιφολόγχες.

Πυροβολικό - Πρέβεζα: 4 λόχοι του τρίτου τάγματος του πέμπτου συντάγματος του πρώτου σώματος στρατού, που συμπεριλαμβανει 450 άνδρες με δύο πεδινές πυροβολαρχίες, που δεν έκαναν αναβάσεις από τμήματα μεγάλου διαμετρήματος. Αυτοί οι 450 άντρες προμήθευαν τις φρουρές.

Η Πρέβεζα, σαν πεδίο μαχών, είναι οπλισμένη με 107 κανόνια μεγάλου διαμετρήματος, συμπεριλαμβανομένων και των δύο πυροβολαρχιών, από τα οποία 26 ήταν χαρακωτά και είχαν διανεμηθεί σε τρία σχυρώματα. Την χωροφυλακή την αποτελούσαν 136 πεζοί και 16 ιππείς χωροφυλακες. Υπάρχουν επίσης στρατιώτες, στρατιωτικά νοσοκομεία με φαρμακεία και πυριτιδαποθήκες.

Η φρουρά των ακτών είναι εμπιστευμένη σ' ένα πολεμικό πλοίο, με 4 κανόνια και με πλήρωμα 40 ανδρών, που διαμένουν συνήθως στην Πρέβεζα. Το τελευτείο του ίδιου λιμανιού είναι στη διάθεσή του για την καταστολή του λαθρεμπορίου.

Μια κανονιέρα με 2 πυροβόλα και 24 ναύτες.

Πρέβεζα: 1η περιφέρεια. Τα 37 μικρά χωριά, που περικλείει, έχουν πληθυσμό 5.500 κατοίκους μόνο. Η ολική επιφάνεια 136.687 αγγιλικά στρέμματα, από τα οποία τα 134. 126 χρησιμεύουν ως βοσκοτόπια, τα 1516 στρέμματα χρησιμεύουν ως καλλιεργήσιμη γη και τα 1045 στρέμματα ως ελαιοτόπια.

Η έκταση που χρησιμεύει για βοσκοτόπια και της οποίας η αναλογία είναι πολύ μεγάλη με την υπόλοιπη έκταση, χωρίζεται σε βουνό και σε πεδιάδα τα στρέμματα της τελευταίας κατηγορίας θα ήταν σχεδόν όλα

κατάλληλα για καλλιεργεία, είναι δε ευφορότατα, αν εξαιρέσει κάνεις μερικά ελώδη μέρη.

Οι ελαιώνες σχηματίζουν ένα απέραντο δάσος, που καλύπτει μια έκταση μήκους λιγότερο από 4 χιλιόμετρα, δηλ. όλη η έκταση της χερσονήσου, εκεί όπου βρίσκεται η Πρέβεζα. Το 1871 υπήρχαν 104.624 τέτουα δέντρα, που το καθένα άξιζε περίπου τα 12 φράγκα.

Είναι σχεδόν εγκατελεμένοι από τους κατοίκους, παράγουν όμως ένα λάδι καλής ποιότητας, που εξάγεται στην Τουρκία και στην Τεργέστη.

Η είσοδος της θαλάσσιας περιοχής απέναντι και βόρεια της Λευκάδας, έχει πλάτος 500 μέτρα περίπου στο σημείο το πιο περιορισμένο. Αυτή η είσοδος τίνει προφυλαγμένη με τρία φρούρια, από τα οποία τα δύο είναι στην αριστερή πλευρά η ανατολική. Διαστυχώς το βάθος αυτής της θαλάσσιας περιοχής δεν είναι αρκετό για τα μεγάλα πλοία, αφού δεν έχετενά τα έντεκα πόδια σ' ένα σημείο της ελεκτοειδούς διώρυγας, που δηλώνεται με δύο σημαδούρες, που τοποθέτησε η Αυστριακή εταιρεία του Lloyd εξ άλλου οι ύφαλοι και οι αβαθείς πυθμένες, που απλώνονται από τις δύο πλευρές, καθιστούν δύσκολο τον πλουν των πλοίων, ενώ χρειάζεται πάντα τη βοήθεια ενός ντόπιου πλάτοτου.

Το εσωτρικό του όρμου προσφέρει ένα εξαιρετικά αγκυροβόλιο, προφυλαγμένο από όλους τους ανέμους και γενικά ακόμη πολύ βαθύ. Μεγάλα πλοία θα μπορούσαν να έρχονται στο λιμάνι ης πόλης και ένα από τα ελικοειδή μέρη ονομαζόμενο Βαθύ, που φαίνεται να χρησιμοποιήθηκε για λιμάνι στη Νικόπολη, θα ήταν πιο επικίνδυνο στην εγκατάσταση μιας δεξαμενής τροποπτηρίου. Η Τουρκική αμέλεια άφησε να εισβάλουν από ειδικές εγκαταστάσεις σ' ολόκληρο το χώρο, που δεν ήταν οχυρωμένος και που απλώνονταν στην παραλία, έτσι ώστε μόλις να μένει σαν αποβάθρα για τη ναυτιλία και το τελωνείο ένας χώρος 30 μέτρα πλάτος και 3 μέτρα βάθος, που επικλέον ήταν και τόπος συγκεντρώσεως σκουπιδιών από τα γύρω σπίτια.

Η πόλη από άποψη στρατηγικής, δεν ήταν παρά ένα φρούριο ανοχύρωτο, στηρίζεται στα άκρα του σ' ένα από τα φρούρια, είναι επί πλέον περιτριγυρισμένη από την πλευρά του εδάφους από μια πλατιά τάφρο, κάνοντας στην οποία κατασκευάστηκαν τρία γεφύρια από σανίδια, δίνοντας είσοδο σε τόσες κόρτες ερειπωμένων σπιτιών, που στεγάζουν φυλάκια και που ήταν χωρίς καμιά χρησιμότητα και έκλειναν με τη δύση του ήλιου.

Η Χερσόνησος, μήκους μιας λεύγας ή και λέγο περισσότερο, στο άκρο της οποίας κτίσθηκε η Πρέβεζα, ανυδέται με τη στερεά με ένα περιορισμένο Ισθμό ανάμεσα στα νερά του Ιονίου και τα νερά του κόλπου της Άρτας.

Αυτός ο Ισθμός έχει απέραντη ερείπια, πολὺ επιβλητικά της Νικόπολης που οικοδομήθηκαν σε ανέμνηση της νίκης του Ακτίου. Η ίδια η

πόλη του Ακτίου, της οποίας απομένουν μόλις μερικά ερείπια, υψώνονταν όπως γνωρίζουμε πάνω στην ανατολική όχθη του όρμου της Πρέβεζας, πάνω την ελώδη χερσόνησο, ονομαζόμενη «Πούντα» που είναι αποστασέμενη από την Ακαρνανία. Είναι σε μερικές εκατοντάδες μέτρα από εκεί, που αρχίζει το ελληνικό έδαφος, του οποίου τα φυσικά όρια συμπίπτουν ακριβώς με αυτήν την πλευρά του όρμου.

Το κλίμα είναι εξαιρετικό και γλυκό. Η εφορία του εδάφους, η ποικιλία της βλάστησης και η ομορφιά του γήινου και θαλάσσιου τοπίου, ήταν τέτοιο, ώστε κάτω από άλλες συνθήκες η Πρέβεζα θα μπορούσε να γίνει η αντίπαλος των Καννών ή της Νίκαιας.

Ενας Γάλλος κατέχεται από θλιβερά παράπονα, σκεπτόμενος ότι αυτή η γοητευτική και επιθυμητή θέση ανήκε κάποτε στη Γαλλία και ο ηρωισμός μιας χώρας των συμπατριωτών μας, που δεν μπόρεσε να την υπερασπίσει έναντι των πολύ ανωτέρων δυνάμεων και των βιαιοπραγιών του Αλή πασά, μένουν συνδεδεμένοι στα ερείπια της Νικόπολης, που σηματίζουν κατά κάποιο τρόπο τη μοναδική ιστορία από εδώ και μια χιλιετρίδα.

Ο πληθυσμός της Πρέβεζας είναι 7.000 κάτοικοι από τους οποίους 5.000 χριστιανοί, 1800 Μουσουλμάνοι και 200 εβραίοι, ταυγάνοι και ξένοι.

Βρίσκει κανείς στην Πρέβεζα έντεκα εκκλησίες, μία καθολική, δύο Τζαμιά, δύο ελληνικά σχολεία για τα δύο φύλα και ένα μικρό τουρκικό σχολείο. Υπάρχουν περίπου 200 μικρά καταστήματα, 26 ελαιοτριβεία, τρία εργοστάσια σαπουνιού, τέσσερες αλευρόμυλοι, από τους οποίους ο ένας είναι ανεμόμυλος, ένας άλλος που κινείται με νερό το χειρόνα και οι άλλοι δύο που κινούνται με άλογα. Υπάρχουν επίσης τέσσερις εμπορικοί οίκοι που αλληλογραφούσαν με την Τεργέστη. Μαζί με τα δικαστήρια, πολιτικά και εμπορικά, εγκατεστημένα μέσα στο Δικαστήριο, τα δημόσια καταστήματα είναι το τελωνείο, το υγειονομικό κέντρο, ένα τηλεγραφείο με γλώσσα τουρκική και εύρωσταική και ένα υποτιθέμενο Δημαρχείο.

Ο αρθρόδιος επίσκοπος της Άρτας ήταν συγχρόνως και επίσκοπος της Πρέβεζας, όπου περνούσε εκεί ένα μέρος του χρόνου. Ο καθολικός ήταν ένας Ιταλός καπούσταινος, που είχε τον τίτλο του αποστολικού Νομάρχη της Μακεδονίας και που είχε εξάρτηση από τον επίσκοπο του Δυραχίου. Το εκρωταφείο περικλείει ένα άλλο παρεκλήσι. Πολλοί επίτροποι ένοιοι κατοικούν στην Πρέβεζα. Είναι οι υποπρόξενοι της Αγγλίας, της Ελλάδας, της Ρωσίας, της Αυστροουγγαρίας και οι διπλωματικοί υπάλληλοι της Γαλλίας και της Ιταλίας.

Η βλάστηση της Πρέβεζας είναι σχεδόν όλη μεσημβρινή. Ένα μέρος του περιβόλου της Πλατείας είναι γεμάτο ελιές και πλούσιους κήπους, τζατζιφές κ.α. Το 1871, ο αριθμός των καρποφόρων δέντρων ήταν 4812.

Το έδαφος είναι γενικά αημάδες και το λόφιδο νερό είναι σπάνιο. Στη Νικόπολη έφερναν το νερό από πολύ μακριά με ένα κανάλι, του οποίου τα ερείπια υπάρχουν και θυμίζουν αυτά των αγροτικών περιοχών της Ρώμης.

Εκτός από το λάδι, που παράγουν οι μεγάλοι ελαιώνες, οι παρυγογές της χώρας είναι ο αραβόσιτος, το σιτάρι, το κριθάρι, το ρύζι, (στη Γλυκή), τα φασόλια, ο κανόνις, η μουστάρδα κ.α.

Η θάλασσα επίσης είναι πολύ παραγωγική, τη ψάρια ποικίλουν, είναι δε εξαιρετικής ποιότητας κυρίως το ψάριμα της σαρδέλλας ήταν αρκετά άφθονο για την εξαγωγή, το δυγοτάραχο είναι περιζήτητο στην Κωνσταντινούπολη.

Το εμπόριο της Πρέβεζας με τη Γαλλία είχε τον τελευταίο αιώνα και κατά τη διάρκεια της Βενετικής εποχής ένα κάποιο ενδιαφέρον. Σήμερα έχει πάρει μια άλλη θέση - μορφή. Τα δύο τρία των εισαγωγών γίνονται από την Τεργέστη, γιατί είναι η Αυστρία αυτή που άμεσα η έωσεσα δίνει στην Ήπειρο όλα τα αποκιακά εδώδιμα, φάρμακα, αλέρι, σινόπνευματαδόη, σεντόνια, μεταξωτά, έυλεια, υαλουργία, σιδέρο κ.α. Μετά την Αυστρία έρχεται η Αγγλία, που έστελνε σε μεγάλη ποσότητα χαστές, βαμβακέρες κλωστές, ινδικά, αμερικάνινα υφάσματα κ.α. Η Ρωσία έστελνε δέρματα, για την κατασκευή αλβανικών καπουτσιών. Η Ιταλία ρύζι, κλωστές, κορδόνια και χρυσά παράσημα. Τα μοναδικά πράγματα, που προμηθεύονταν από τη Γαλλία με την αγορά των Ιωαννίνων ήταν μερικά μεταξωτά από τη Λιών, εμπορεύματα από το Παρίσι διαφόρων ειδών, αλλά σε μικρή ποσότητα. Την περασμένη χρονιά οι άμποροι Γιαννιώτες εγκατεστημένοι στη Μασσαλία σχημάτισαν το σχέδιο της δημιουργίας μεταξύ αυτής της πόλης και της Πρέβεζας μιας απ' ειδικιάς ναυτιλιακής γραμμής, διατυχώς όμως αυτό το σχέδιο εγκαταλείφθηκε.

Από την Πρέβεζα το λάδι στέλνονταν στην Τεργέστη και στην Κωνσταντινούπολη. Στην Τεργέστη και στο Λιβόρνο τα δημητριακά, οι παστομένες σαρδέλλες, οι αλατιούμενες ελιές στην Ελλάδα και στην Τεργέστη, τα κουκούλια και οι σπάροι του μεταξωσκόληκα στην Ιταλία και στην Τεργέστη. Το μαλλί στην Τριέστη και την Αγγλία, τα ακετέργαστα δέρματα στην Τεργέστη και στη Μασσαλία κ.α.

Το λιμάνι της Πρέβεζας δεν ήταν προφύλαγμένο από κάποιο φάρο, που βέβαια θα ήταν πολύ χρήσιμος, αφού με τα μέτρα της αστυνομίας το λιμάνι ήταν κλειστό μια ώρα πριν τη δύση του ήλιου και ήταν απαγορευμένο στα κλοιά να μπουν στο λιμάνιο μετά απ' αυτή τη στιγμή. Διάβαση για το λιμάνι της Πρέβεζας που θεωρούνταν σαν πολεμικό λιμάνι δεν υπήρχε μετά την καθορισμένη ώρα, αλλά το ίδιο μέτρο είχε εφαρμοσθεί και στα άλλα ηπειρωτικά λιμάνια.

Αινδρ. και Κατία Κερζή
Λυττενστάιντ Δ. Γερμανίας
(1982)

Αύξηση αριθμού γιατρών Παγκόσμια

Σύμφωνα με μια έκθεση, που δημοσιεύτηκε στο περιοδικό Journal of the American Association (1985; 253A: 3129 - 3132), η αύξηση του αριθμού των γιατρών είναι μια τάση, που παρατηρείται σε πολλές αναπτυγμένες και σε μερικές αναπτυσσόμενες χώρες. Η έκθεση στηρίχτηκε σε δεδομένα, που συγκεντρώθηκαν από τη Π.Ο.Υ. (Παγκόσμια Οργάνωση Υγείας) στο χρονικό διάστημα από το 1950 μέχρι το 1979.

Ο ερευνητής Dr David A. Kindig του University of California Hospital and Clinics, San Francisco, U.S.A. υποστηρίζει ότι τα κράτη με τη μεγαλύτερη αύξηση είναι εκείνα, τα οποία έχουν κατευθυνόμενη οικονομία. Η αναλογία γιατρών / πληθυσμού σ' αυτά τα κράτη αυξήθηκε σ' ένα ποσοστό 223% κατά μέσο όρο. Βιομηχανικές χώρες είχαν αύξηση σ' ένα ποσοστό 96%, και χώρες με μέσο εισόδημα είχαν αύξηση 164%. Το μικρότερο ποσοστό αύξησης, παρουσίασαν χώρες με χαμηλό εισόδημα, όπου η αναλογία γιατρών / πληθυσμού αυξήθηκε σε ποσοστό μόνο 28% κατά μέσο όρο.

Οι ερευνητές έβγαλαν το συμπέρασμα ότι αυτή η παγκόσμια αύξηση των γιατρών μπορεί να διαρρώσει και την άνιση κατανομή των γιατρών, τόσο μέσα σε μια χώρα, όσο και διεθνώς, προσφέροντας έτσι καλές ευκαιρίες για βελτίωση της ιατρικής φροντίδας παντού στον κόσμον, εάν βέβαια τα έθνη θελαν να συνεργαστούν σ' αυτή τη προσπάθεια.

Για τη μελέτη χρησιμοποιήθηκε το σύστημα ταξινόμησης της Παγκόσμιας Τράπεζας, με το οποίο 148 χώρες χωρίστηκαν σε 4 κατηγορίες. Υπήρξαν 20 χώρες βιομηχανικές, 88 χώρες με μέσο εισόδημα, 29 χώρες με χαμηλό εισόδημα και 11 χώρες με κατευθυνόμενη οικονομία. Από κάθε κατηγορία διαλέχτηκε μια χώρα με χαρακτηριστική απόκλιση.

Η Ιαπωνία, μια βιομηχανική χώρα παρουσίασε διπλασιαμό του αριθμού των γιατρών της, ενώ ο πληθυσμός της αυξήθηκε σε ποσοστό μόνο 40%.

Η Βραζιλία, χώρα με μέσο εισόδημα, είχε μια αναλογία γιατρών / πληθυσμού, η οποία ήταν χαμηλότερη από την της Ιαπωνίας, αλλά η αναλογία αυξήθηκε υπερβολικά κατά την διάρκεια της δεκαετίας του 1970.

Η Μαδαγασκάρη, χώρα με χαμηλό εισόδημα, ενώ διπλασίασε τον πληθυσμό της, παρουσίασε ασήμαντη αύξηση στον αριθμό των γιατρών.

Η Ανατολική Γερμανία, μια χώρα με κατευθυνόμενη οικονομία, ενώ παρουσίασε ελάττωση του πληθυσμού της, ο αριθμός των γιατρών της αυξήθηκε. Αυτή η χώρα παρουσίασε τη μεγαλύτερη αναλογία γιατρών / πληθυσμού.

Πρέβεζα 8.12.1985
Μιχάλης Δ. Αναγνωστόπουλος
Γιατρός

Τοπωνύμια

ΣΤΟΥ ΜΠΑΝΟΥΖΗ

Σπ. Ντούσια σ. δάσκαλος

Στο «Τούρκικο» το χωριό Κρυοπηγή (Δούβιανα τότε) ήταν του Εμίν Αγά. Αυτός το διαφέντει. Εκεί είχε χτισμένη και την «Κούλια» του, ένα θεόριο χτίριο και παραλίριζε τα καλοκαίρια, γιατί τον βόθισε στην υγειά του το καλό κλίμα του. Παραρτήματα της «Κούλιας» του ήταν οι μεγάλες αποθήκες για το «ήμορο» τόπος για το υπηρετικό προσωπικό και τις χανούμισες, ακόμη η φυλακή για τους διστροφους, και θερμόαιμους ρεμιούς και ξενωνας για συνάρχοντες του και τους μπένες της περιοχής. Ο Εμίν κάποτε νοίκιωσε σε κάποιον Τουρκαλβανό που τον έλαγαν Μλανούση ένα ορισμένο βοσκοτόπι για να βοσκάρι τα 3000 γιδοπρόβατα του. Ο Μλανούσης ήταν περήφανος άντρας, όπως προσλαθίσαν τουλάχιστον να φαίνονται οι μεγαλοτσελιγγάδες Αρβανιτόβλαχοι της τότε εποχής και με τόν αέρα του κυριαρχού έκανε ό,τι ήθελε στους φτωχούς ραγιάδες.

Είχε μαζί του στη δουλεψή του και 30 Τουρκοτσάμηδες που είχαν φτιάξει μαζί με τον αφέντη τους τα «κονάκια» τους σ' ένα απάνεμο κομάτι των βοσκοτόπων τους. Μεγαλώσωμα τσομπανόσκυλα μησοφύρια προστάτευαν τυκοκάδια του το γύρω τόπο και για να μπει στα «κονάκια» ή βαπτίζεται νανιαί δεμένα, ή να σε συνδειται κάποιος συγκατοίκος των κονακιών.

Περηφανέψανταν πολύ για τα σκυλιά του ο Μλανούσης και σε κάθε κουβέντα του γύρω από αυτά έλεγε κουπλαστικά.

— Σαν τα δικά μου τα σκυλιά δεν έχει κανένας. Λιδύνατο να ζυγώσει κάποιος στα κονάκια μου αμα είναι ξένος. Θα τον καταξεσχίσουν. Ο ποιος θέλει ας δοκιμάσει αν το λέν τα κότσια του.

Ο Νεστάσης - Πάνος (Αναστάσιος Τσούτσης) αγροφύλακας του χωριού, τόλμησε κάποια στιγμή και τούτη:

— Άρα θέλει γε, δε με κρατάνε με τίποτα. Να μη το βλέψω παντίλιο και στοίχημα βάνω, πως θα μπω στο κονάκι σου χωρίς να με πάρουν μυρουδιά.

— Αφεριμ, μεγάλο λόγο είρες και θα το μετανοώσεις. Είπες πως
βάνεις στοιχήμα; Το δέχομαι. Είστε μάρτυρες χωριάτες. Να βάλουμε μπί-
ρο μου ό,τι θέλεις εσύ τ' ακούσατε χωριάτες; Ελανάλαβε, μόνος του το εί-
πε, το κρίμα στο λαμπό του αν πάθει τίποτα δεν έχω ευθύνη.

Αυτή η συζήτηση έγινε στον μοναδικό καφενέ του χωριού μπροστά
σε πολλούς χωριάτες.

Το στοιχήμα μπήκε.

Μια προβατίνα σημαδιακά ο Μπανούσης, κι ένα γλέντι στον καφε-
νέ κι όλα τα σύζα στη Ναστάσης άμα έχανε.

Υστερ' από μέρες για να ξεχωρίσει κάπως το ζήτημα και να βρει την
κατάλληλη ευκαιρία, ο Ναστάσης Πάνος ξεκίνησε μια νύχτα για τα κονά-
κια του Μπανούση. Ζύγωσε κάμποσο περπατώντας σαν γάτα που λέει ο
λόγος και κόντρα στον αγέρα, να μην το μυριστούν τα ζαφά τα σκυλιά και
σε ώρα που όλα τα ζωντανά κουρασμένα απ' τη φροντίδα της μέρας πρέ-
μουν και κοιμούνται, έφτασε στο κονάκι του Τούρκου και χτύπησε την
πόρτα.

Την άνοιξαν χωρίς να υποψιάζονται ξένο, κάποιος δικός του θάναι
είπαν, μια και τα σκυλιά δεν ακούστηκαν ν' αλυχτάνε και τρόμαζαν όταν
είδαν σωστό δάιμονα της νύχτας το Ναστάση.

Τα 'χασες ο Μπανούσης κι έμεινε με το στόμη ανοιχτό. Δεν πιστείς
στο μάτια του. Συνήρθε όμως, παραδέχτηκε πως έχασε το στοιχήμα κι ορ-
γιστηκε τόσο για τα σκυλιά του π' όρκιστηκε να τα σκοτώσει όλα.

Μαθεύτηκε στο χωριό η αποκοτιά του Ναστάση κι άρχισαν να ει-
ρωνεύονται τον περήφανο και προκλητικό τούρκο. Έδωκε την προβατίνα
ο Μπανούσης και τη μέρα π' οριστήκε απ' τους ίδιους τους χωριάτες έγινε
τρικούβερτο γλέντι στον καφενέ με κρασία απ' τ' αμπέλια τ' Αγά, που τα
δούλευαν οι ίδιοι οι χωριάτες κι έπαιρναν κι αυτοί το μοιράδι τους.

Τόσο πολύ το πήρε προσβλητικό ο Τούρκος, που απ' την ντροπή
του έλαψε ν' ανεβαίνει στο χωριό.

Μια μέρα ώστερ' από πολύ καιρό ο Ναστάσης Πάνος σαν αγροφύλα-
κας έπιασε τα μουλάρια του Τούρκου να κάνουν ζημιές στα σπαρμένα χω-
ράφια.

Τα 'δεσε και μήνυσε στον τούρκο να πάει να τα πάρει, άλλα άλλη
φορά να μη ξαναγίνει το ίδιο, γιατί θα βρει το μπελά του.

Αυτή την έμεση φοβέρα, δεν τη δέχτηκε ο περήφανος Μπανούσης
κι όταν πλησίασε στον τόπο πούχε δεμένα τα μουλάρια ο Ρωμιός, τον πυ-
ροβόλησε, αλλά δεν τον πέτυχε.

Ο Ναστάσης έφυγε και δε θέλησε να δώσει συνέχεια στην απόλευτη
αυτή του Τούρκου, όπως φάνηκε από τη στάση του εκείνη την ώρα.

Πέρασε λίγος καιρός κι ο Ναστάσης ξεκίνησε για το κονάκι του
Τούρκου, για να εξηγηθεί φυλικά μ' αυτόν και με διάθεση να ξεχάσει την ε-

χθρική στάση του Μπανούση που επιβεβαίωνε η απόπειρα εναντίον του.

Ο Ναστάσης πάντα είχε μαζί του για φύλαξή του και για πρόγευμες
δουλειές του, να κόβει κλαρί να ταιζει τα λίγα γήινα του, να κόβει τοερμου-
ντέλισια πλασόκια για φράχτες του κηπαριού του και για φονικό όπλο
αν κι όταν το επέβαλε η κακιδί ώρα και το «κακό συναπάντημα». Άνοι-
ξαν κουβέντα, ταρταριστηκαν, έδεσαν εξηγήσεις, «με ντρόπιασες τζένε
μ'» ο τούρκος αρχιταξέλγγας», «στοιχήμα ήταν, δε ωταίνω γω, ας μη το
θάνεις, ο έλληνας κι η ώρα περνούσε.

Χαράματα βγήκαν οι δύο τους έξω και περπατώντας και κουβεν-
τιάζοντας, ο τούρκος με το ντουφέκι στην πλάτη κι ο Ναστάσης με το τσε-
κουράκι στο ζενάρι του ξεμάκρυναν απ' τα κονάκια.

Σε κάποια στιγμή η κουβέντα τους πήρε κακό δρόμο κι ο τούρκος
άψιωσε κι έκανε χειρονομία να κατεβάσει το ντουφέκι του και να σκοτώ-
σει τον προκλητικό ρωμιό. Ευκαιρία του ήταν. Στη δικαιοδοσία του ήταν
η περιοχή, κάποια δικαιολογία θα βρισκετε να θγει κι από πάνω.

Όμως ο ρωμιός πιό γρήγορος έβγαλε το τσεκουράκι του, τον χτύ-
πηρας δυνατά στο κεφάλι και τον σκότωσε. Τον τράβηξε λίγο απόμερη, μά-
ζεψε ζερά έγκλια, προσάναψε και μεγάλωσε τη φοτιά, έριξε τον Τούρκο μέ-
σο κι ξεκίνησε για το χωριό.

Πήρε μαζί του και λίγα μουλάρια που βρήκε στο δρόμο, του Ρακήρ
Αγά, αντικαταστάτη του Εμίν, όταν αυτός έλειπε απ' το χωροφίλ, τάχι πως
τάπιασε να κάνουν ζημιές, τάδεσε έξω απ' την «Κούλια» από μια ελιά, γύ-
ρισε γρήγορα στον καφενέ κι κάθισε αδιάφορος και πολύ ήρεμος σ' ένα
σκαμνί.

Ολ' αυτά έγιναν σε πολύ λίγο χρόνο, γιατί όποις μολδόγυγαν οι πα-
λιοί, ο Ναστάσης ήταν πολύ γρήγορος στο ποδάρι, που δεν το έρτανε κα-
νένας.

— Έναν καφέ του Ναστάση, παράγγειλε πρόθυμα τον καφετζή κάποιος.

— Όχι ευχαριστώ, είμαι βιαστικός, θα πεταχτώ για λίγο ώς τον Αγά κλέ-
φτασα.

Ολές αυτές οι βιαστικές ενέργειες του δεν ήταν τίκτοτε άλλο, παρά
για να στεριώσει κάποιο ατράνταχτο άλλοθι.

Φτάνει στον Αγά και του φωνάζει:

— Εβγα Αγά μου, να δεις τα μουλάρια σου που έκαναν ζημιές στα
χωράφια κι σεις χάνετε απ' αυτό κι εμείς οι φτωχοί.

Βγήκε ο Αγάς, είδε τα μουλάρια, αλλά είδε κι τη φωτιά μακριά
που 'χε φουντώσει στο μεταξύ.

— Τι γίνεται μπρέ κι πέρα; Τι φωτιά είν' αυτή; Ποιός την έβαλε;

— Φωτιά, φωτιά, ακούστηκαν ανακατωμένες φωνές, χτύπησε ο σήμαν-
τρος κι ξεκίνησαν καμιά 30 χωριάτες κι Τούρκοι να σβήσουν τη φωτιά.

Κι εκεί βρήκαν και το Μπανούση μισοκαμένο.

— Ποιός; Ποιός το 'κανε και γιατί;

Κανένας βέβαια απ' τους ρωμιούς. Αυτοί ποτέ δε θα τολμούσαν ένα τέτοιο πράμα, κάποιος δικός του τούρκος θα το κανε, κάποια διαφορά ανάμεσα στους ίδιους μπορεί νάταν η αφορμή του σκοτώμου.

Την υπόθεση ανάλαβε να ξεκαθαρίσει ο Ρακήλ Αγάς πούκανε και τον Κατή στο χωριό.

Κι ο καιρός περνούσε. Ο Ναστάσης όταν σκότωσε το Μπανούση του λίγερε κι ένα μαχαίρι πούχε ο αρχιτσέλιγγας και τούχε πάντα μαζί του στο ζωνάρι.

Μια μέρα που ανέβαιναν για το χωριό μαζί με τον Τούρκο κηρατζή τ' Αγά, τουπεσε το μαχαίρι. Ο κηρατζής το γνώρισε, τον υποψιάστηκε για το φόνο, τον κατέδωσε κι οι Τούρκοι για πιό σιγουριά, τον έκλεισαν φυλακή στα «Παλιοσάργα» της Πρέβεζας.

Κλεισμένος στα μουντρούμια με κάποιον άλλο μαζί, έκανε σαν τ' άγριο θεριό στο κλουβί. Δοκίμαζε κάθε μέρα να λυγίσει τις σιδεριές από κάποιο παράθυρο της φυλακής και να το σκάσει.

Μια μέρα βρήκε κάποιο αδύνατο σημείο, λύγισε τη σιδεριά με τον άλλο και τό 'σκασε. Ο αυγκρατούμενός του τελικά φοβήθηκε και δεν τον ακολούθησε.

Παρουσιάστηκε σχεδόν με κάποια θρασύτητα μπροστά στο Ρακήλ Αγά, τάχα τον έπνιγε το δίκιο, πως ήταν αθώος κι άδικα κλείστηκε στη φυλακή, και πως αν δεν ήταν έτοι που τα 'λεγε δε θα παρουσιάζονταν μπροστά του, θ' ανέβαινε στο βουνό να σμίξει μ' άλλους κλέφτες κι άλλα πολλά.

Ο Αγάς θέλεις τον πίστευε, θέλεις γιατί τον είχε κι ανάγκη, αγροφύλακάς του ήταν κι απ' τους καλύτερους της περιοχής, τον άφησε λεύτερο.

Όμως του κυρατζή (αγωγιάτη) του το φύλαγε.

Και βρήκε την ευκαιρία, όταν έπιασε τα μουλάρια του να κάνουν ζημιά σ' ένα σπαρμένο με στάρι χωράφι.

Του 'στείλε χαμπέρι νόρθει στην τάδε μεριά που τήχε δεμένα, να πλερώσει τη ζημιά, να τα λύσει και να τα πάρει και «να μη το ξανακάνει γιατί....»

Πραγματικά ο τούρκος πήγε στο μέρος πούχε δεμένε τα μουλάρια του ο Ναστάσης και λίγο ερεθισμένος απ' τη φοβέρα του άρχισε σχεδόν να τον βρίσει:

— Κι εμένα μη με φοβερίζεις και δεν είμαι σαν το Μπανούση εγώ που τον σκότωσες και τον έκαψες και βγήκες λάδι στην κορφή ένοια σου και θάρθει κι η ώρα σου...

— Και τι νομίζεις πως είσαι ορέ; ένας χαμάλης των Αγάδων είσαι και τίποτ' άλλο. Και που με μαρτύρησες στο Αγά, μων το' περ ο ίδιος πως τόκανες, τι μου κανε; Να εδώ σας γράφω και αύνα και τον Αγά κι όλη την τουρκιά, παλιοτυποτένικ προδότη.

Κι έκανε τη γνωστή χειρονομία κι έδειξε τον πισινό του.

Ο τούρκος αγρίεψε περισσότερο και τελικά ήρθαν στα χέρια.

Δυνατότερος ο Ναστάσης τον λόγισε, τον γονάτισε, τον έβαλε κάτω και με το ίδιο το μαχαίρι του Μπανούση που τον τό 'βγαλε απ' τη μέση του τον έσφαξε.

Έτσι ξέμπλεξε ο ρωμιός και με τους δύο.

Από τότε η τοποθεσία λέγεται στου «Μπανούση», ακόμα και σήμερα.

Για το Πανεπιστήμιο «Λογοπαίγνιον»

* * * Ωμύλουν ενώπιον του Μίμη Αμίμητου δια τα Πανεπιστημιακά.

— Και πως χειρίζεται την υπόθεσην της απεργίας ο πρύτανης Κ. Ζερβός;

Ηρώτησεν κάποιος.

— Δεξιώς
Απήντησε μονολεκτικώς ο Αμίμητος.

— Και ηκούσθη ο Αμίμητος μονολογών:

— Διατί Πανεπιστήμιον; Υπάρχει και Πανεπιστήμιον;

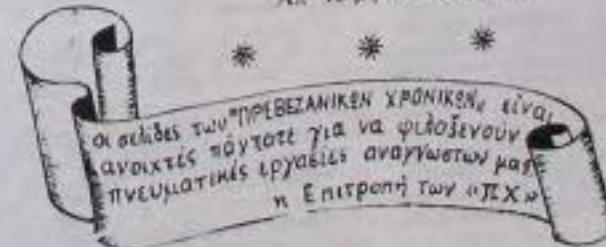
— Τι ζητούν οι φοιτηταί; Ηρωτήθη ο Αμίμητος. Ασύλιαν;

— Και αξιλιαν!

Απήντησεν.

Πωλ Ναρ (Μίμης Αμίμητος)

Απ' το βιβλίο του σελ. 13.

Η ΕΞΑΦΑΝΙΣΙΣ ΧΩΡΙΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΠΡΕΒΕΖΗΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥΣ ΧΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΚΟΚΡΑΤΙΑΣ

Έπος ΑΝ. ΓΕΩΡΓΑΝΤΖΗ σ. δασκάλου

“Ο Νομός Πρεβέζης αποτελεῖ τό κατιό τηλή μα της λεβεπογένενς Ήπειρου, της «Εδυαδόρης Ήπειρου» όπως πολλοί με βαυμασμό την οποιαλλούν.

Η ιστορία τοῦ Νομοῦ αὐτοῦ, είναι συνυφασμένη με τη γενικότερη Ιστορία της Ήπειρου, στους κόπτους της, όποις διεδραστίσες ήμετον ρόλο, στους ὄρχεις καὶ μεσαιωνικούς χρόνους, με κέντρο τὴν καρδιαγανουσιανή Νικόπολην. Διατηχός διας, όπως καὶ στο διδύλιο μου «Ἀρχεῖο Ιστορικά Κέντρα τῆς περιοχῆς Πρεβέζης, Έκδοσις Ήπειρωτικῆς Εστίας 1953» γράφω, Η Ιστορία τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης καὶ γενικότερη τῆς Ήπειρου, στους ὄρχεις καὶ μεσαιωνικούς χρόνους, είναι σκοτεινή.

Οι διακολεῖς αποιάζονται από τὰ μίσα τοῦ 15ου αἰώνα. Απὸ τὸν 18ον διώμετρον αἰώνα, ἔπειτα ἀπὸ τὰ διάδοσα γραπτῶν κείμενα καὶ τελεοφόροτε τὰ λύγαρα τῶν Πατριαρχῶν, ἔχον καὶ ἄλλες πηγὲς, διας τὶς διάφορες ἐπηρεασίες στὸ μοναστήριο (Μονὴ Ζαλλήγου, Μονὴ Ἀδαμοῦ κατ') καὶ στοὺς γαύους, καθὼς καὶ τὶς ἀνθυμήτες τῶν διεθέσαις ἀκεκριτικῆς διδύλια.

Τὰ τοπωνύμια τοῦ ματή βοηθοῦν στὴν Ιστορική Εργαλεῖο τοῦ Νομοῦ μας.

Ἐνος διναι δέδαιο, ὅτι ὁ Νομὸς Ίταντος, λόγω τῆς πολυάριθμης Ιστορίας του, δὲν παρουσιάζει γεωγραφικῶς στὸ επιμετερικό του τὴν πολιά του δι. Γειλά χωρά την υπῆρχαν στὰ τελευταῖα Βυζαντινά χρόνια, ὅπως ραδιστούμε στὸ Αὐτοκρατορικὸν χρονικούλα, δέν υπάρχουν τύποι, γει πολλοὺς λόγους καὶ θεωρεῖ για τοὺς έλειπτοι. 1) Οι Βούλγαροι, εἰς τὸν Αἰδανοῦ με τὰς επιδρομές τους καὶ τὸ Τύρρων στοὺς χρόνους τῆς Κυριαρχίας τους, κατέστρεψαν πολλὰ χωρά τοῦ Νομοῦ μας. Σὲ διάτοι πάλι διοῦ δυκατεπιάθηκον ὀρεκτὸς χρόνος, ἐπέφερεν ἀλλαγές ὀνυμάτων. Τίποι χωρά μὲ διονικὲς ὀνυματικὲς είναι τὸ Μιχαήλιστο, Νικόλιστο (Βουλγαρικές), Βουλγαρική εἶναι ἐπίσης καὶ ἡ μεσαιωνικὴ Λιλόδα. Άλλοδα διας χωρά στὸ διδύλιο του «Η Ιστορία Λιλόδουν ο Κανήλος, Παπαμιχαήλ,

οὐ κίπη στὴ Βουλγαρική γλώσσα, τόπος δασικῆς κατάλληλος γιὰ κυνῆγη. Βουλγαρικά είναι ἐπίσης καὶ τὰ τοπωνύμια στὴν περιοχὴ τοῦ Θεοποτωτικοῦ Μπρασούρα, Μπούτετσιτσ, Μπενιάρι, κατ'. Κατὰ τὸν Ήπειρωτὴν Ιστοριοδιῃ Κ. Στεριόπουλο, οἱ ὄντα μαστιξ τῶν χωρῶν Μουζάκα καὶ Καντζάς είναι «Ἄλβανικες Μουζάκα θά εἴπη τοὺς τόπους τῶν Ταύρων, Καντζᾶς δέ, θά εἴπη Καντζόποτη, ἐπιμολούγωσε τὴ λέξι Καντζᾶς ἀπὸ τὴν «Άλβανική λέξι Κάνπι·Καυσόβαρι». Ο «Ἄραβαντικός διώμετρος θεωρεῖ τὶς ὄντα μαστιξ Μουζάκα καὶ Καντζᾶς, τουρκικές. Σενικά είναι ἐπίσης καὶ τὰ ὄντα μαστιξ τῶν χωρῶν Σέσιοβο, Συντηκλιά, Κουτσαρι, Μπανταρι, Βλάντο κατ'.

2) Οι θαυματόρες ἀρρώστιες (λοιμοί) συντέλεσαν στὴν ἔβαντιστη διαδόσιμη συνοικισμού. Οι γέροι στὸ χωρό Φλάμπουρα δημοσιεύσαντα ὅτι πρὸ ἔκατον πεντητα περίπου ἔνων είχαν Ελθεῖ καὶ κατοικήσαν πλησίου στὸ δικό τους χωρό, δράστες οικογένειες ἀπὸ τὴ Βόρειο Ήπειρο. Ο «Συνικαρμός σύτος καθώς δηγυνοῦσαντα, κατεστράψαν αργύρισσαν ἐπὶ φοβερὴ ἀρρώστια (χολέρα). Σάκεται τόρος εκεὶ παρημ ὁ ξανά λόσσο ὀλόκληρο παλαιό κοντάφιο. Μὲ τὶς μετακίνησις τῶν Χειμερινωτῶν τὸ 1814» ἐπὸ οικογένειες Χειμερινωτῶν ἀλλαν καὶ ἐγκατεστούσθησαν μὲ διαταγὴ του Αλῆ Πασά στὴ Σαλαγόρα. Συνοικίσαν χωρά ποὺ ἐκημάσθησε τοὺς γρήγορα, γιατὶ σι κατοικοὶ του ζευγισθήκαν ἀπὸ τὴν ἔλοντο. «Οσοι γλύτωσαν ἔγρισσαν στὴν πατρίδα τους (Ἄραβαντικός χρονογράφιο «Η Ηπειρού τ. δ. αετ. 146»).

3) Σοδαρή αἵτια καταστροφῆς χωρῶν ἦταν οἱ διοικητικὲς αὐθαιρεστές τῶν «Άλβανικων ποταρχῶν» καὶ σπαχήδων. Οι «Άλβανοι εἶτε ὡς ἐπιδρομεῖς εἶτε ὡς ποταρχοὶ καὶ τοιχολόγοις σπουδαῖοις γεωγραφικῆς μεταβολῆς ἐπέφερον απὸ Νομὸ Πρεβέζης καὶ γενικότερα στὴν Ήπειρο. Ο Στεριόπουλος (στὸ διδύλιο του παραποταμοῦ εἰς τὴν κατεύθυνσα Γεωγραφίαν τῆς Ήπειρου στὸ 34) γράφει τὸ ἔχεις: «Σηκουδαῖον λοιπόν τυχάρισμα τῆς νέας γεωγραφίας τῆς Ήπειρου είναι, ὅτι οἱ κατοκτ-

τοι οἰλάχιστα ἐπέδρασαν αἰκίσιοι επὶ τὴν ἀλλαγὴν τοῦ γεωγραφικοῦ χάρτου τῆς Ήπειρου. Η σπουδαστικά ἐπέδρασαν ὑπέρβολα ἡ τοῦ Αλβανοῦ, εἶτε διὰ τῆς ἀλλαγῆς τῶν ὄντων ματῶν, εἰς τοῖς εἰκόνας ἀρχισμένοι αὐτὸν τὸν ΙΔ· καὶ τοῦ ΙΕ· ίδιως αἰώνας, εἶτε διὰ τῆς καταστροφῆς τῶν χωρῶν καὶ τῆς μετατροπῆς τοῦ σπιτικού.

4) Σοδαρή αἵτια καταστροφῆς χωρῶν θητὸν τὰ τουρκικά στρατεύματα. Τὰ τουρκικά στρατεύματα συγχά μετακινούσαν καὶ ἐβανίζοντα διαφορά χωριὸ τῆς Ήπειρου.

Γιὰ τὶς παραπάνω αἵτια καὶ γιὰ πολλές ἄλλες ὀκεῖσται δὲν υπάρχουν σήμερα πολλά απὸ τὰ πολλαὶ χωρά τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης (ποὺ συνήθες αἰσχέρευσαν εἰς χωρά τῆς Λαμαρίας) οἱ «Ἄραβαντικός γράφεις ἐπὶ περιοχὴ τῆς Λαμαρίας δέντρο καὶ γενικότερη τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης καὶ τοῦ Λαμπεροῦ διαστάπην μετεῖν Καμαρίας καὶ Αραγγύδου. Ηταν μεγάλο χωρό καὶ κατεστράφη τὸ 1850 περίπου, τοὺς κατὰ τὴν ἐπανάστασι τῶν Ήπειρωτῶν τὸ 1854». Εἶτε δέ, καὶ καὶ αφειρεμένο στὴν Παναγία τὴν διηγήτρια. Η Λαμαρική Βιζαντινή ἀγιογράφησι τοῦ ναοῦ, εἶναι σπουδαῖα. Σάκεται ὁ ναὸς αὐτοῦ πάρα διατυπωμένος χωρά στὴν Σοσσιτάτην. Χωρά ποὺ ζεψαντούσαν στὴ Λαμαρία καὶ στηριζότουσιν στὸ Μπρουλάτι, η Ζέρλα, τὸ Μουζάκι, τὸ Σποράδι καὶ η Βέροπεζα. Στὰ χρόνα τῆς οποιαστής τῆς Ήπειρου στους Τουρκούς (1430-1448) υπῆρχε στὸ κάστρο τῶν Ρωγών χωρά με τὴ σιναριστικὴ Ρωγό, φυγὸν ὀπωρεύοντας καὶ τὴν θηραστικὴν Βιζαντινὴν πόλην.

Τοῦ Μπουλιέτη ήταν χωρά πλησίου στὸ Ζερδό καὶ κατεστράφη γιὰ μιὰ ἀπὸ τὶς παραπάνω αἵτια. Αργότερα στὴ Βούρα εύπη, ἐπιμισηρυζόντων ενας νέας συνοικισμούς με τὴ οικοδομή Μπρουλάτου. Στὰ τελευταῖα χρόνια διώμετρο μετανομάσθη τοῦ Μαζάτη Τρίτο χωρό τοῦ κατεστράφη πρὸ έβδομαίην εἰτῶν ἀπὸ τὸν Χούστην ποσὰ τῆς Πρεβέζης καὶ πολὺ τὶς ἀκτῶν του μετεῖσθε σε λειδίδια, ἥτιναν οἱ Μαρτανοί πλησίου της Καμαρίας. Οι κατοκινοὶ του σε αθίλια κατέστησαν ματοκήσαν στὴν Καμαρία. Σάκεται δικών τοῦ έπος απὸ τὴ Εργίτια, φρετά σπιροεύρο διεύδρα θειατικές σκηνές.

5) Σερέλα ήταν πλησίου στὸ χωρό Βρυσούσα (Ζερμή) στὴν τοποθεσία Ζερέλη. Οι κάτοικοι του φύγαντο μετὰ τὴν καταστρῆση τοῦ Σαλιδίου ἀπὸ τὸν Αλῆ Πασά στὸν Μόνον μετὰ οικογένειες τοῦ Αβασιάτη παρέμειναν εἰκόνα. Ο «Άβασιάτης ἀγόρασε ἀπὸ τὸν Αλῆ τὴν περιφέρεια τῶν χωρῶν καὶ τὴν αφέρεσε στὸ κατόπιν της Παναγίας ποὺ δὲ ίδιος φήγησε τὸ δικό του τόπον τῆς καταγωγῆς του» Μαζάτη. Τρίτο χωρό τοῦ κατεστράφη πρὸ έβδομαίην εἰτῶν ἀπὸ τὸν Χούστην ποσὰ τῆς Πρεβέζης καὶ πολὺ τὶς ἀκτῶν του μετεῖσθε σε λειδίδια, ἥτιναν οἱ Μαρτανοί πλησίου της Καμαρίας. Οι κατοκινοὶ του σε αθίλια κατέστησαν ματοκήσαν στὴν Καμαρία. Σάκεται δικών τοῦ έπος απὸ τὴ Εργίτια, φρετά σπιροεύρο διεύδρα θειατικές σκηνές.

ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΝΕΩΝ ΧΩΡΙΩΝ

«Όπις πραπάνω γράψαμε, πολλά απὸ τὰ πολλά χωρά τοῦ Νομοῦ Πρεβέζης κατεστρέψαν στὸν χωρό οἰλάχιστα τοῦ Σπινοτόπειρα τοῦ Μουζάκα καὶ Σφικοτόπειρα τοῦ Μουζάκα κατέστησαν στὴν περιοχὴν Φλάμπουρα, καὶ πολὺ κατά τὴν γηνιάν που φέρεται ἔτι ζεψαντούσαν στὴν Εργίτια τοῦ Αλδανοῦ. Τοῦ Λαμπεροῦ ποσὰ τῆς Πρεβέζης καὶ πολὺ τὶς ἀκτῶν του μετεῖσθε σε λειδίδια, ἥτιναν οἱ Μαρτανοί πλησίου της Καμαρίας. Σάκεται δικών τοῦ έπος απὸ τὴ Εργίτια, φρετά σπιροεύρο διεύδρα θειατικές σκηνές εἰτε σὲ κάτια.

Είναι ἐπικριδιώμενα ὅτι, διστ χωρά εύρουσαν τὴν οὐσιαστικήν της θεωρίαν στὴν περιοχὴν Φλάμπουρα στὴν Πρεβέζη. Στὰ χωρά του ο «Εκτοι κατέχοντας φωτιάνα φωτιάρια στὰ παραλία τῆς Ήπειρου,

ΜΕΤΟΙΚΗΣΙΣ ΧΩΡΙΩΝ.
ΑΠΟ ΤΗ ΜΙΑ ΘΕΣΙ ΣΤΗΝ ΆΛλη

πλησίου στα Ριζά (Ριμάδιο) στη θέση «Κάμπριο» (τάσια στα δεστίτια αρχαίας πόλεως, τού το δυνάμα της παραμένει άκουμπα δγνωστό, ελγή συστάθη «Εντεκίος ουνικιστών». Σημερά στα δέρπια της πανακισμένης αυτού υπέρ-χειν και τά δέρπια μιας έκκλησίας που οι κατοίκοι την αποκαλούν «Φραγκοκαλύβα». Καθώς διηγεύνονται οι γέροι, στόν έντεκιο ουνικισμό υπέρχει Καθολική Εκκλησία. Ο Εντεκίος ουνικιστών δραματίζει από τη στηγμή που οι «Εντεκοί Ιχασσον τις Κτήσιες τους στα Τσιόν Πέλαγος.

Κατά την παρόδοις έπισης, δύσκολος Έλληνες σίκαγκετες από την περιοχή του 'Αργυροχώρου, της Ιδιάς Φάρας (πατρών), που έφεραν όλοι τους το έπανυμον «Ντούσκος», ήρθαν το 1700 πεζούν (στα χρονιά των μεγάλων διώξεων πρός Εβραίους του Χριστιανού «Ηπειρωτικού στοιχείου») και συνοικήσαν το χωρίο Βελανιδέασσα (Μπορτά). Η λέξη «επισήσκος» μετάνιων Αλβανού, σημαίνει δάσσος και κατ' άλλους δέλνους συγγενεύς πρός την Βελανιδέα (Δρών). Για έπισημωτα αύτούς οι γύρωντες διηγούνται την εξής πανάσταση:

Έπειτα από δύο κατά χρόνια μετά τη ου-
στοσιά του νέου φύσου χωρού, θίγεις από έ-
κκε κάπτοις Τουρκολαβούς, ιδρυμένους Ρα-
κιτ Ντουράκος Αήτος είπε στους κατοίκους
ότι έφερε συγγένεις τους και ότι καταγέται
από την Ιερά Μητρόπολη του Αγρινίου προτού

Νία χριστούντων πάσχει του Αγρυπνοφράτη!
Νία χριστούντων στο N. Παιδεία του Εγγαλι με-
τα την Μικρασιατική καταστροφή του
1922 ενα, δ Άγιος Γεώργιος, ο Ν. Σινάτη,
ο Ν. Σαμοθράκη, και ο Ν. Κεφαλονία. Τα
χαριά αύτή έφεσαν πρόστιμος "Ελλήνες

Έκτος από τις διοληθρωτικές καταστροφές διαφόρων χωριών της Λασιθίου, πολλές ματαγγήσεις χωριών ή συνοικισμών, έγιναν από τη μικρή τοποθεσία στην άλλη.

Έτοι καθώς γράφει, δ. Κ. Παπαμιχαήλ (Ιστορία Λελόβου σελ. 14) κάποιοι από τους παρακείμενους συναντικύριο Ροΐνανα και από εκείνους άλιον συναντικύριο στα δόρεα συναντικύριουν τό Θεοπρωτικό (Λέλοβο). Μεταξύ της πρός τό Θεοπρωτικό ζήντε και τον 17ο αιώνα από όλβιανοφόρους κατοίκους τού Λελόβου της Βορείου Ήπειρου. Αύτοι άφοι παρθίσθιον από την οικοδομία της πατριδού τους τὴν εἰκόνα τῆς Ποναγίας, τὴν μετέφεραν στο νέο χωρίο πού έγιναντελάθικουν. Σώζεται αύτη η εικόνα αυτή στο ναό Θεοπρωτικού και λέγεται «Ποναγία τοῦ Λαμπτόβου». Στις 8 Σεπτεμβρίου μάλιστα, Εορτήν της γεννήσεως της Θεοτόκου, τὸ χωρίο Ποναγιώτια γιετά τῇ ξορῇ τῆς Ποναγίας τοῦ Λαμπτόβου.

Είναι έρωτικό μέσο της παράδοσης της απόστολης Παλαιοχώρας, όπου οι κάτοικοι την επενδύουν με πολλή περηφάνεια. Η χωριά πολλά έχει γίνει σημείο αναζήτησης για την ιστορία της Αρχαίας Ελλάδας.

κωδιάζεται Πολεισχώρι. Το 1880 τό χωριό μετεφέρθη στη νέα του θέση από την τοιχικά του "Άγιος Μιχαήλ Τσαπτάρ", ο διοικητής έλεγε κτίσει το σπίτι του (Κουλιά) στο Βόρειο μέρος του χωριού από μέρος ιερού, με σκοπό να αντικαρπάνε την παρέβα του Μαργαριτάρη. Διπλή μεταίκησης ήγινε στους συνοικισμούς Βαύλιστα και Βαύλιστα Παναγιά από τους ίδιους καποδιάκους λόγω επιδρομών ή ασθενειας. Κατά την παράδοση μετανήσιας άπει παρακεκρέμουσας τόπος συνοικισμοί "Άγιος Βαρβάρα Χόρμοβο", και Παναγιά συνοικισμού της κοντινής Αλιάρτης.

Επίσης πρό 250 έτών έπήγε και συνικέων τύχηριο «Άγιος Γεωργίος» διάσι
οι κόποντοι των ταλάνου «Ομαλόμου χωριού,
τού δησιού τά έρειτο πάθονται φάσην στην
θέση παλαιοχώρι. Βρίσκεται στη βόρεια
της τοποθεσίας «Αστρακανής» τρία χ
λιόμετρα τερπίου. Άπο το χαλδεόματι που
υπάρχουν καπαλοβάσιες κονκάρ διτ το χω-
ριό αύτό χωριό έχει δύο συνοικισμούς.
Στόν έναν μάκιστα, σώζεται και έκκληση
«Άγιος Γεωργίος» σε καθή κοτύπωσι. Η
μετονομασία «Έγγια για λόγους» ασφαλείς.
Συνέβαινε πολλές φορές να είναι σε Τσά

μίσεις και δήλω ο Αλέξανδρος στο χειρό του επρεβεντούσαν καταστροφή, «οι λεπράσις, Γ'» είπε ο κάτοικος μεταγεννητικά πέρα από το Λαζαρείο τοποθετώντας ανθεμός από τη θεοσυλήνα θεοφορά, που ήταν διάσκεδο-
τηριώδεσσα από τους επιθρόμεις.

Πόλη υπό την οποία στά περιήλια τού Ν. Πρεβέζη: καποτε πράσινος από δύο φορές βαρβαρικές επιδρομές (Αλγερινοί πειρατοί, Βασιλικοί Τουσιάνοι) και αι νότοι τους παγκύπλωτους νότιους κυκλωπούς στά διαπολιτικό του. Ο Βαρβαρόσσας γενάρχει τον Τελευταίο στόλο το 1539, δύο διάτρητοι διην, την παραλία της "Ηπείρου" από την Πάλαιδα μέχρι την Αθίνα κινητώντας τους Εικόνους σφετιών μεγάλες καποτεροφίες προξενείος στα παραβαλλόντα χωρά. Η συνειδητότητα Τετού: επιδρομές διανο το τε Σιράζ, Παρά Έλα εύτα άμρος, δη ηραϊκός ήρως του Ναού. Πλεύσης βιετηρού στα αερούλια του αερολιθικού σχεδίου της "Εθνικής του και της Θρησκείας την προγόνων του.

ANNUAL REPORT

Π ΑΡΓΑ

Δεύτερη μάνα, δεύτερη Πατρίδα,
δεύτερη γῆς λεπή και γῆ τοῦ νόστου,
μέ τ' ὅραμά σου ζῶ. Κι' ἀπό τὸ φῶς του
μοῦ πλημμυρίζει ὁ νοῦς. "Ω! ποὺ δὲν εἶδα

τὸν ἥλιο δόλιοῦ ζεστού. "Ω! ἐλπίδα, ἐλπίδα
τοῦ γυρισμοῦ, ὅνηγέ μου ἔδω στοῦ ἀγνώστου
τὸν κόσμο. "Ω! κουρασμένου ἀναπομός του
ἡ ἐπιστροφή κοντά σου, ώραία Πατρίδα.

ΣΤΕΛΕ οὐ ξαναρθῆ — πάρε με πισσω,
μ' ἔνα λεβύντη ἀγέρα πελαγίσο,
φτερὸ σ' ἔναι καιρὸ τοῦ ἀντάρτη Μάρτη.

Μπουρίνια τὶς εὐχές, ψυχή μου, βάντε!
Νά μι χορέψει όρδο φρίσκος λεβύντες,
Πλέρο σὲ κάποιας σκούνιας τὰ κατόρτι...

ΤΑΚΗΣ ΤΣΙΑΚΟΥΣ

Επίκαιρα Χρονικά

Ο ΜΕΓΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΠΑΥΛΟΣ ΙΔΡΥΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΝΙΚΟΠΟΛΕΩΣ

Tου Ιερέα Ιωάν. Κόλλα

Η Νικόπολη, ήταν μια αρχαία Ηπειρώτικη μεγαλούπολη. Βρίσκεται σ' απόσταση πέντε χιλιόμετρα βόρεια της Πρέβεζας. Χτίστηκε από τον Ρωμαίο αυτοκράτορα Αύγουστο το 29 π.Χ. σ' ανάμνηση της ναυτικής νίκης στο Ακτιο το 31 π.Χ., ενάντια στον αυτοκράτορα Αντώνιο και την Αιγύπτια Κλεοπάτρα.

Κατόπιν τούτου, την καλλωπίζει με πολλά δημόσια και διάφορα ιδρύματα. Την κάνει πολυάνθρωπο, με κατοίκους Ελλήνες και Ρωμαίους, που αργότερα αναδείχτηκε μεγάλο κέντρο και έγινε προτεύουσα της Παλιάς Ηπείρου με πληθυσμό, που έφτανε τριακόσιες χιλιάδες, κατά την μαρτυρία του Στράβωνα.

Παράλληλα, χάρις στην ευνοϊκή θέση, ανάμεσα σε δύο βάλασσες, την δραστήρια εμπορική νησιτελία, γίνεται πρώτη Ηπειρώτική και Ελλαδική, σε λιμενική κίνηση. Εγήσε δέκα αιώνες, κατά τις περιόδους, Ρωμαϊκής και Βυζαντινής εποχής. Εστημείωσε αξιόλογο δραστηριότητα στους τομείς, Οικονομικού και Θρησκευτικού.

Η χριστιανική και η Εκκλησιαστική ιστορία της, σε πολλά σημεία, είναι ακόμη πολύ ακοτεινή. Μέχρι σήμερα δεν φιλνετούν υπάρχουν πολλές ιστορικές ειδήσεις για τη ζωή της. Παράδοση και ιστορικοί δεν αμφισβητούν και δέχονται ότι, ο χριστιανός, διδάχθηκε απ' τον Απόστολο Παύ-

λο. Το φθινόπωρο του 64 μ.Χ. γράφει στον συναξάρι της και τους γιορτάζει Πανηγυρι-
μαθητή του Τίτο, κεφ. γ. 12, πώς θα επι- κά.
σκεφθεί τη Νικόπολη κι απεφάσισε εκεί,
να παραχειμάσει.

Και πράγματι! Ο θεοφόρος Παύλος,
κατά την τελευταία πορεία του κήρυξε τη
νέα θρησκεία του Χριστού, κι ίδρυσε την
πρώτη Εκκλησία. Απόδειξη ότι, το 1951 με
την εδρική επέτειο στα 1900 χρόνια από
τον ερχομό του στην Ελλάδα, συμπερελή-
φθη κι αυτή απ' την ιερά Θεωρεία, απαρτί-
ζομένη από 300 επιστήμονες κι αντιπροσω-
πείς Πατριαρχών, Ορθοδόξων Εκκλη-
σιών και Επερδόξων.

Η Εκκλησία της Νικοπόλεως, είχε τό-
τε, δικαιοδοσία σ' ολόκληρη την Παλιά Ή-
πειρο, με οχτώ Επισκοπές. Άρχιζε απ' τα
Κευράνια Όρη - Βόρεια Ιλλυρία - κι έφθανε
μέχρι της Ακαρνανίας. Για το χρόνο κατά
τον οποίο η Νικόπολη ορίστηκε ως έδρα
Μητροπολίτου, μπορεί κανένας με πιθανό-
τητα να ειπεί, ότι αυτός δεν απέξει από τα
μέσα του Γ' αιώνα.

Μητροπολίτες, γνωστοί μέχρι σπου-
δής, είναι από επιγραφές σε μάρμαρα ή
υψηλούτο, από σφραγίδες ή υπογραφές
τους σε πρακτικά Οικουμενικών ή Τοπι-
κών Συνόδων. Οι περισσότεροι απ' αυ-
τούς, διακρίθηκαν για την πολυμάθειά
τους, τις διοικητικές τους ικανότητες και
το κύρος τους στις Οικουμενικές Συνό-
δους, με υποστοιχό πετούλεορατα. Ετά-
χθηκαν ακοιμήτοι φυσοροί της πλοτεως
και σε γενναιούς αγώνες για την Ορθο-
δοξία μας.

Παράλληλα, με αυτούς, στάθηκαν
πολλοί μάρτυρες αστέρια λαμπρά και δι-
δυζαν την Εκκλησία. Και φέρουν την
σφραγίδα της αγιότητας κι ανεξίτηλα το
στεφάνι τ' αμάραντο! Και δικιώς η Ορθο-
δοξή Εκκλησία μας, τους κατάταξε στο

Εκεί εξακολουθεί ν' αντηχεί ο λόγος
Του, που τόσο ερρίζωσε στις ψυχές και α-
πέδωσε και σπέπαισε ολόκληρη την τότε,
μεγαλούπολη. Εκεί επίσης, εξακολουθεί
να μένει ζωντανή η εικόνα Του, η οκιά
Του. Όταν απέκτει κανένας εκεί, που ε-

κήρυξε, για πρώτη φορά ο Ουρανοβάμεν
Παύλος, τη Χριστιανική αλήθεια, πισθάνε-
ται μια έξαρση, μια καινούργια γνώση και
μια δύναμη, να του μεταφέρει την ψυχή
στα Ουράνια άυγη!

Στο ιστορικό κι ένδοξο αυτό τόπο, εί-
ναι χτισμένη σ' ανάμνηση της Παλιάς η
νέα Νικόπολη. Την βρέχει το Ιόνιο Πέλα-
γος κι εκείνη, καμαρώνει, πίσω απ' τα υπε-
ρήφανα μακρά ερειπωμένα τείχη της Αρ-
χαίας Νικοπόλεως.

Στην Ενορία αυτή, προς τιμήν του ι-
δρυτού της τοπικής μας Εκκλησίας, χτι-
στηκε γραφικός ιερός Ναός.

Μέσα σ' αυτόν, με όλες τις θρησκευτι-
κές εκδηλώσεις, λατρεύεται η μορφή Του,
η διδαχή Του, το πέρασμά Του.

Σήμερα! Μέγας διδάσκαλος των Ε-
θνών και της Νικοπόλεως Παύλος είναι
για τους Νικοπόλεως Παύλος είναι
για τους Πρεβέζανους, ένα αληθινό χριστιανικό σύμβολο
και ένας φωτεινός πνευματικός Φάρος!!!

Προεβύτερος
Ιωάννης Αλ. Κόλλιας
Νικοπόλεως - Πρεβέζης

Οι μπασουμάδες

Δημήτρη Παπαδημητρίου

Ανοιγμένα τα σύκα σα πεταλίδες και
απλωμένα στον καυτερό λελοβίτικο ήλιο
λιάζονταν και ξεραίνονταν. Αυτό, είδαμε
στα προηγούμενα, γινόταν μόνο την ημέ-
ρα. Το βράδυ τα κατεβάζαμε και τα βάζα-
με μέσα στο σπίτι, γιατί η δροσιά θα τα μα-
λάκωνε και για να μη μας τα κλέβουν εκεί-
νοι που δεν είχαν σύκα.

Στα εκτεθειμένα σύκα στον ήλιο κανέ-
να προστατευτικό κάλυμμα. Γι αυτό και
σύννεφο τα έντομα από μέλισσες, σφήκες,
σερσένια προλαντός μύγες, κάθε ηλικίας
και μεγέθους, με όλα τα επακόλουθα,
μια και οι άτιμες πτηγιανούρχονταν μεταξύ
απλωμένων σύκων και ... του υπαίθρου α-
ποχωρητήριου.

Εμείς τα παιδιά, τα μεσημεριά, όλο
και κλέβαμε κενένα λιασμένο σύκο, όταν
οι άλλοι ξαπόσταν από τη δουλειά και

κοιμούνταν. Στη βασινή μας, δημος, το
ξεροκαταπίνωμε, σχεδόν αμέσως, αδια-
φορώντας ήταν μυγος... Αν τρώγαμε κάμ-
ποσα μας έκοψε η κουλιά... φλόρα και η
μάνα μας συμπαράστεκε, γιατί νόμιζε ότι
κρυώσαμε. Εμείς δε βγάζαμε ανάσα, μια
και ξέραμε την αιτία.

Σιγά σιγά, μια και το άπλωμα - λιάσι-
μο συνεχίζόταν, οι σακούλες με τα ξεραμέ-
να σύκα πλήρωνταν.

Την παραμονή του Σταυρού (14 Σε-
πτεμβρίου) παίρναμε τα ξεραμένα σύκα και
τα ρίχναμε στη σκαρίδα που ζυμώναμε το
ψωμί. Εκεί η μάνα τους έρριχνε δύο χοχλα-
στά νερό, τα ζεμάτιγε για να υφήσουν ό-
λα εκείνα τα επικίνδυνα υποκρούοντα των
εντόμων. Υστερά τα άφηνε να συρρό-
σουν, αφού τους έρριχνε αλάτι, ρίγανη, κα-
νέλα, γαρούφαλο. Επραγγυσμένα καλά τα

ανακάτεις με τη μεγάλη ξύλινη κουτάλα πολλές φορές. Πριν κοιμηθούμε, το βράδυ, τα σκέπαζε στη σκαφίδα με ένα τραπέζιο μάντηλο.

Την άλλη μέρα, μετά το απόλυτα της Εκκλησιάς (του Σταυρού) με το σκεπαράκι που είχαμε για το κρέας Χριστούγεννα και Λαμπρή ή άλλη μεγάλη γιορτή, βακίζαμε στον ξύλινο ντάκο τα ξεραμένα σύκα. Ήταν γίνονταν μια πυκνόφρευστη γλυκιά μάζα. Η μάνα ο δοκιμαστής, τα δοκίμια. Αν θέλανε άλλη κανέλα - γαρούφαλο έριχνε. Τότε οι γυναίκες του σπιτιού πλένανε καλά τα χέρια τους ζυμώνανε τη γλυκιά σάρκα των σύκων και την πλάθανε σε ολοστρόγγυλα πιτάκια. Εμείς τα παιδιά φέρναμε τις σανίδες, στρώναμε συκόφυλλα ή καρυόφυλλα, αφού τα αλείφανε με το μέλι, και έβγαζαν τα σύκα στη σκαφίδα και τα απλέναμε πάλι στον ήλιο από σκεπή του σπιτιού. Εδώ οι περισσότεροι βάζανε, από πάνω τους ψυλή σίτα για να τα προφύλαξουν από τα έντομα. Στον ήλιο μένανε πάντες έξι μέρες, τα γυρίζαμε και από τις δυο πλευρές, για να «ψηθούν» ομοιόμορφα και οι μπασουμάδες, το καμάρι της νοικοκυράς, το χειμωνάτικο προσφύτη εμάς των παιδιών, το χειμώνα το φύλεμα των επισκεπτών, ήταν έτοιμοι.

Βλέπετε, μετά τον πόλεμο του «40», δεν ξέρωμε ούτε γυριδάκια, ούτε τυρόπιτες ούτε τίκοτε άλλο από τις λιχουδιές που γνωρίζουν σήμερα τα παιδιά. Μας αρκούσε ένα κομμάτι «σκομαΐδα» με φουμί το χειμώνα, για να παίρνουμε τις θερμίδες μας.

Η ημερομηνία του Σταυρού, που φτιάχνονταν οι μπασουμάδες, δεν ήταν τυχαία. Παλιό παράδοση, που τη θυμάμαι από τη μακαρίτισσα τη γιαγιά μου («Του Σταυρού» θυγατέρα - έλεγε στην μάνα μου - είναι καλό να φκιάζεις τους μπασουμάδες!!) έλεγε πως την ημέρα αυτή

την ευλογημένη, δεν πιάνουν σκουλίκια οι μπασουμάδες. Κι αλήθεια. Ποτέ δε θυμάμαι σκουλήκια σε μπασουμάδα. Νάταν τη ευλογία της ημέρας; Νάταν που ο καιρός επιφέρει και κρύωνε; αδιάφορο, μια και ο σκοκός πετυχαίνονταν.

Τις ξεραμένες «τσοπέλες» τις αρμαθίαζαμε με βελόνα και κάπως χοντρό σκούνι (άλλοι χρησιμοποιούσαν στημόνι), που πάντοτε στα σπίτια μας έμενε από κάποιο βλάρι (το ρίχανε οι γυναίκες για τον αργαλειό) και τις κρεμούσαμε στις γραντιές μαζί με την άλλη καλοκαιριάτικη ευλογία: κυδώνια, ρόδια αφού τις πασπαλίζαμε με λίγη ζάχαρη. Μοσχοβάλαγε το σπίτι και ο ντουνιάς. Βέβαια εμείς οι διαδότοι, όλο κανένα κασιόροιδο από το σκούνι που κρεμόταν. Μας πρόδινε θυμός το κομμένο σκούνι και τότε μας τις βρέχανε, άμα μας προλάβαναν. Μόνο η γιαγιά είχε την κασέλα της. Πόσα χώραγε εκείνη η κασέλα; Όλο τον κόσμο. Κι διάν μας φίλευε και τι δεν έβγαζε η μοσχομύριστη κασέλα. Καρύδια, μογγάδα, κυδώνια, λεπτοκάρυα. Και το μεγάλο κλειδί στον κόρφο της πάντα.

Έτσι εξασφαλίζαμε τη θερμαντική ύλη του χειμώνα. Άλλοι αλλού είχαν τη σταφίδα. Κάποτε την αγοράζανε και οι δικοί μας. Εμείς, θυμός, προτιμούσαμε τα σύκα και προκαντός τους μπασουμάδες το χειμώνα.

Κι θυμός. Εκείνοι οι χειμώνηδες, οι κρύοι, που γίνονταν πιο παγεροί από την ανέχεια και τη φτωχεία, ήταν πιο ζεστοί σε κουβέντα και σε σχέσεις. Και μέσα στην οικογένεια του φαμέλιτη πατέρα και έξω στη γειτονιά στο χωριό. Δεν υπήρχε τότε η ποντιρά και η κακία που θεριώνει σήμερα. Τότε όλοι ήμαστε ένα κουβάρι, με μια άκρη. Σήμερα ο καθένας το σκούνι του. Τι να κάνουμε; Αυτά έχει ο «Πολιτισμός» και τη «ξέζελη».

ΑΠΟ ΤΟ ΑΕΡΟΣΤΑΤΟ ΜΕΧΡΙ ΤΗΝ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑ

Γ. Μοναστάκη

Οι Καλαρυκιώτες και Συρρακιώτες που ζεκίνησαν από τα χωριά τους, που είναι κτισμένα στις κορυφές της Πίνδου, σ' ένα τόπο που δεν υπάρχουν σημάδια ψροπούρμενης ζωής, με μουλαριά στις στερεές και ιστιοφόρα στις θαλασσές, με πολλούς κινδύνους, «κατέλαβον ως διά νέων αποκιών, τας ακτές της Μεσογείου, ιδρίοντες εμπορικούς οίκους» σταχωρία τους έφεραν πλούτο και πολιτισμό.

«Τα δύο δίδυμα χωρία δεν εχουν σιν ιστορία παλαιάν σύδι αναφέρονται από αρχαιοτάτων χρόνων. Άλλα συνεκντρώθη εις αυτά τόπη ζωή επ' ολίγους: αιώνας, ώστε αναπληρούται δι αυτής ή άλλεινης μακραίωνος σφράς κεριπτειών «όπως γράφει ο Καλαρυκιώτης την καταγογή, ιστορικός καθηγητής και πρωθυπουργός Σπύρος Λάμπρου».

Παράλληλα με τις επιπορικές δουλειές παχολήμηκαν και με το γράμματα και διακριθήκαν χάρη στην «φιλοποιίαν και την μελέτην».

Όπως οι λοκήτες Γεωργίος Ζαλοκώντας, αγωνιστής στην επαγγελστική του 21, στην Ιταλία ο Σ. Μαρίσκος και ο Κ. Κρυστάλλης.

Πολλοί αποδύσανταν στην Ευρωπή γιατροί, όπως ο Ιωάννης Κωλέττης, ιερές, τελετείς κραυγοποργός, ο Γεωργίος

Τσαπροβλής, ο Καν/νος Παχώμης κ.ά.

Ο Σπ. Λάμπρος γράφει: «Οι περιηγηταί διηγούνται, ότι ευρισκόντο εν Καλαρύτες και εν Συρράκω πολλοί οι οικισμοί ζένας γλώσσας και έχοντες θιβλοθήκες πλουσίας γελλικών και Ιταλικών βιβλίων, επαρκούσας τας πασαν μελέτην περί της Ελληνικής φύλοκογίας». Φοιτούντων να παρακολουθούν και τις επιστημονικές και τεχνικές επιπολές της εποχής και, ανθρώποι της δράσης όπως ήταν, προσπαθούν να γίνουν πρωταγωνιστές ίστου τόπου τους. Άλλοι το πέτυζαν και διέπρεψαν, όπως στην σαπωνοποίη - έχουν γράψει σχετικά - και την τυπογραφία, άλλοι πατέτησαν όπως στην ανύψωση, αεροστάτου. Το διάτροπο που είχε ο Ανθρωπός από αρχαιοτάτων χρόνων, να πετάξει, έγινε πρωγιατικότητα. Το 1873, οι αδελφοί Μαγκολφί, ανακαλύψαν ότι στις ιαρπαματίνιος σάκκος τη μέστος θερμά αέρα, υπορει να ανύψωσε. Το χρότο αερόστατο δεν ήταν επανδρωμένο και κάλυψε τετώντας απόσταση 2,5 χιλ. Με τον καιρό το βελτιώναν και έβαλαν επι πρόβατο, μια πάλι και έγινε κόκορα.

Ο χρώτος ανθρωπός που πέτησε με περσιτικό, κάλυψε 9 χιλ. σε 23 λεπτά πετώντας πάνω από το Παρίσι. Ο-

λα αυτά σήμερα θεωρούνται αστεία, για την εποχή όμως εκείνη ήταν η μεγάλη κατάκτηση του ανθρώπου και αποδείχθηκε εξαιρετικά χρησιμή στην επιστήμη.

Το 1803, οι δραστήριοι αυτοί Έλληνες που αναφέραμε πιο πάνω, προσπάθησαν να πετάξουν το αερόστατο που είχε φέρει υπό την Ευρώπη, ο νέος Επιστήμων Κον. Παχώμης, που ήταν γνωστός φυσικοχημικός και γιατρός, δ-

πως γράφει ο Λ. Πακαβρανούσης, Το αερόστατο, στην προσπάθεια για την ανύψωση του έπιασε φωτιά, γιατί έβαλε αέρα, και καταστράφηκε. Από εκείνη την πρώτη απόπειρα πετάγματος πέρασαν 87 χρόνια, μέχρι το 1890, που έγινε στη χώρα μας η πρώτη ανύψωση ανθρώπου με αερόστατο, από τον Σπετερίνη. Ο πουλητής Ι. Βηλαράς που ζόσε στα Γιάννενα, έγραψε το πιο κάτω σατυρικό ποίημα, που μας διέσωσε το γεγονός:

και ο καθένας κάτι βαστούσι
Φθάνη η παράταξις στον ορισμένον
τόπον, για τούτο ητομασμένον.
*Γκιούρτης, Κωλέττης (Δήμος) με τον
Παχώμη*
και δέκα άλλοι βλάχοι ακόμη
Φυσούν απαύστως....
Με μέγαν κόπον σε μιαν μέραν
τέλος φυσικώνουν αυτήν την σφαιράν.
Ο Γκιούρτης πρόθυμος παίρνει και άλλους
από τους βλάχους τους πλειό μεγάλους,
βάνοντι εις τάξιν από το μέρος,
οποιι την βίαν θωρούν τ' αγέρος,
και τους τσοιμπέδες όσο μπορούσε
εξαπλωμένους σφιχτά κρατούσι.
Τότ' ο Παχώμης «τάλιε», φωνάζει,
κόφτει ο Γκιούρτης....
Λέγει ο Παχώμης, τάλιε κι απέκει
ντράκουλ, φωνάζει, τάλιε παρέκει.
Όσο να τρέξουν, όσο να κόψουν,
τέτοιοι ανθρώποι, πως να προκόψουν;
Γιρίζει η σφαιρά δλ' άνω κάτω
κι ειδεῖς ανάπτει από τον πάτο.
Ανακατώνοντ' ειδίς οι Βλάχοι,
πηδούν, φωνάζουν σαν οι βατράχοι,
ιου, λαΐ, σ' αρσε, τι αμαρτία!
Του κύρι Παχώμη τι αδικία!! I

Από τα ονόματα που αναφέρονται στο ποίημα, ο Κ. Κρυστάλλης γράφει πως ο Νικολογιάνκος ήταν υπό τους Καλαρύτες και άλλοι από το Σιφράκο και προσθέτει ότι λέν, πως ο Παχώμης ήταν από τους Καλαρύτες και εκφράζει την απορία του, πως μπορεί να 'κάνει λάθος ο σύγχρονος και συνάδελφος του γιατρός Ι. Βηλαράς, που τον γράφει Συρρακιώτη: Ό, τι και να ήταν ο Παχώμης, το ίδιο κάνει, η περίπτωσή του είναι άλλη μια απόδειξη για το πόσο ταυτομένα ήταν τα δίδυμα χωριά, που είχαν κοινή τύχη από το ξεκίνημά τους μέχρι και την καταστροφή τους.

Με την επανάσταση και την καταστροφή των χωριών, ο Παχώμης έφτασε πρόσωψης μαζί με όλες τις αστικές οικογένειες των δύο χωριών στο Μεσολόγγι, από και πήγε στη Ζάκυνθο, να ζητήσει άδεια να εγκατασταθούν εκεί οι οικογένειες.

Το πέτυχε πρωτού λήξει ο Χρόνος παραμονής του στο λοιμοκαθαρτήριο, όπως φαίνεται από το πιο κάτω γράμμα:

Κορφούς, Εντιμότατε κύριε Χριστόδουλε Πρινάρη.

Λαζαρέτο Ζακύνθου 3 Αυγούστου 1821

Σας ειδοποιώ ότι εις τας 25 απριλίου Ιουλίου ενθύσαμεν εις Μεσολόγγι, μαζί με τες άλλες τες φυματίες σας, ομού με πεθερά μου και φυμαλάν Χατζίκη, και φυμαλάν μου. Στοχύζομαι τώς σήμερον να σας έγινε γνωστόν η συμφορά της διατυχεώς πατρίδας μας και ας έχει δόξα ο θεός, οπεγγυήσαμε μόνον τα σώματά μας. Δεν πυκνώρι να σας εξιστορήσω την υπόθεσιν, από Μι-

σολόγη θυμαίσας κάροι εντελώς την καταγραφήν της συμφοράς μας. Εγώ ήδη εδώ δια να βεβαιωθώ αν και δεχονται τα νησιά τες φυματίες μας. Δια εδώ με μεγάλας μεστείες ελλίθομεν την άδειαν και κατό τες πληροφορίες, που έλαβον εδώ ελπίζω να δέχονται και αυτού. Λοιπόν ειδίς οποιού φάσιος εις Μισολόγγη θέλει σας εξαποστείλω τες φυματίες σας, μαζί με εκείνην την Χατζίκη, στοχαζόμενος να ευρισκεται αυτόν και ο ίδιος Χατζίκης.

Περπλέον σας ειδοποιώ ότι σήμερον έλαβον παρά του εδώ κιό Δημητρίου Ιωάννου Τούντα τάλληρο της ρεγίνης διακόσια, Νο 200, με υπόδεσιν να τα πληρώσατε η αιθεντία σας αυτού θέν σας διορίσει. Λοιπόν πιρακαλώ ακολουθήσατε την ρήθεισαν πληρεζήν εις την ορδίνιαν του ιδίου κυρ Τούντα, τα οποία θέλετε απεράσπι και με υερικήν μου από Μεσολόγγη, και υιώσινε.

Ο ηγαπητός σας
Κωνσταντής Ιωαν. Μπαζώμης

Ο γιατρός κ. Παχώμης έζησε τον υπόλοιπο βίο του στη Ζάκυνθο, όπου κατέλαβε σημαντική θέση, πιάτος και το μέλη της οικογένειας του.

Στον ιατορικό νοό του Αγ. Γεωργίου των Φιλικών στην Ζάκυνθο, σώζεται ο τόφος του, με την εξής επιγραφή:
ΥΠΟ ΤΟΝΔΕ ΤΟΝ ΛΙΘΟΝ
ΤΟ ΝΑΩ ΤΟΥΤΟ ΤΟΝ ΠΟΛΛΩΝ ΚΑΙ
ΙΕΡΩΝ
ΤΗ ΠΑΤΡΙΔΙ ΕΛΛΑΣΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕ-
ΩΝ
ΚΕΙΤΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΤΑΣΙΝ ΤΩΝ ΝΕ-
ΚΡΩΝ ΑΠΕΚΔΕΧΟΜΕΝΟΣ

ΑΝΗΡ ΜΕΝ ΠΟΛΛΑ ΚΟΙΝΟΦΕΛΟΣ
ΜΟΧΘΗΣΑΣ
ΕΞΟΧΟΣ ΔΕ ΦΙΛΟΣΤΟΡΓΟΣ ΠΑΤΗΡ
ΓΕΝΟΜΕΝΟΣ
Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΙΩΑΝΝΟΥ ΜΠΑ-
ΧΩΜΗΣ ΕΞ ΗΠΕΙΡΟΥ
ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΤΩΝ ΑΣΚΛΗΠΙΑΔΩΝ
ΤΕΧΝΗΣ ΟΠΑΔΟΣ
ΤΕΛΕΥΤΗΣΑΣ ΕΝ ΖΑΚΥΝΘΟΥ
ΤΗ 28^η ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1855

Ο γιος του Κων/νου Παχόμη Δημήτριος ήταν και αυτός γιατρός, με μεγάλη κοινωνική και πολιτική δράση. Την εποχή της Αγγλοκρατίας εξελέγει Βουλευτής Ζακύνθου και αγωνίσθηκε για την απελευθέρωση της Επτανήσου και την ένωσή της με την Ελλάδα. Ο Κερκυραϊκός ιστορικός Οδ. Κρ. Κλήμης σε πρόσφατη ραδιοφωνική ομιλία του για τα κενοθαύλα της Επτανήσου από το 1801 μέχρι την Ένωση, είπε πως όταν το 1859 η Αγγλική Κυβέρνηση έστειλε στην Κέρκυρα τον Γλέδαστενα έκτακτο ανώτατο επίτροπο για να μελετήσει την κατάσταση και να υποβάλει τη γνωμή του, «ει βουλευτές Κέρκυρας Δάνδαλος και Ζακύνθου Δῆμο». Παχόμης, πρώτος έσκεψαρ του είκαν ότι «μόνη λίστη είναι η ένωση» ο Γλέδαστεν, ύστερα και από άλλες επιφέρεις, επιστημόθηκε στην Κυβέρνηση του την Ένωση.

Το 1869 με τον θάνατό του, τυπώθηκαν σε βιβλίο οι λόγοι που εκφράνθηκαν «εκά του νεκρού του Δῆμ. Παχόμητη».

Γιαμβρός του Δῆμ. Παχόμη ήταν ο Σέργιος Ραφτάνης, που ήταν στη Ζάκυνθο από τους Καλαρότες, όπου εργάζοταν ο πατέρας του, το 1821 σε ηλικία 6 χρόνων.

Γρήγορα διακρίθηκε στο εμπόριο. Ήταν όμως «φύσει φιλομαθής, βιβλιομάνης, και φιλοπρόδοδος» όπως χαρακτηρίζεται από τον ιστοριοδίφη Λ. Ζώη, γι' αυτό και έγινε έμπορος, συγγραφέας και εκδότης. Το 1843 τυπώνει το πρώτο του βιβλίο.

Οταν το 1848 η Αγγλία έδωσε στην Επτάνησο το δικαίωμα της ελευθεροτυπίας, έγιναν σ' όλα τα νησιά αξιόλογες προσπάθειες για τη δημιουργία πνευματικής ζωής. Στη Ζάκυνθο αποφασίζεται από μια συντροφιά εκλεκτών και μορφωμένων νέων, η σύσταση αναγνωστηρίου με το όνομα «Πρόδοδος».

Όπως γράφει ο Ζακυνθινός Ντίνος Κονόμος, «η πρώτη συνεδρίαση έγινε στο σπίτι του Σέργιου Ραφτάνη με την παρουσία 94 μελών, που εξέλεξαν ιδρυτική επιτροπή από τον ίδιο, τον Κυνδύνο Ρέωμα, τον Γουλιέλμο Μινότο, τον Ιατροφιλόσοφο Δῆμ. Πελεκάση και τον Θεοφ. Σωμερίτη.

Ο Ραφτάνης σε όλη αυτή την προσκάθεια έδειξε ακαταπόνητη εργατικότητα και ζήλο. Άλλο ο φλογερός αυτός Ηπειρώτης έβλεπε μακρύτερα και υψηλότερα, «αποφασίζει την ιδρυση ενός προσωπικού, δικού του τυπογραφείου, για την εξυπηρέτηση των ευρύτερων μορφωτικών σκοπών του Αναγνωστηρίου».

Ετσι ανοίγει στην πλατεία Ρούγα το 1851, το περίφημο για όλη την Ελλάδα τυπογραφείο με την επωνυμία «Ο Παρυασσός».

Και συνεχίζει ο Ντίνος Κονόμος: «θα χρειαζόταν αρκετός χώρος, για να υπημονεύσει κανείς το Ελληνικά, Ιταλικά, Γαλλικά και Αυτονικά βιβλία, τις ε-

φημερίδες, τι περιοδικά που εξέδωσε το τυπογραφείο Ραφτάνη, ο πνευματικός αυτός φάρος του νεώτερου Ελληνισμού».

Ο Ραφτάνης μετέφερε το τυπογραφείο του στην Αθήνα, το 1882, κι εκεί πρότερα αυγχωνεύθηκε με άλλο και συνομάσθηκε «Τυπογραφείο της Βισιλίκης Αιλής Ραφτάνη - Παπαγεωργίου».

Ο Ραφτάνης είναι ο πρότος που έχει κατηγορηθεί για τυπογραφική παράβαση που του στοίχησε δεκαπέντε μέρες φυλακή και το σφράγισμα του τυπογραφείου το 1851 «επί διαφημία και εξουειδισμό κατά της βασιλίσσης του προστατεύοντος Ελλήνος και κατά της Αγγλοιονικής σημαίας»². Ακολούθησε μια πολύκροτη δίκη στη Ζακύνθο, που πήρε κατριωτικό χαρακτήρα, κι ο Ραφτάνης οθωμανόθηκε πανηγυρικά.

Ο Αρμοστής όμως της Επτανήσου ζήτησε από την «Υψηλή Αστυνομία» την ανάκληση της απόφασής του αρκετού δικαστηρίου. Το ζήτημα έρθεται στην Ιονιο Βουλή.

Καὶ οι τρεῖς, Κων/νος Ηλείωμας, Δῆμ. Ηλείωμας, Σέργιος Ραφτάνης, την παρέδησε με ψευτενά μπαλιά, με δρόπη και δροιτυγωνιστής στα γεγονότα της ε-

ποχής τους, γι' αυτό και διακρίθηκαν στην τότε κοινωνία της Ζακύνθου.

Τ. Η προσκόπου απόντησης του αρρεπτού έμενε στην ιστορία, γι' αυτό ο τακτικός συνεργάτης της αθηναϊκής πολιτείας «ΜΕΣΗΜΠΙΝΗ» Φ. Καρβούδης, με την εικασία της υπηρετής της αρποτορίας, έγραψε το μόνιμα πρόσωπο:

Ο ΠΡΩΤΟΣ Ατοχήμα αστροφέρος - χαρίς βασιλα - υπέρει ποναδόποτο στο Εκκλήσια της Ελληνικής Αστροπορίας και το ακόλουθο:

Ανατολή του ελλήνικου αεροπλάνου, πριν από 183 ολοκλήρω χρόνο (αμ. π. νομάρτετ). Με... Ακή Πασα - μαλατία! Στο ποδό αλλα τα Γιαννένα να δούνει το τεραπομπάλιον από καιρούδες, φουλακιών με δέρο και καπνό, που απέρι Πολύμη. Παραγγελία του Αλ. που κάπηκε διοικητής το ταμπουκι του από το υφός του ανατοχών αντα τον, αναρέσσεις σε δερμάτινα, παραγγίνεται μανικούρια και αλλα τουρκαλβανικά ιδεώδη.

Κι ήταν, που λέει επαύσατοι του αεροστατού ο Παχύμης, κανονικήν ή ανάφουν και τη φλέγα κατ' αποστολή - καρμάτια η μπλούζα, αράπεδες από το φουρού αποκοτό, πανίκος, αρατάς κι επιλύχης που δεν το πηρε επαύσα ο Αλές κι ζωκογόλασε κι ο Παχύμης έβρει αρκετά οικόμα χρόνια, αλλα παρειδία με μπαλόνια δεν Ευαγγελικό...

το σημαδιά αυτό μας φέρνει στη μήμη των τελευταίων στήριγμά του! Βράλιρ: «του κυρι Παράδειν πι αδεσά!

2. Στρεπτή με την δίκη της ποναδόποτης του Δ. Ζώη - το πρετό οθωμανός του τίτου επι τρόπονας περιβολής. «Αι μούσι» (1914) αριθ. γράφ. 518.

Ο πόθος είναι πατήρ των σκέψεων

Η φράση αυτή, που είναι ίδια με τη λαϊκή παροιμία:

(Όκοιος κεινάει καρβέλια ονειρεύεται) τη βρίσκουμε στο δεύτερο μέρος της τραγωδίας του Σαιζήπη «Ερρίκος ο 4ος».

Η πρώτη της όμως διατύπωση είναι αρχαιοτέτη και αναφέρεται στο Δημοσθένη, που στον τρίτο Ολυμπιακό του αναφέρει:

«Κάθε ένας πιστεύει εκείνο που ποθεί (εκείνο που του αρέσει)».

ΟΜΗΡΟΙ ΤΩΝ ΓΕΡΜΑΝΩΝ ΚΑΝΑΛΑΚΙΩΤΕΣ Σε στρατόπεδο Θεσσαλονίκης

Βρέθηκαν στα χέρια μου απ' τον καιρό της κατοχής δύο γραπτά υποκουμέντα που αναφέρονται στην ομηρία των κατοίκων Καναλακίου, που κρατήθηκαν απ' τους Γερμανούς σε στρατόπεδο συγκέντρωσης ομήρων της Θεσσαλονίκης.

Τα δημοσιεύω σαν συμπληρωματικά στοιχεία, σχετικά με το δημοσίευμα του Κ. Γεωργίου Ιωάννου (Π.χ. τεύχος 13/1987, σελ. 45) που αναφέρεται στην κατεύθυνση της περιοχής Φαναρίου απ' τους Γερμανοτσάμηδες.

Σπύρος Ντόβιας

Κατάστασης

Εμφαίνουσα τους χρηματίσαντας άμηροι εις διάφορα Στρατόπεδα εις τους Γερμανούς κατοίκους Καναλακίου.

α/α Ονοματεπώνυμο Μέλη σικογενείας

1. Βασίλειος Μ. Παπάς	6
2. Νικόλαος Ν. Πανίδης	3
3. Αναστ. Μ. Ευθυμίου	2
4. Παναγιώτης Αθ. Παπάς	4
5. Αναστ. Αθ. Παπάς	4
6. Γεωργίος Ν. Ιωάννου	6
7. Γεωργίος Χρ. Ευθυμίου	4
8. Αδάμ Αθανασίου	3
9. Βασίλειος Ζήκος	1
10. Δημήτριος Ζήκος	4
11. Καλλίνικος Τσάτσης	3
12. Βασίλειος Λουκούμης	5
13. Καν/νος Λουκούμης	5
14. Ιωάννης Λουκούμης	4
15. Σπυρίδων Γιώργας	6
16. Αναστάσιος Αν. Πολιούσης	4
17. Σπυρίδων Λιάτσης	6
18. Καν/νος Τζιορδάκας	4
19. Αθανάσιος Τζίμας	6
20. Νικόλ. Ματσαΐδηνς	4
21. Καν/ντινος Ματσαΐδωνης	4
22. Σταύρος Πολιούσης ή Σταύρου	10
23. Δημήτριος Μίλιος	3
24. Σπυρίδων Πολιούσης	5
25. Δημήτριος Αναστασίου	3
26. Νικόλαος Ν. Παπάς	7
27. Ιωάννης Αθ. Ευθυμίου	6
28. Χαράλ. Αθ. Ευθυμίου	6
29. Ιωάννης Γεωργάκης	7
30. Νικόλαος Μέγκιας	3
31. Χρήστος Σ. Γεωργίου	2

Πρακτικόν εξουσιοδοτήσεως

Εν Καναλακίῳ σήμερον την διηνούσια του Ιανουαρίου του έτους 1946 ημέραν της εβδομάδας Κυριακήν και τερά ώραν 10ην π.μ. συνελθόντες απαντες οι άμηροι Καναλακίου τις τακτικήν συνδρίσιαν απεφάσισαν τα ακόλουθα:

1. Εξουσιοδότησι 2 μελών ήτοι του Γεωργίου Χρ. Ευθυμίου και Ιωάννου Γεωργάκη οιντις να παρουσιασθούσιν εις τον κον Νομάρχην Πρεβέζης και ζητήσωσιν παρ' αυτού ωατιασμό, υποδήματα και εν γένει βοηθείαν εις ημάς καθότι ειμεδού τελείως κατεστραμμένοι, είδεθα γυμνοί ημείς και τα μέλη των οικογενειών μας.

Εξουσιοδοτεί αυτούς δικας παρουσιασθωσιν εις τον κ. Διοικητήν της Ούντα εν Πρεβέζη προς ζήτησιν παροχής βοηθείας.

Οι εξουσιοδοτούντες άμηροι

Ιδιόχ. υπογραφή

Βασίλ. Μ. Παπάς
Παντη. Αθ. Παπάς
Επόρου Αντόνιος
Αναστάσιος Μ. Ευθυμίου
Νικόλαος Κ. Παπάς
Μέγκιας Νικόλαος
Γεωργίου Χρήστος
Καν/νος Ματσαΐδηνς
Νικόλαος Χ. Ματσαΐδωνης
Σταύρος Σταύρου
Χαράλ. Αθ. Ευθυμίου
Ιωάννης Αθ. Ευθυμίου
Σπυρ. Γιώργας

Ο Πρόεδρος
Τ.Σ.

Ο ΑΓΙΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΤΗΣ ΠΡΕΒΕΖΗΣ

Δ. ΜΠΕΤΣΟΥ
α. Δασκάλοι

α) Ιδιοκτησία του ναού

Τούτο μας το λέγει το παρακάτω αντίγραφο του τίτλου ιδιοκτησίας, που το βρήκαμε καταχωρημένο στο βιβλίο «Κεφολικό» του ναού¹. Είναι γραμμένο το Σεπτέμβριο του 1779 στην ιταλική γλώσσα, φέρει και σχεδιάγραμμα δχι μόνο του ναού² του αρχικού, που κατεδαφίστηκε το 1853, για να κτίσουν το σημερινό, αλλά και των τότε κτισμάτων του στο προαύλιο και το άνω του περιβόλιού του, που αργότερα μεταβιλήθηκε σε νεκροταφείο του ναού. Δε γνωρίζουμε αν αυτό οι Ενετικές αρχές τότε το έλεγαν «Καλίτουλο» ή κάπως αλλιώς. Γράψει πάντως τα εξής (σε μτφρ.):

«Το Σεπτέμβριο του 1779, κν. Πρέβεζα. Σχέδιο, που δείχνει τον κήπο, τον περιτρεγυρισμένο από όγκους λίθων με χρώμα κίτρινο (:) με κτίσματα της Εκκλησίας, της αφιερωμένης στον ένδοξο Άγιο Κων/νο σπιτάκια ή τυχόν κελλιά, που σ' αυτά κατοικούσε ο ιδιοκτήτης, ο Ιεροδόναχος Παρθένιος Κυριακόπουλος, όλο χρωματισμένα κόκκινα, σε έξι μονάδες (δωμάτια αυτοτελή), με οπορτόρια (δέντρα) ελιές και εσπεριδοειδή

και πηγάδι, κατεχόμενο από τους πρόην (:) ιδιοκτήτες, με τους τίτλους τους που πριν αναφερθέντος Κυριακόπουλου, που ήταν η εκένδυση (.). Εξεδόθη το παρόν τη αιτήσει του Αξ/μου Σπυρίδωνος Θεριογιάννη στην αδελφότητα, κληρονόμου του Αξ/μου Παρθένιου, θείου του, το οποίο επιβεβαίωντας με όρκο.

ΔΗΛΩΣΗ

Εικόνα Α': Εκκλησία Άγιος Κωνσταντίνος και ο εστεγυασμένος περιβόλος του.

Β: Σημειώνει το προαύλιο μεταξύ εκκλησίας και οικιάκων. Υπήρχε σε άλλη εποχή ασφαλισμένος με τοίχο, όπως αποκαλύπτεται από τα θεμέλιά του, σημειούμενα Νο 2, που δεσχίζει από τη γωνία των αναφερθέντων οικιάκων, μέχρι τη μεσαία είσοδο της Εκκλησίας (Α), στο οποίο υπήρχε θύρα και αυλόθυρα, είναι ασφαλισμένος με άλλον τοίχον 3 επωτερικών.

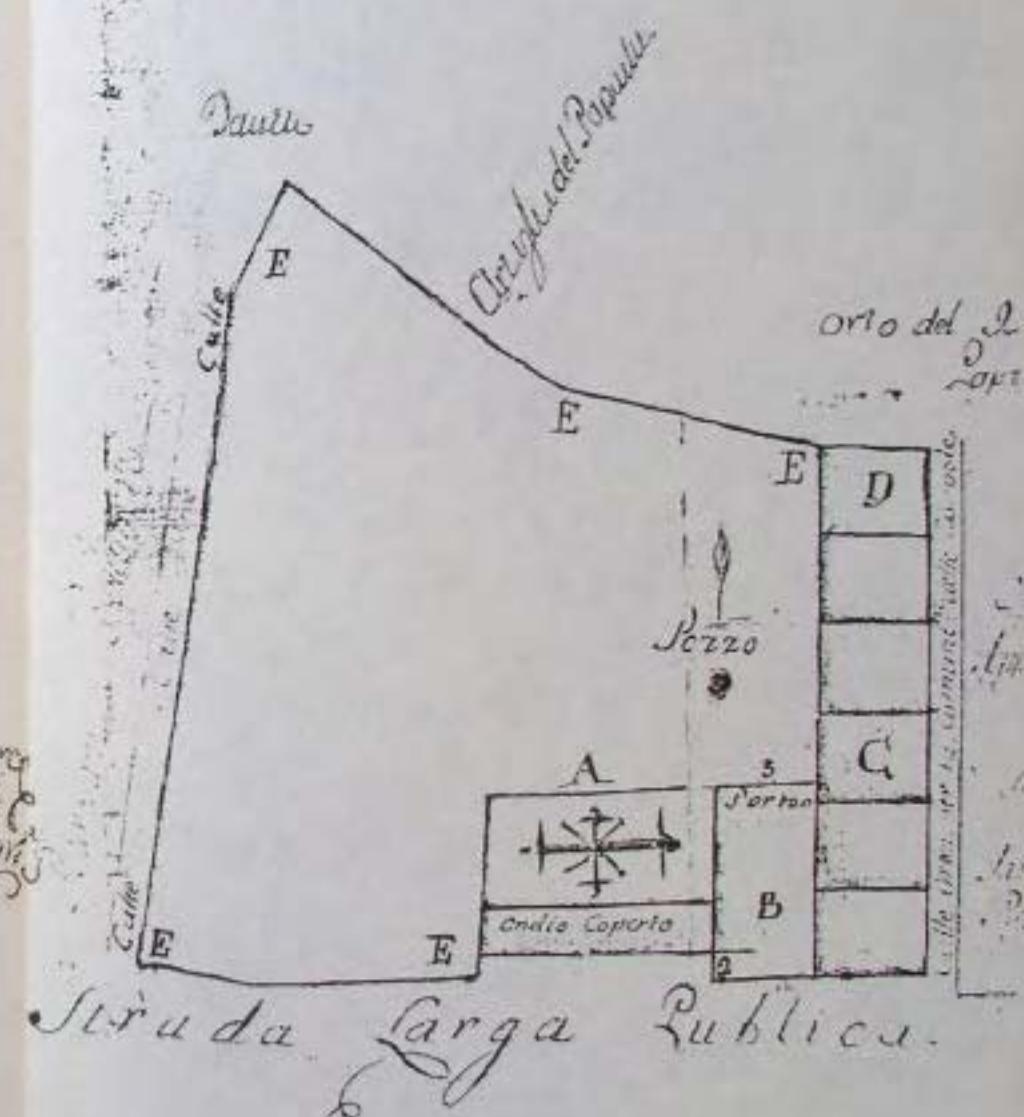
Γ: Σημειώνει όλη την έκταση, που καταλαμβάνουν τα έξι σπιτάκια (Ι. λ. διών.) η εστίωσαν τα κέλ-

il Collo di Tollo, con fabbriche della Chiesa dedicata al glorioso San Costantino. Il Parthenio Chiriacopulo il nuovo Collores de Robe, in q. il quale, con i tutto l'Uscari Agrumi e Porro, suolito dalla S. Proprietari, per li loro Trulli, del detto Regno. Chiriacopulo, che era l'ultimo, rilapato il presente a richiesta di D. Spinola, Signore in Fraterria, Errati del misteruato Reuo q. Parthenio loro 20 qui sferminò cor. Taramente.

O dichiarazione

- A Chiesa San Costantino suo andio. Operto
 - B marca il Corbino tra la Chiesa e Capoletto C, era in altro tempo servito di Ruzzo, come si ritua da suoi fondamentisti separati N° 2, che attraversano dal Angolo delle dette Capolette al Andio Medemo della Chiesa A nel qual terreno Corba e L'rone, è stretto con altro Muro N° 3 interno.
 - C Marca l'obsoa tutto che occupa le due Capolette opposte sono le Celle che serviva di sboggio al Proprietario e Signor d'Avore: Partenio Chiriacopulo monache, e Servo.
 - D Sono la Capoletta attenuta, e seduto il Cabro Louviosa linea forte fissa Cieca.
 - E Murra il Calendario di 11. sera di Gennaio, per sera l'Ortaglia in più parti di età. Quella
- A dichiaro però, che se l'avverazionni praticata non io rimango nidiamente nella Chiesa Edmo e suo andio. Come pure nelle Celle Stipe, anzi in più parti d'esserarante, et il cognome infallito, e muinoro ogni parte.

M. Pierdurello Cappadynello Bull Apri

λιά, που χρησίμευαν ως κατάλυμα στον ιδιοκτήτη και ιδρυτή ΛΕ/μον κ. Παρθένιον Κυριακόπουλον, μοναχές και υπηρέτες.

Δ': Σημειώνεται το κατεβαφισμένο σπιτάκι. Έχει καταρρεύσει η καταστραμμένη στέγη, χωρίς πόρτες, που έχει καταστεί ακατοίκητο.

Ε': Σημειώνεται τον περιβάλλοντα λέπτρινο τοίχον, που ασφαλίζει τον λαχανόκηπο, ο οποίος στα περισσότερα μέλη έχει πέσει. Δηλώνεται όμως ότι από την γενομένην παρατήρηση δεν έχω επισημάνει βελτιώσεις στην εκκλησία, στη στέγη και στην εισόδο της, όπως επίσης στα ίδια τα κελλιά, τουναντίον σε πολλά μέρη γκρεμισμένα και η ζυλεία σαπισμένη και είναι έτοιμη να καταστραφεί σε κάθε μέρος.

Αλφιέρος Αυρήλιος
Παπαδόπουλος³.

(Υπογραφή)
(Φωτοτυπία του σχετικού εγγράφου των Ενετών είναι η παρακάτω).

Το παραπάνω μας λέει ότι ο πρώτος ιδιοκτήτης του ναού ήταν ο Ιερού. Παρθένιος Κυριακόπουλος και ότι ήταν θείος του σημερινού ιδιοκτήτη (1779) Σπυρίδωνα Θεριογιάννη. Στη συνέχεια παραβέβουμε το δωρητήριο του ναού του 1804 στους ενορέτες του⁴.

«29. Ιουνίου 1803: κν. Πρέβεζα.

Ενεφανίσθη ασφατικώς εις το Καγγέλω εμού Νοταρίου, και κατέπροσθεν των κάτοθεν αξιοπιστων μαρτύρων, ο κύριος Αθανάσιος Θεριογιάννης, ποτέ κυρίου Χριστούλου, κάτοικος εις Κωριφών, μα κατά το παρόν εδώ ευρισκόμενος, κάνοντας ως επίτροπος

του απόντος αδελφού του Ιερομόναχου Κυρίου Νικολάου Θεριογιάννη ως με προκόμιον: 6: του αναπλέοντος, ως αυτή (:) κυρίου Αναστασίου Καλαζούστου, Νοτάριος Δημιόδιος Κωριφών και με την λεγαλητάτης (:) εις τας 9: του αυτού, ο οποίος φανερώνει τήτολο ως άνοιν οτι δια τας τόσες δούλεγμας, βοήθειας, χάριταις, καλές διοικήσεις, αγαθοσύναις, και αποδίξαις, πατριαρκείς αγάπαις οπού έλαβεν από τον απόντα ευλαβέστατον πατέρα κυρ Γεωργίου Τέραν και με το εκατοστήθησαν όλα εις υπέρτατον βιθυμόν και την σήμερον δια την νέαν καλοσύνην οπού έλαβεν από τον αυτόν πατέρα - Γεωργίου, επειδή και να επήγειε ο άνοιν Ιερομόναχος καβάρος (:) και καθολικός χρεωστης προς τον αυτόν ιερέαν Τέραν εις γρόσια τουρκικά ενεακόσια N: 900, με ομολογίαν δομένα 20 Αυγούστου 1798: η οποία έμελλε να πληρωθεί εις τας 20: του πρότου ερχόμενου μηνός αυγούστου, και με το να του έκαμπε περιπλέον ο άνοιν παπάς εις αυτήν την σούμαν ένα χάρισμα του αυτού ενεφανησθή τήτολο ως άνοιν, δια τόπο δια να βραβεύσῃ και ανταποκρίθει εις κάποιον τρόπον εις τόσαις καλοσύναις, βοήθειας και χάραταις και άλλα ακόμη οπού θεληματικός του, αφειτού του και εις τον καλήτερον τρόπον οπού ημπορεί να γένη έρχετε με το μέσον του παρόντος χαρίσματος ανάμεσα ζωντανών να χαρίσια και εις τήτολον χαρίσματος να δέσσει και προλέμην προς τον άνοιν ευλαβέστατον πατέρα κυρ Γεωργίου Τέραν την εκκλησίαν του αγίου Κων/νου και Ελένης ομού με τον περιγύρον της με δύο δεντρά περικλεί μέσα, οπού περιέχει

και νομίσεις ο άνοθεν Ιερομόναχος Νικόλαος Θεριογιάννης εις ταύτην την χωραν εις αποκλειμένην και ελευθέραν του εξουσίαν ως μεριδίον οπού έτιχε εις την μερασίαν της αδελφοσύνης γενομένη εις τα δέλλα του ιδίου κυρίου αναστοσίου Καλοχριστου, Νοτάριος, Κωριφών, με χρέος παρά του αυτού Ιερέος Τέφα να την κάμη αδελφά των, φορμάροντας το πατίτολον της αυτής εκκλησίας, τόσον δια την εκλογήν του αριθμού των συναδελφών Ιερέων ώσων και δια κάθε οφέλιμον του αυτού Ναού, έχοντας χρέος ο κατά κερόν εφιμέριος ή εφιμέριοι να την εφιμερέψουν με εκείνους τους συνηθησμένους τρόπους διορισμένους από τους Ιερούς Κανόνας της ημέρας θείας λατρίας, με χρέως προσέτι να γράψουν εις την πρόθεσην δια να μην μονέβονται πάντοτε παρησία εκείνα τα ονόματα οπού θέλει δοθούν από τον ενεφαντισθεν εις νότιαν. Περιπλέον θέλουν έχουν χρέος και καταμερόν επήτροποι της αυτής εκκλησίας να δίδουν του αυτού Ιερομόναχου Θεριογιάννη ή άτηνος κάνη δι' αυτού, τόσον του αυτού δισούν των κληρονόμων και διαδόχων του τον κάθε χρόνον μέσα εις την μεγάλην ευδομάδα αρνή ένα, φανερώνη, όμος ο άνοθεν ενεφαντισθής ότι εάν και ο αυτός Ιερεὺς Τέφας δεν κάμη την αυτήν εκκλησίαν αδελφότον να είναι και αγρίκετε η καρούσαν ντονατζόν διόπερ να μην είχε γένη. Τόσον βεβαιώνει και ομόση παρισίαν των κάτοθεν μαρτήρων εις την οικόνα της μακαρίας. Παρένον δια να είναι επούτη η φανερή γνώμη του και ελευθέραν ντονατζόν καμονέντη προς τον άνοθεν παπά -Τέφα, η οποία ε-

προλήθει από μόνην του ίδιαν γνώμην και δυνάμεις των αποκρημένων και φανερομένων αιφοριών και ούτος απεφάσισε και βεβαιώνη και υπομαρτυρίας:

Αθανάσιος Θεριογιάννης, τήτολος ως άνοθεν βεβαιώνο μεθ' όρκου μου Ιωάννης Γρυούστης μαρτηρώ.

Χρήστος Τραχήλης μαρτηρώ.

Από το παραπάνω κοντάτον (συμβόλαιον) αν και φαίνεται ότι παραχωρεῖ τον ναόν στον Ιερέαν του Γεωργίου Τέφαν σε τούτοις δεν έγινε κάτι τέτοιο, αλλ' ότι, για χάρη του παπά αυτού, τον παραχωρήσε στους ενορίτες του ναού με τον όρον να κάνουν αδελφότητα (είδος αναγνωρισμένου συλλόγου της σήμερον).

β) Η σύσταση του αδελφάτου.

Τον επόμενο της δωρεάς του ναού μήνα έκαναν το αδελφάτον. Μας μαρτυρεί τόσο η παρακάτω σημείεση:

«Πρέβεζα 2 Ιουλίου 1803: ε: η :

Επειδή και η βάσης κάθε πράξεως και συμφωνίας κρέμεται από την τάξην του ορθού στοχασμού και διαταγῆς και με αυτόν τον τρόπο τα έργα μας γίνονται πολιζώτιτα, δια τούτο, και οι συναδελφοί του παρόντος Ναού, έστι ονόματη ο άγιος Κωνσταντίνος και Ελένης, κατά την του άνοθεν κοντράτου, θέλοντας να βάλουν ορθούς κανόνας και μεθόδους δια να οδηγούνται από αυτάς τας πράξας και αυτοί οι μετηγενέστεροι εις αποκυργήν κάθε αταξίας διατάξουν και διορίζουν ως κάτοθεν, θέλοντας ότι εις κάθε κερόν να έχουν την ενέργειαν και κύρωσην, περικαλόντας και την δικαιοσύνην να χαρίζει την διαφέντευσιν».

Πιστεύουμε ότι την παραπάνω έγραψε ο ιερέας τοι ναού Γ. Τέφας, επειδή κυνένας δεν την υπογράφει. Καὶ τοῦ-

το δια να υπάρχει τραμμένο, οπεκτέλεσε την επίλυση του διοριτή του ναοῦ.

1. Αρχιζει από το 1803 και τελείωνε το 1918. Το έχουν ονομάσει «Καθολικό» γιατί σ' από κατιύρωσον τόσο την αλληλουγαφία και τις πράξεις τους, όσο και τι του Ταμείος της Εκκλησίας έστω και ξεδινό.
2. Ο πρότος ναός ήταν κτιστό το 1742 (ΑΡΜΒ). Βάλτε το φύλλο του Καθολικού.
3. Τη μετάφραση μου έκανε ο κ. Γεώργιος Ιωαννίνη, σ. Υπ./Λος Γαργ. Δω/σιών Πρεβέζης. Τον διαριτούμε.
4. Υερόχριτο καταχωρισμένο στον ίδιο παραπάνω Καθολικό (ββίλιο).

Ευχετήστη

ΤΟ ΚΟΥΦΟ ΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΜΑΝΝΑΣ

«Αγαπητό μου παιδί, σου γράφω με το μολύβι, γιατί η γάτα μας ανέβηκε στο τραπέζι και μας γύρισε το μπουκάλι με το μελάνι, αυτοχώς που δεν είχε καβόλου μελάνι. Είναι τόσος καιρός που έχεις πάσι στρατιώτης.

Το καταλαβαίνουμε τώρα που λέπεις. Οταν ήσουνα εδώ δεν το καταλαβαίναμε πως έλεπες. Εδώ όλοι είμαστε άρρωστοι και ήρθε ο γιατρός. Άλλα τοπά που γιατρευτήκαμε, δεν είμαστε άρρωστοι. Προχτές έγινε παζάρι και πουλούσαν γουρούνια και σε θυμηθήκαμε. Ήταν πολύ μεγάλα γουρούνια και κρίμα που δεν ήσουνα και συ εδώ.

Σου γράφω για τον αδελφό σου, πως παντρεύεται και παίρνει μια γυναίκα. Την ζαΐρεις. Ήταν αυτή που μας έκανε και ξεκαρδιστήκαμε στα γέλια στην κήδεια του παπού σου.

Ο παπούς σου ήταν γενναιός στρατιώτης και μακάρι κι εσύ να του μοιάσεις. Είχε πέντε πληγές, μια διαμπέρες, μια στα καθίσματα, μια στη Θεσσαλονίκη και μια από εκπυροσκρότηση.

Στου στέλνω καινούργιες φανέλλες, που σου έφτιαξα με τις παλιές του πατέρα σου.

Άμα θα τις λιώσεις, να μου τις στείλεις για να φτιάξω καινούργιες στην αδελφή σου. Εδώ είμαστε όλοι καλά εκτός από το θείο σου Γιάννη που πέθανε.

Μακάρι το γράμμα μου, να σε βρει και σένα το ίδιο.

Σε ασκάζομαι.

Η μητέρα σου

Οι οικογένειες της Κοινότητας της Πρέβεζας (1741)

(Έκδοσις Ακαδημίας Αθηνών Δ. Τόμος)

Κέντρο Ερεύνης του Μεσαιωνικού και Νέου Ελληνισμού

Ροδής - Αγγελικής Σπανούλη

Τὸν Ὁκτώβριον τοῦ 1717, κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ πολέμου ποὺ εἶχε κηρύξει η Τύρκη Πόλη θνατίον τῆς Βενετίας ἀπὸ τὶς 9 Δεκεμβρίου 1716, ὁ στρατάρχης J. M. Schulenburg κατέλαβε καὶ πάλι τὴν Πρέβεζα, ποὺ εἶχε ἀποδοθεῖ στοὺς Οθωμανούς κατὰ τὸ τέλος τοῦ προτριγούμενου βενετο-τουρκικοῦ πολέμου μὲ τὴ συνθήκη τοῦ Carlowitz (26 Ἰανουαρίου 1699). Η δεύτερη βενετική κατοχὴ επικυρώθηκε μὲ τὴ συνθήκη τοῦ Passarowitz (10/21 Ιουλίου 1718) καὶ κράτησε μέχρι τὴν ἔλευση τῶν δημοκρατικῶν Γάλλων μετὰ ἀπὸ τὴ συνθήκη τοῦ Campoformio (6/17 Ὁκτωβρίου 1797)¹.

Οἱ Πρεβέζανοι —σύμφωνα μὲ τὶς πηγὲς, πολλὲς πρεβεζένικες οἰκογένειες— ζήτησαν ἀπὸ τὶς βενετικὲς ἀρχὲς τὴ συγκρότηση τῆς μεθοριακῆς τους πόλης σὲ Κοινότητα στὰ 1740. Η αἰτήση τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν τῶν εἰκονιγενειῶν, ἡ σχετικὴ ἀλληλογραφία ἀνέμεσα στὸ γενικὸ προβλεπτὴ τῆς θάλασσας καὶ τὴ Γερουσία τῆς Βενετίας, καὶ τέλος ὁ Κανονισμὸς τῆς Κοινότητας (1741), τὰ προύνια τῶν μελῶν τῆς (συγκρότηση τοῦ Συμβουλίου, ἀπαλλαγὴ ἀπὸ τὶς ἀγγαρεῖς, δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι στὰ κοινοτικὰ ἀξιώματα κ.π.), καὶ τὰ καθήκοντά τους εἶναι γνωστὰ ἀπὸ τὴ μετάφραση καὶ τὴ δημοσίευση ἑγγράφων τοῦ Κρατικοῦ Ἀρχείου τῆς Βενετίας². Ορισμένα περιγγυητικά κείμενα παρέχουν συμπληρωματικές πληροφορίες γιὰ τὸν τρόπο ἀσκήσεως τῆς κοινοτικῆς ἔξουσίας³.

Ούμως, ἐν καὶ δρισμένα δύναματα εἶναι γνωστὰ ἀπὸ παράδοση⁴ ἢ ἔγιναν

1. Γιὰ τὰ γεγονότα αὐτὰ βλ. πρόχειρος ΠΕΤΡΟΥ Α. ΦΟΥΡΙΚΗ, «Μυρά συμβολὴ εἰς τὴν ἱεραρχικὴν Ιστορίαν. Νικόπολη-Πρέβεζα», *Ηπειρωτικά Χρονικά*, τ. Δ' (1929), σ. 280 κ.λ.

2. K. Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, «Ηπειρωτικὰ σταχυδογύμενα. Τὰ πρωτίσια τῆς Πρεβέζης ὅπου τὸν Ἐπετεμπτίκον, *Ηπειρωτικό Έτοίσα*, τ. ΙΑ' (1962), σ. 521-527.

3. ANDRÉ GRASSET SAINT SAUVEUR, *Voyage historique, littéraire et pittoresque dans les îles et possessions ci-devant vénitiennes du Levant*, A Paris, An VIII, σ. 265.

4. ΙΩΝ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ ΒΥΖΑΝΤΙΟΥ, *Δοκίμιοι Ιστορικοὶ τίτλοι περιόδων*, *Ἄρτοι καὶ Προβέζης*, Έν. ΛΔηνίου 1884, σ. 225-226. Π.β. τὰ δύναματα ποὺ παραδίδονται B.L. ΔΗΜΑΡΑΤΟΥ, λόγω τῆς Πρεβέζης, Μεγάλη Ελληνικὴ Ἐγκυλοπαίδεια, ἀντίλογοι ἀπὸ Γ.Δ. ΓΕΡΟΓΙΑΝΝΗ, *Προγραμματικά περὶ τῆς Πρεβέζης* (διάτρ.).

εμπορικὰ γνωστὰ ἀπὸ ἄλλες πηγὲς, ἐπειδὴ κατεῖχαν κάποια κοινωνικὴ ἔξουσία⁵, στὸ σύνολό τους, οἱ οἰκογένειες ποὺ συγκρότησαν τὴν Κοινότητα στὰ 1741 μᾶς ἔταν ἀγνωστες.⁶ Ο γενικὸς προβλεπτὴς τῆς Βαλασσούς 'Αντωνίο Λαρεδόν επίλεξε τὰ μέλη τοῦ Κοινωνικοῦ Σύμβουλου ἀνάμεσα στὶς ικανότερες καὶ αὐξησεις οἰκογένειες ποὺ ἔθη κατοικοῦσσαι στὴν πόλη κατὰ τὴ στιγμὴ τῆς ἀνακαταστάσης.

5. ΙΩΝ. Κ.Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, «Τὸ ἐν Βενετίᾳ Ηπειρωτικὸν Ἀρχεῖον, *Ηπειρωτικοὶ Λιμναῖοι*» (ἐντὸς ἀκαρνανικὸν παράδειγμα), *Ἐλληνικὴ Κοινωνία καὶ Οἰκουμένη*, Ιων. 1982, σ. 242 καὶ σ. 379 σημ. 31' πρ. τὸ διάτραχο τοῦ ἑγγάρου 6, σ. 231. «Τὸν ἀπὸ τὸ προνομιακὸν καθεστώς τῆς Πάργας, Ηπέρχεται καὶ Πόντισσα, στὸ ίδιο, σ. 212. Άλλη τὴν ἀποδεκτικῶση τῶν συμβολαιογράφων καθίσκει τὸ 'Αρχεῖον τῆς Πρεβέζης τὸ περίσσοδον 1742-1784 προκύπτει διε τέτοια ἔξουσιατες δικαιάμηνοι κατὰ χρονισμούς σειράς μὲ Ελλάς;
- Δῆμος Επινοίας, Δράκου Κεράτου, Ιακώνη Ρέντζου; σύνδικοι (καθ. 95, 25 Ἰαν. 1742 καὶ 16 Φεβρ. 1742).
- Νίκος (Τζέρας) 'Αναπούλιτης, Αθηναϊκός Γερογιάννης (βλ. καὶ 1761, 1779), Νικολᾶς Παπτζής κριτής (καθ. 95, 16 Φεβρ. 1742).
- Γιάννης Μπετζέλεκης, Νικολᾶς Κεράτους σύνδικοι (καθ. 95, 25 Ἰαν. 1750).
- Λάμπρος Επενιάλης, Βασιλῆς Βαντόρας; σύνδικοι (καθ. 95, 24 Ὀκτ. 1754 καὶ 7 Νοεμβρ. 1754).
- Αθανάσιος Γερογιάννης (βλ. καὶ 1742, 1779), Νικολᾶς Πάπτζος, Στάχυος Κατσιγιάνης σύνδικοι (καθ. 95, 19 Ἰαν. 1761).
- Τζέρας, Τζέρας, Σωτήρης Ηπειρωτικόπολης, Πάνος Τζέρακας; σύνδικοι (καθ. 101, 15 Ἰουν. 1775 καὶ 20 Ἰουν. 1775 καταρ. στὸν καθ. 102, 9 Μαρτ. 1781, σ. 272).
- Τζέρας, Κατζέρας, Πάνος Παπαδιάτης (βλ. καὶ 1779); σύνδικοι (καθ. 42, 18 Φεβ. 1777, σ. 215).
- Αθανάσιος Ρέντζος, Σεβαστιανός Παπτζίος, Αθανάσιος Γερογιάννης (βλ. καὶ 1742, 1761); σύνδικοι (καθ. 42, 11 Μαρτ. 1779, σ. 46' καὶ 4 Μαΐου 1779 καταρ. στὸν καθ. 101, 6 Μαΐου 1779, σ. 423).
- Δημήτριος Γενεράλης, Πάνος Παπαδιάτης (βλ. καὶ 1779); προβλεπτὴ ἀπὸ τὸν ίδιο (καθ. 42, 28 Ἀπρ. 1779, σ. 18').
- Κωνσταντίνος Παπαδίατης τοῦ Βασιλίου; κανονιζόμενη τὴν ὥραν (καθ. 102, 9 Ὀκτ. 1779, σ. 30 καὶ 9 Νοεμβρ. 1779, σ. 39).
- Βασιλῆς Μαργαρέτης, Λαζαρός Σιδέρης, Γιάννης Γερογιάννης τοῦ Αθανάσιου (βλ. καὶ 1782); σύνδικοι (καθ. 155, 15 Σεπτ. 1781, περιθ. σ. 47). ΙΩΝ. Κ.Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, «Τὸν ίδιον Βενετία...», ι. π. σ. 289-290, ἵστο στὸ Βυζαντίον μὲ προσωπική 4 Ἰαν. 1781 S.V. θεωρούνται ως *notitia sindicis* ἢ *Amictōtēs Kontrabandos*, δὲ Πάπτζος Σενάκης (προτετάσθη γιὰ τὴν Επενιάλη) καὶ δὲ Νικολᾶς Μελανδρῆς.
- Γιάννης Γερογιάννης τοῦ Αθανάσιου (βλ. καὶ 1781); σύνδικοι (καθ. 155, 3 Ἀπρ. 1782, σ. 117).
- Αθανάσιος Ρέντζος τοῦ Δράκου (βλ. 6 τοῦ 1779); σύνδικοι (καθ. 102, 28 Ὀκτ. 1783, σ. 621). ΙΩΝ. Κ.Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, δ.π., σ. 287-289, ἵστο στὸ Βυζαντίον μὲ 2 Ἰουν. 1783, σ. 8-9. δὲ σύνδικοι: θεωρούνται δὲ Νικολᾶς Γαργυράκης καὶ δὲ οὐσιοὶ collegia, πολιούχοι οἱ Σ.Ν. δὲ σύνδικοι: θεωρούνται δὲ Νικολᾶς Ρέντζος καὶ δὲ Γιάννης Κεράτους (προφοράς: θεωρούνται δὲ Νικολᾶς Δράκου, δὲ Νικολᾶς Ρέντζος καὶ δὲ Γιάννης Κεράτους) προσωπική 4 Ἰαν. 1781 S.V. θεωρούνται ως *notitia sindicis* ἢ *Amictōtēs Kontrabandos*, δὲ Πάπτζος Σενάκης (προτετάσθη γιὰ τὴν Επενιάλη) καὶ δὲ Νικολᾶς Μελανδρῆς.
- Γεράργης Δαμάσιος: οὐσιας βασιλίου; τι τοιούτης έχει μὲ προσωπική δικαιίωση (καθ. 102, 13 Νοεμβρ. 1783, σ. 625).

ψεύς της άλλα και όντας στις ομογένειες τῶν απαλατῶν και αόρσιμένων υπερβάνων τῆς Γαλλογατής Δημοκρατίας ποὺ κατέρυγαν στὴν Πρέβεζα ἀπὸ τὴν Κρήτη, τὸ Μαρίκι κλπ. μετὰ ἀπὸ τὴν τουρκικὴ κατάκτηση τῆς πατρίδας τους. 'Άλλα, ἀν καὶ τὸ καίμανο ἀναρέρει διτὶ ἐπονται τὰ ὑδρατα τῶν οἰκιστῶν ἀντών, ὁ κατάληγος λέπται ἀπὸ τὸ ἔγγραφο. 'Ο Κ.Δ. Μέρτζιος ἀναρέρει ρητὰ διτὶ ἡ κατάληγης ἀδὲν εὑρίσκεται εἰς τὰ ἔγγραφα ταῦτα οὐτε καὶ ἀναρέθη ἀλλαχοῦν⁶.

Τὸ κανὼν αὐτὸν συμπληρώνεται ἀπὸ ἕνα ἀντίγραφο τοῦ Κανονισμοῦ ποὺ ἀποκαται στὸ 'Αρχεῖον τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Πρέβεζης⁷. Πρόκειται γιὰ ἕνα γωριστὸν τετράφυλλο, διαστάσεων περίπου 28x19,5 ἑκ., ποὺ φυλάσσεται μαζὶ μὲ τὸ συμβολαιογραφικὸν κώδικα ὑπαρξ. 48. Τὸ καίμανο καλύπτεται τέσσερις σελίδας. 'Η κατὰ μῆκος τοάκτη στὴ μέση τῶν σελίδων δηλώνεται διτὶ ἀρχικὰ τὸ ἔγγραφο εἶχε διπλωθεῖ στὰ δύο κατὰ μῆκος. Στὸ λόγο συστόμενο ἐπάνω δεξιὰ μέρος τῆς σελίδας ποὺ φέρεται διτὶ ἔξιφυλλο ὑπάρχει ἡ ἐνδεικὴ «Decreto dell'Intit[em]azion del Comunita di Prevesa» ἐννῦ μία ἢ δύο γραμμές ποὺ κάτω ἀπὸ τὴ μέση τῆς ίδιας σελίδας, πάλι στὴ δεξιὰ πλευρά, ὁ συμβολαιογράφος Νικόλαος Ρέντζος⁸ ἔχει σημειώσει: «τερμνατζίου του λουρδαν δια την αρχοντικον».

Στὸ ἐπάνω μέρος τῆς πρώτης σελίδας τοῦ καίμανου ἀναφέρεται διτὶ τοῦτο εἶναι ἀντίγραφο ἀπὸ τὸ βιβλίο τῆς Γραμματίσιας τῆς Κοινότητας: «Copia Tratta dall'Lab[oratorio] esistente nella Cancelleria della Sp[ettacolo]bile Comunita di Prevesa». Σημειώση στὸ περιθώριο τῆς ίδιας σελίδας ἀριστερὰ μῆτε πλευροῦ διτὶ στὶς 26 Οκτωβρίου 1778 S.N δ. D^o Nicolò Renzo ζήτησε τὴν Ἑδουσὴν αὐτὸν τοῦ ἔγγραφου (ain autentica e legal forma) ἀντιγράψου, γιὰ νὰ τὸ γραπτωματικὸν διπλοῦ τοῦ γρωματοῦ (avalersene ovunque le occorresser) καὶ διτὶ τὸ ἀντίγραφο τοῦ περαδίθηκε μαζὶ μὲ τὸ πρωτότυπο.

'Η μετάφραση εἶναι θεούθερη καὶ ἀπορτεύονται ἔτσι: οἱ ἀπόλυτες ἀνεργίες

6. Κ.Δ. Μέρτζιος, «Πατριωτικὰ σταχυδολογήματα...», δ.π., σ. 524, σημ. 1. Β. καὶ Σηλ. Λαζαρά, «Ἄπο τὴ παγκόστητη...», δ.π., σ. 379, σημ. 1. Ωστὶ διαφέρεται διτὶ ἀδελφὸς τοῦ μετέν τοῦ Γεωργίου Σιαμούτσου τῆς Πρέβεζας διτὶ εἶναι γνωστὸς ἀπὸ κάτια.

7. Κατάλογος τῶν ἀρχείων τοῦ Βρεοντοπετοῦ ἡ ΦΙΛΑΡΕΤΟ ΙΩΑΝΝΗ. Τὸ ιστορικὸν πόργειο τῆς 'Ιερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Ηρεβίζης, ἐκδ. 'Ι. Μητροπολίου Νικοπόλεως, 1959. Π.5. Τον ΙΑΙΟΥ, «Τὸ ἀρχεῖον τοῦ τῆς Ιερᾶς Μητροπόλεως Νικοπόλεως καὶ Ηρεβίζης εἰρηνοποίων», 'Ηπειρωτικὴ 'Εστία, τ. 1' (1956), σ. 652-656.

8. 'Ο γραφικὸς γραφείτης τοῦ Νικόλαου Ρέντζου εἶναι γραπτός, ἀλλὰ τοὺς καθόδητοι, 101, 102, 103, 104, διπλά καὶ διτὶ τὴν ἀντίγραφή του.

9. Σημειώνεται μὲ τὸ διπλὸν τὸ καίμανο, ἀντίγραφο τοῦ Κανονισμοῦ ποὺ ἀποβάλλεται γενικῶς στὰ Γερουσίαν ήταν καταχωρισμένο στὰ δύο τοῦ τῆς Γραμματίσιας τοῦ ἀδελφοῦ πατέρων τῆς Λαζαρά Λαζαράς καὶ στὸ βούλο τῆς Γραμματίσιας τοῦ τακτοῦ πατέρων τῆς Πρέβεζας.

καὶ οἱ διαγμοὶ τοῦ πρωτότυπου. Κατὰ τὰ νοήματα ἀκολουθεῖ πιστὸ τὸ Ιταλικὸν κτίσμα. 'Υπάρχουν διάχιστες καὶ δισήμαντες παραλείψεις. Τὸ ἔγγραφο τῆς Πρέβεζας φέρει ἡμερομηνία συντάξεως 25 Ιουλίου 1741 S.N. ἀπὸ 'Αγία Μαρία. 'Η ἀντίστοιχη ἡμερομηνία στὴ μετάφραση τοῦ ἔγγραφου τῶν Βενετικῶν ἀρχείων εἶναι: τὸ 26η Ιουλίου 1741. 'Η διαφορά δρεῖται: ίσως στὸ μεταφραστή.

Στὸ ἀντίγραφο τῆς Πρέβεζας, τὶς ὄπουρατές τοῦ γυναικὸν προβλεπτῆ τῆς Βόλας τοῦ 'Αντόνιο Λορετάνη καὶ τοῦ γραμματέα Zuanne Renato(;) ἀκολουθεῖ, μὲ ἡμερομηνία 2 Αὐγούστου 1741 S.N., ἡ βεβαίωση ἀπὸ τοὺς γραμματεῖς Demetrio Montesanto καὶ Alessandrin Zarlambā τῆς καταχώρισης τοῦ Κανονισμοῦ στὸ βιβλίο τῆς Γραμματίσιας τοῦ ἀδελφοῦ προβλεπτῆ, τῆς 'Αγίας Μαρίας σε: Zuanne Zustio.

Γιὰ νὰ διευκληθεῖσθαι οἱ παραπομπὲς καὶ οἱ διαγμοί, τὰ διόρθωτα τῶν οἰκιστῶν ποὺ συγχρότησαν τὴν Κοινότητα στὸ 1741 δὲν δημοσιεύονται μὲ τὴ στιρὰ ποὺ ἀναγράφεται στὸ ἔγγραφο ἀλλὰ ἀλλαζητικά. Είναι δὲ τὰ ίδια:

Cristo Adami	Niccolò Candio
Gianni Adami	Gianni Cangelari
Stamatti tis Agoros	Draco Chiecrà
Giorgio Allvise	Niccolò Chiecrà
Niccolò Anaplioti	Polleroni Chipriotti
Stathi Anastassi	Apostoli Chizachi
Sterio Anastassi	Niccolò Chizachi
Panagioti Andruzo	Gianni Cigarà (βλ. καὶ Zigarà)
Stamatti Apostoli	Apostoli Conemeno
Attanassi Arapachi	Gianni Culurioti
Saffiri Baldanzi	Christo (sic) Darra
Anastassi Bezelechi	Giorgio Darra
Apostoli Bezelechi	Dusman Dusmani
Gianni Bezelechi	Panagioti Fillipa
Francesco Bolini	Gian(n)i Fillippa
Christo (sic) Braimi	Spiro Gavilli
Dinò Bucuvalli	Attanassi Gerogiani
Tomaso Bugnivelli	Stathi Gianopullo
Niccolò Burasani	Vassili Ginaca
Staico Caligianni	Nasto Ginavelli
Panagioti Caliva	Giorgio Giorgallii
Zaffiri Caliva	Pano Glichi
Dimo Calomira	Gianni Gruso

Zugagni Lazari	Riso Raftopullo
Dimo Levendachi	Thano Renzo
Giorgachi Luropullo	Attanassi tis Saffirenas
Gianni Mandallà	Gianni Salpaleva
Niccolò Margomeno	Lambro Sambo
Thodorin Michieli	Gian(n)i Scalza d'Alexi
Simo Monovassioti	Vassili Schiedaressi
Andrea Moraiti	Dimo Schieffessi (sic)
Stathi Moraiti	Panagiotti Sissimo
Vassili Moraiti	Papa Christo (sic) tu Sissimu
Dimo Nichilamba	Vassili Vandoro e frat(el)li
Gero Attanassi Niocoritti	Attanassi Vassilopulo
Niccolò Papà	Apostoli Vlacogianni
Zaffiri Papadato	Dimo Xantho
Panagiotti Papadoppullo	Dimo Xantho
Policroni Papadopulo	Draco Xanthi
Stathi Pappadopullo	Lambro Xenulli
Giorgo Papagianni	Dimitri Zambarà
Calo (?) Papapostoli	Christo (sic) Zarlambà
Sottiri Papatr(i)s(n)taffillo	Panagioti Zarlambà
Niccolò Pasco	Rettoerito Zarlambà
Bastian Patrichio	Gian(n)i Zigarà (βι. και Cigarà)
Giorgachi Precossi	Zorzi Zogia
Giorgo Pricandi	Niccolò Zucala

Пасхальная месса

—Ορισμένες έπανυψη επανελαμβάνονται, π.χ. από την ολογράφεια Adamί άνωγράφονται δι Cristo και δ Gianni· από τοὺς Bezelechi, δ Anastassi, δ Apostoli και δ Gianni· από τοὺς Chieerà, δ Draco και δ Niccolò· από τοὺς Chizachi, δ Apostoli και δ Niccolò· από τοὺς Darra, δ Christo (sic) και δ Giorgo· από την ολογράφεια Zarlambà, δ Christo (sic), δ Panagioti και δ Rettocrito· δ Panagioti και δ Gianni Filippa· και, τὰς δὲ πρόσεξ- ται για συναρμούσια, από την ολογράφεια Moraiti, δ Andrea, δ Stathi, δ Vassili και από τοὺς Papadopulo, δ Panagiotti, δ Policroni και δ Stathi¹⁰.

19. Σημειώνουμε ότι διάτεξη τοῦ Κανονισμοῦ τῆς Κοινότητας τῆς Ἀγίας Μαρίας (1685), ποὺ υρκήσεμε σῶν πρότυπο γιά τὴν δραγμάσθη τῆς Κοινότητας τῆς Πρέβεζας, δηλ. ότι τὰ μέλη τοῦ Συνδυατικοῦ πρέπει νὰ ἀνήκουν σὲ θεοφορεῖς; οἰκογένειες, βλ. ΚΑΝΕΤ. Γ. ΜΑΧΑΙΡΑ, 'Η Λεικάς ἐπὶ Ἐπετειακούς: 1684-1797', Ἀθῆναι 1951, σ. 59. Πρόκινος καὶ τὸν διοικητικὸν κατάλογο τοῦ συγκριτικοῦ ὑπομνήματος τῶν Λεικαδίων, δησι, καὶ 185, ἤσπερνα ἔπεινα τούτων διένοισται στὸ ίδιο, σ. 33, σημ. 1.

Από έδιξ την ακριβεία, η Κατάλυτη ένωσης ήταν πολύ μικρή και δύνατον δώρα τα ίδια γνωρίζουμε από τις παρθενογενετικές πολλές διεθνείς τις Ιανουάριο τουλάχιστον του 1762!!

— Δι τὸν ἀναγράφοντας οὐκεγένετες τῶν δυτικῶν μέλη, μὲ τὸν τεττάκιον, τοῦ πρετερόπολεῖ ἡ προστοῦ γημαζίαις υπερ βόρεια τὰ πρώτα γεύματα τῆς συστάσεως τῆς Κοινότητας, διποὺς δὲ Παῦλος Ἀλεξανδρης, ὁ κανονικέρης Πέτρος Ἀλεξανδρης, δὲ Λύγουστιν Βαλεντίνης, δὲ ἐκδικητότατος κουβερνάδορος Γεώργιος Καλκιόπουλος¹², δὲ καπετάν Τζέρτζης Καρέφεϊας¹³. “Οσο για τις οὐκεγένετες που δύνανται αναγράφονται στὸν Κατάλογο ἀλλά πολλὰ άναδεικνύουν μέλη τους στὰ κακοτικά ἀξιόματα μερικές δεκατετελές ἀρχύσερα¹⁴, μποροῦμε νὰ συμπεράνουμε διάφορα λόγια. Επομένως μὲν

από τους σγίνεντες σε κάποια μεταγενεστέρη διεύρυνση τῆς Κοινότητας¹⁵. — Ελάχιστα ἀπό τὰ διδύματα αὐτὰ περιβιβλώται καὶ ἀπὸ τῶν Σεράρεων Πολεόντων καὶ ἀπὸ τῶν Β.Ι. Δημιάρατο (Βλ. ἔδω, σ. 403, σημ. 4). Συγχειρίμενα, ἡ πρόστιο ἀναρέψει ἀνάμεσα στις παλαιότερες ἐπίσημες εθνογένεσεις τὰ διδύματα Κυπρίου, Γερμανῶν, Γενάκων, Κεύρων, Γεωνέλων, Τσαρκαντών, Ἀδείων,

11. Ὄποις δὲ Πάνως Κρεψτ; καὶ δὲ Ιακώβου; Πέτρου; Ιω.; Ἀργ. Ποτθέλας, πόδες 95, περιστολής τε καὶ πατητικής; Συντήρης Πυτζαρίσταρχος, πόδες διεθετεῖς 13 Τερ. 1742, 25 Τερ. 1772, 17 Μαΐου 1782.

2. 70.0. ひらきのあらわせ. 2月 16. フエダ. 154.

11. «Δεσμόρρειτο ο δραγκινός μπεργκέτας, δ.π., σύνοπτοδίσηση από 12 Ιουν. 1752 Πανεγγύλεται την Ευρώπη. Ουρανοίς τοῦ πολιτικού Δραγκού Κορεά, μέλινος τοῦ Σερβούλιου (Βρ. σ. Λούρης στον Καρτζίνη, 1855, σ. 106), καθ' τὰς κορεάτικας λίπεις, καθ. 102, συμβοληγόρειος Ναυάρχος Ρωμαϊκής, σ. 306-7, προστατεύεται από 29 Απριλίου 1752 κατά στις 10 Μαΐου 1761. Προστίτε καὶ δρυγότες, καθ. 101, θάνατος συμβοληγόρειος, 8 Σεπτ. 1776, σ. 83.

14. Βι. 186, σ. 104, σημ. 3, Τέλος της Κατάθεσης. Ήνος Παπαδόπουλος, Βασιλίς Μάργυρης, Γεράρχης Διωνίσεως. Σημειώνεται ότι ήταν Αγγελική θυγατέρα του Τζόρτζ Κέριζη, ίδια σύζυγος, καθώς προσέβατε ίδια τη διάσηξη της (Αργ. Πρέβεζας, κώδ. 39, αρχειοθεατρικός, Καν. Γουνιάδης, 17 Σεπτ. 1784) μήποτε την λεγόμενη επονομή; Ρέντζου (31, σ. 6 θεοφή στην Κατάθεση, 186, σ. 407). Η θύελλα κατά το διάστημα 1742-1784 συνέβαινε πολλά φέτος τρεις συδίκων (31, 186, σ. 101, σημ. 3). Με άμεσηλη πρέσβει την ένοτην θύελλα προσέβατε τη γυναικόποια Μαρία την Μάργυρη, η οποία Ελένη, θυγατέρα του πρώτου Κορώνη Λεονίδη, ήταν Αγγελική Μάργυρη κατά την Κάτια Σανδαλόπουλη, που και είχε την ίδιαν θύελλα στην Κατάθεση του 1741 (31, 186, σ. 407).

15. Πρωτόγονη θύματα των νέων μέσων στά 1771, δι. Κ.Δ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, «Τι είπε Βενιζέλος για την Επανάσταση του 1821», σ. 192. Στά 1787 το Γενούν Συγγράμμα ιαπωνικών από 120-125 παιδιών ολοκλήρωσε, βλ. Επ. I. ΛΑΖΑΡΑΧΑ, «Άλλη τη συγχέση...», δ.π., σ. 379, σημ. 11 και σ. 250, έμμενη 5. Στά 1801 γνώμη Βενιζέλος 28 νέων μέσων, βλ. ΝΕΚΤΟΡΟΣ ΓΕΩΡΓΙΩΝ, «Η Συγγραφή του 'Ακρατού (Κωνσταντίνου) Πλεύρης, Βούτση, Ήπειρος, Βοϊδούρων, Ηπειρωτικής Επαρχίας, τ. ΣΤ'» (1957), σ. 824. ΑΝΤΩΝΙΟΥ ΒΡΕΚΟΥ, «Η συγχέση της 21 Μαρτίου 1800 κατά τη προσέλευση της περιστασιαίας πόλεων Πατρέων, Ήπειρος, Βοΐου και Βοϊδούρων, Ηπειρωτικής Χρονικού», Γ' (1928), σ. 287. Επ. I. ΛΑΖΑΡΑΧΑ, «Οι πατέρες της ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗΣ», σ. 372, σημ. 17.

Λαριστίου, Βέροια, Ηπατρικάνταχόλου και κατατάσσεις την οικογένεια
Σκύρου στις νήστερες. Άπλι τις παλαιότερες δε αντικριωτικές¹⁶ οικογένειες
που άναψαν στη δεύτερη, επίν. Κατάλογος ιστάργυν μόνο τα ίδια ματα Γερο-
γιάννη και Ηπαθόπουλου έναν, από αυτές που παραδίδεται ως μεταγενέστερες,
οι οικογένειες Κονεμένου, Γεννέθλη και Λουρόπουλου.

— Δεν γνωρίζουμε αν η δεύτερη διαδικασία ήταν γνωγκραρή του ζεύγους των θυμά-
των Gianni Zigari (δις Cigari τη δεύτερη φορά) και Dimo Xantho άφορα
διμέριμα έπομα ή διεβάσται σε λάθος.

Παρακέμπτουμε πρός τη παρδίν την άποκατάσταση άριθμητικής σχέσης
άναυστρα στις 94 αώτες έπιδειξες οικογένειες, που προτείνονται για την άπο-
κτηση των άστικών δικαιωμάτων, και το συνολικό πλήθυσμό της πόλης, διότι
είναι άμεριθμον αν τα ποσά που διαθέτουμε για τη σύγκριση είναι δύνατις. Στά
1740 ή για την ή ε πληθυσμός της Πρέβεζας άποτελείται από 200 οικογέ-
νειες ή 900 ψυχές¹⁷. Στην άριθμό αυτή δὲν έχει συμπεριληφθεί ο ύψηλός πλη-
θυσμός του προστελεύ (borgo), κτισμένου και κατοικημένου από έπιλυθες,
όπου θα κατοικούσαν ίσως, ή βέβαια έμπιστευτούμε κατά λέξη τη μεταρρα-
σμένη πραγή που διαθέτουμε, και οι προσφυγικές έκεινες οικογένειες από τις
πρώιμες βεντικές κτήσεις, ήπλι τις όποιες τελικά έπιλεγτήκαν έπισης τα μέλη
της Κοινότητας. Όμως δεν μπορεύει να γνωρίζουμε με βεβαιότητα ποιοις συγ-
καταέργει στη γενικότερη προβληματική της γεγονή πληθυσμό, πουις κατοικούν μέσα
στην κάστρη, μετά από ταρέλωση, τριάντα σερδόν χρόνων από τη συνθήκη του
Passarowitz. Οιτε έπιπτεται να διακρίνουμε τις προσφυγικές από τις γεγο-
νεις οικογένειες με κριτήριο την έπιστρομη, άκρων και στις προγραμματικές περιπτώ-
σεις, διότι μόνο τα στοιχεία αυτή δέν άποτελεῖ ικανοποιητικήν άπόδειξην για την
προσδιορισμό της καταγωγής.

Παρεπιμπόντως, θα ήταν άπιστο — και ίσως συνδυάζουμε οράσις
άδειας — ή αρτή άναγρά τον προβλεπτή στό γεγονή μόνο πληθυσμό να έχει
σχέση με την άρχικη αίτηση των άντιπρωτών απολλάνων¹⁸ — και δχι τού συ-
νόλου των — οικογένειες της πόλης να συσταθεί ή Κοινότητα από γρηγονείς¹⁹.
Δεν θα ήταν άπιστο άμας ή τελική μικτή σύσταση των Κοινοτικού Σώματος
από έπιδειξες οικογένειες γηγενείς και προσφυγικές, που άνδεχομένως θα άπε-
δειξαν δια είχαν άντιστοιχους τίτλους και στην πρώτη βενετοκρατούμενη πατρί-
δα τους, να άποβλέπει σε κάποια έξισερρόπηση, να έχει σχέση με τις οικτιβαρύ-
νεις ή αλλιας της κακής συμπεριφοράς μερικών κακουποιών, τη διαίρεση του
ακούσιου, την οπάτεξιαν, την «έπιθιμη» κακιάν άνθρωπουν και τη οδυστηγή

16. Ο γενικός προβλεπτής Αντόνιο Λαρεδάν πρός το δόγμη, Κ.Σ. ΜΕΡΤΖΙΟΥ, «Η-
πατρικάνταχόλου», δ.π., σ. 523.

17. Εκδόσεις των Πρεβέζαν πρός το δόγμη, δ.π., σ. 521.

18. Ο.π., σ. 522.

κατάστασιν, στήν άποια άναρρέονται οι άντιπρωτών²⁰, καθίσ και με την
αιτούμενη παρεπιθαση των δημογερόντων ή ιδιοτικών μεταβούτων, που δημι-
ουργεί ιαπωγήσιν, ή με τις αιτιδρομές των κακουποιών, στήν άποια άναρρέ-
ται στη γενικός προβλεπτής²¹. Οι έπιστρομοι αυτοί είναι βέβαια διαφερεί, και θα
μπορούσαν να άναρρέονται τόσο σε διατερικές άντιθέσεις δισ και σε κάθε εί-
δους έπιστρομεις, παρεμβάσεις και συμμαχίες με δρημήριο και δοκηρία μια
ένδοξωρα που διασταται διαφορετική κυριαρχία άλλα που κατοικείται από Ιονι-
κά ή μιγτή πληθυσμό. Στήν έγγραφα αυτά δίνεται άδικοτε θυμασιτικά έμ-
φαση στά προβλήματα που δημιουργεί ή γεννιάση με το οικράτες των βαρβά-
ρων²², οι κινδυνοι στους άποιας είναι έκτεινεμη ή ζωή και τά άγαλτα των
κατοικων και τά προβλήματα που δημιουργεί για τις δημάτες σχέσεις της Βε-
νετίας με την θλωμανική διοίκηση ή στοιχής ελαρή θλωμανών θηριών στήν
Πρέβεζα. Οι διαθέσιμες πηγές δημοι, ή και άδικα άναρρέονται σε άντιθέτες
δημάδες²³, διέ στοιχειωστούν στήν υπαρξή συγκεκριμένων συμφερόντων αύτα
τών έπακόλουθο ωχτοτασμό μέσω στήν Κοινότητα αυτή τη στιγμή.

Είναι άνδιαρέρινα στή προβολή, αυτά των θυμάτων έπονων στά στοιχεία
που έχουν ήδη προκύψει από την άπιδειξιστη, και την έπιεργασία των πρώ-
των συμβολαιογραφικών κοιδίων του Αρχείου της Πρέβεζας (1742-1781)²⁴. Η προσφορίσεις από τά συγκρότησα, που δημοι ή συμβολαιογράφοι δέν ήταν και
ιππογραμμένος νά παραλέται, συγκεκίς με την κοινωνική και την έπαγγελματι-
κή κατάσταση των συμβαλλούμενων, έχουν ήδη διαμορφώσει την εικόνα της
συναλλήκης παρουσίας και τής συγκρότησας με την άποια έμφαντονται στά συμ-
βολαιογραφείο, ήγια βέβαια τά συμβαλλούμενα κάθε φορά μέση της Κοινότητας,
πάντως αυτοί για τους άποιας από τά συμβαλλούμενα συμπεριλατικά προκύπτει
δι άνελαζων κάποια στιγμή κατά τό διάστημα 1742-1784 κάποιο κοινωνικό
άξιομα²⁵. Μέσω από τις οικογένειες των Καταλόγου του 1741 αυτή ή είναι

19. Ο.π., σ. 521, 522.

20. Ο Αντόνιο Λαρεδάν πρός το δόγμη, δ.π., σ. 522, 523.

21. Οι Πρεβέζαν πρός το δόγμη, δ.π., σ. 521.

22. Βλ. Αρχ. Πρέβεζα, κώδ. 95, συμβολαιογράφος Σωτήρης Ηπατρικούτσης,
την περίοδο: από 23 Ταυ. 1742 και έπλ. 16 Φεβρ. 1742 κώδ. 101, συμβολαιογράφος
Νικόλαος Ρέντζος, έπιστρομης από 16 Απρ. 1776, σ. 57-58 και από 21 Απρ. 1776,
σ. 59-60 κώδ. 42, συμβολαιογράφος Κων. Γανέκης, έπιστρομης από 16 Μαΐου 1780,
σ. 58. Για τή διατερικής συγκεκριμένων φαρμάκων στά μέσω τής διατερικας του 1780,
βλ. ΣΠ. Ι. ΛΑΡΕΔΑΝ, «Από τη συγκρότηση», n. 3.

23. Βλ. ΝΟΗΕ-ΑΝΓΕΛΙΟΥΣ ΣΤΑΜΟΛΙΣ, *Population moderne et administration
en Grèce au XVIIIe siècle. L'exemple de Preveza d'après les actes de ses notaires
d'Anteb. 8-8xst διατριβή του καθημ, Πανεπιστήμιο Παρίσ-Σορόννε (Paris IV), Φεβ.
1981.*

24. Ο.π., σ. 60-63, 69, 111-118, 226, 230 και τη. III-III6.

Εξέχεται άντιστροφα. Θυμίζουμες εστι ή φαινομενική διάσπαση του 'Αρχείου κατά τα έτη 1744-1749 δρεῖται στη χρειά της θέσης του συμβολαιογράφου κατά την έποχή αυτή διεί τη δεύτερη διάσπαση ('Ιούν. 1768-'Ιούν. 1775) δρεῖται στην άποδειξία ή την καταστροφή μερικῶν κωδίκεων ή τῶν τελευταίων σελίδων του πρώτου, όπαριθ. 95, συμβολαιογραφικῶν κωδίκεων του 'Αρχείου²⁵, άλλη, διεί τη διάσπαση 1749-1784 διαιρέθηκε σε διαδοχικές πενταστίες, για να διεγράφονται ένδεχθείσες έξελίξεις τῶν φαινομένων πού έσταζουμε. Στούς πίν. Ια, Ιβ, ΙΙΙ οι σειρές α ἀπεικονίζουν τὴ συχνήτητα ἐμφάνισης τοῦ συνόλου τῶν συμβολαιομένων ἀνθρῶν κάθε πενταστίας²⁶. Εντοπίστηκαν μέσα στὰ συμβόλαια καὶ ἀπεικονίζονται ἀριθμητικά: 1ο) τὰ συμβαλλόμενα μέλη τῆς Κοινότητας (πίν. Ια σειρές β), 2ο) ἄλλα μέλη τῶν οἰκογενειῶν τῆς Κοινότητας τὰ οὗτοις δὲν ἀντιρέρονται στὸν Κατάλογο τοῦ 1741 (πίν. Ια σειρές γ) καὶ 3ο) τὰ μέλη τῶν οἰκογενειῶν οἱ ὄποιες, ἀν καὶ δὲν ἀντιρέρονται στὸν Κατάλογο τοῦ 1741, συνδέονται, καθὼς προκύπτει ἀπὸ συμβολαιογραφικὲς πράξεις ποὺ ἔχουν συνάγει, μὲν ἐπιγεγράψι μὲ τὶς οἰκογένειες ποὺ ἀναγράφονται (πίν. Ιβ σειρές γ). Διπλὰ στὸν ἀριθμὸν τῶν ἀσφαλῶν περιπτώσεων, μέσα σὲ παρένθεση καὶ μὲ ἐρευνητικό, σημειώνεται ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀτόμων τῶν ὄποιων ἡ συγγένεια μὲ τὰ μέλη τῆς Κοινότητας δὲν ἀποδεικνύεται ἀκανοποιητικά ἀπὸ τὰ στοιχεῖα ποὺ παρέχονται συμβολαιογραφικοὶ κώδικες. Ο ἀριθμὸς αὐτῶν τῶν ἀσφαλῶν περιπτώσεων προστίθεται στὸν ἀριθμὸν τῶν ἀσφαλῶν περιπτώσεων καὶ τὸ νέο τούτο σημειώνεται διπλὰ (π.χ. στοὺς πίν. Ια, Ιβ) ἡ κάτω (π.χ. στοὺς πίν. ΙΙα, ΙΙβ) ἀπὸ τὸ σύνολο τῶν ἀσφαλῶν περιπτώσεων σὲ παρένθεση καὶ μὲ ἐρευνητικό. Σηματίζονται οἵτινες οἱ ἔξις κατηγορίες:

- συμβαλλόμενοι ποὺ ἀναγράφονται διοικητικά στὸν Κατάλογο τοῦ 1741,
- ἡ προηγούμενη ὀμάδα δινομούμενη καὶ μὲ ἄλλα μέλη τῶν ίδιων οἰκογενειῶν,
- τὰ ὄποια δινοὶ δὲν ἀναγράφονται στὸν Κατάλογο αὐτὸν (πίν. Ια σειρές β+γ),
- ἡ προηγούμενη ὀμάδα δινομούμενη καὶ πρὸς μέλη οἰκογενειῶν ποὺ συνδέονται μὲ ἐπιγεγράψι μὲ τὶς οἰκογένειες τῆς Κοινότητας (πίν. Ιβ σειρές β+γ).

Η ποσοστιαία ἐπὶ τοὺς % ἀναλογία κάθε μιᾶς ἀπὸ τὶς τρεῖς αὐτές ὀμάδες —καὶ μὲ τὶς ἀμφιβολεῖς περιπτώσεις κάθε φερὲ— ὑπολογίζεται σὲ σχέση μὲ τὸ σύνολο τῶν συμβαλλομένων ποὺ ἔμφαντον τὶς ἀντιστοιχες συγκότητες εἰς κάθε πενταστία:

25. Γιὰ τὴν ιστορία τῶν πρώτων συμβολαιογράφων τῆς Πρέβεζας, βλ. ὅ.π., σ. 25-34 καὶ πίν. 1. ΡΟΔΗΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ, «Τὸ διαρρήστημα τῆς Πρέβεζας κατά τὸν 18ο αἰώνα (1712-1786)», *Επιστολή*, τ. 17 (1981), σ. 86-87 καὶ πίν. 6.

26. Η. ΗΛΙΑΣ ΑΝΓΕΛΙΚΟΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗΣ, *Παραδοσιαὶ... ὅ.π.*, πίν. ΙΙΙΙ, στήλες μὲ τὴν ἀντίτυπην Η. Μετὰ στήλες Η. εἰκονίζεται ἡ συρράτητα ἐμφάνιση τῶν γυναικῶν συμβαλλομένων, για τὰς ὄποιες διὰ τοῦ καὶ πίν. ΙΙΙΙ. Γιὰ τὶς ποσοστιαίας ἐπὶ τοὺς % ἀναλογίες, βλ. πίν. ΙΙΙΙ καὶ ΙΙΙΙ.

- πίν. Ια σειρές β πρὸς σειρές α, βι. πίν. Ηα σειρές α
- πίν. Ια σειρές β+γ πρὸς σειρές α, βι. πίν. Ηα σειρές β
- πίν. Ιβ σειρές β+γ πρὸς σειρές α, βι. πίν. Ηβ

Πιὸ συγκριτικῶν ἀντιληφῆ τοῦ ίδιου ποὺ εἰκονίζεται ἀναδυτικά πίν. Ι καὶ ΙΙ προσφέρει ἡ ἀδριανοτικὴ ἀπεικόνιση τῶν ίδιων στοιχείων στοὺς πίν. ΙΙΙ καὶ ΙV. «Ἐχουν πρωτεῖσθαι μαζὶ τὰ στοιχεῖα τῶν συγκοντάτων 1 καὶ 2 (γαμήλιας πυγμάτητες) 3,4 καὶ 5 (μεσαῖς συγκότητες) καὶ 6, 7, 8 καὶ π. (δέρης συγκότητες). (Συνεχίζεται)

Ἡ θεραπευτικὴ ἰδιότητα τῶν κρεμμυδιῶν Τί πιστεύει ὁ λαός

Τί λέγει ἡ ἐπιστήμη

Ἐπειδὴ τὸ σύνολο παραγομένης οὐσίας εἰ.σ.α. ενσκά τούτῳ εύκρατητα ὁ τὴν χρονικοποίησαν αὐτούσιον κρεμμυδῖν. Γερμανῶς, η οὐσία αὐτῆς δεῖται τὴν ἐκθετικὴν ἐπίδεσην τοῦ κρεμμυδοῦ εἰς τὸ σθόνατο.

Ἡ διαπιστώσαται αὐτὴ ὁδηγίουσεν εἰς τὴν θεραπευτικὴν φλεγμοσιτικῶν τραυμάτων δι' ἀλογῆς κρεμμυδοῦ. Μετὰ μιὰν ἐπόλειψιν τὰ τραυματα ἐλέμβανον καὶ τάλιν τὸ ωδόκρουν χρώμα τοῦ ὄγιος ἰστοῦ. Μετά τὴν δευτέραν ἐπάλειψιν, διαχωριστικός ποὺ σταματᾷ καὶ ἀρχίζει ἡ σταγόνευση τῶν ἰστῶν.

Ο δρ. *Ειτσουσα Κόκκυνον*, θεραπόνος στὰ κύρια στοιχεῖα τοῦ κρεμμυδοῦ, τὰ διπλά δισκοῦν τὴν εὐεργετικὴν αὐτὴν ἐπίδεσην. Κατὰ τὸν τοόπον αὐτὸν ἐπέτυχε τὸν παραγωγὴν αὐτῆς λευκής οδοίας. Η διπλὰ δέσμες διὰ τὰς θεραπευτικὰς 150τάτως τοῦ κρεμμυδοῦ. Ή γο-

στικοποίεις τῆς αἵτη παραγομένης οὐσίας εἰ.σ.α. ενσκά τούτῳ εύκρατητα ὁ τὴν χρονικοποίησαν αὐτούσιον κρεμμυδῖν. Γερμανῶς, η οὐσία αὐτῆς δεῖται τὴν ἐκθετικὴν ἐπίδεσην τοῦ κρεμμυδοῦ εἰς τὸ σθόνατο.

Εἶναι δέδοικον διὰ τὸν τρύγον κακοῖς μὲν κρεμμῦ. Βεραπεύεται ἀπὸ τὸν δρακόντη, η διπλὰ προκαλεῖται ἀπὸ κρυολόγηματος. Γενικῶς δινοὶ η οὐσία ποὺ λαμβάνεται ἀπὸ τὴν κατεργασίαν τῶν κοκκινῶν είναι πιστοποίητον εὐρυποτήτων περισσότερων ἀπογελεσματικῆς.

Ο κάδυς πιστεύει διὰ τὰ κρεμμῦ διαφορούς διαθεσιαῖς. Η διτίληπες αὐτὴ δέν εἶναι διπλὰ δισποικτική. Οι συγχρενοὶ διπλιστικοὶ δραστηριότητες δινοὶ δέσμες διὰ τὰς θεραπευτικὰς 150τάτως τοῦ κρεμμυδοῦ μὲ καταστρεπτικὴν ἐπίδεσην δέσμες τοῦ κρεμμυδοῦ.

ΕΝΑΣ ΥΓΡΟΒΙΟΤΟΠΟΣ ΠΟΥ ΛΙΓΟ ΛΙΓΟ ΧΑΝΕΤΑΙ

Διεθνές έτος υγροβιοτόπων και η περιοχή της Πρέβεζας πάλι στην επικαιρότητα μας και διαθέτει έναν από τους πιο αξιόλογους της Βαλκανικής. Είσι τουλάχιστον λένε οι ειδικοί επιστήμονες.

Τιποτες δύος δεν γίνεται για να περισσεψει δρι έχει απομείνει. Και λέμε απομείνει, γιατί αυτή η περιοχή που οριοθετείται από το ποτάμι Λούρος δυτικά και βόρεια και από τον Αμβρακικό κόλπο ανατολικά και νότια, είχε άλλη διαμορφωση πλαισίωτερα, πριν τον πόλεμο.

Η διάταξη της μορφολογίας του άρχισε τα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια, με την κατασκευή δύο αναχωμάτων, παράλληλα μεταξύ των και με το Λούρο ποταμό. Τα αναχώματα αυτά που αρχίζουν από την περιοχή της Πέτρας και φθάνουν μέχρι τον Αμβρακικό κόλπο υψώθηκαν για να εμποδίζουν το Λούρο ποταμό να ξεχυλίζει στα εντός του υγροτόπου ιχθυοτροφείν. Σύμφωνα με την τότε αντίληψη τα γλυκά νερά που έπεφταν στις λιμνοθάλασσες - ιχθυοτροφεία κατέστρεφαν τα αλεύματα. Εδώ πρέπει να κάνουμε μια παρατήρηση διαδρομή στην ιστορία της περιοχής μας. Σε παλαιό χάρτη του 1684 της περιόδου της Βενετοκρατίας βλέπομε ότι στις λιμνοθάλασσες αυτές (Τσουκαλιό, Λαγαρού, Μάζωμα) σημειώνονται σαν ιχθυοτροφεία (peschierie) από τότε. Επίσης τα νεώτερα χρόνια νοικιάζονται από το Δημόσιο ή την Μητρόπολη - ο μισός βάλτος είναι περιουσίατου Ο.Δ.Ε.Π. - σε ιδιώτες και τίχαν καλή απόδοση.

Συντέλως απέδιδαν και χωρίς τα αναχώματα. Με την απομόνωση του ποταμού η αναλογία μεταξύ αλμυρού και γλυκού νερού διαταράχτηκε σε βάρος του γλυκού.

Αποτέλεσμα η βλάστηση του υγρότοπου που ήταν πλούσια και σε μεγάλη ποικιλία, μέχρι δέντρα υπέρχαν, άρχισε σιγά - σιγά να εξαφανίζεται διότι την κατακαίει η αλμύρα. Τα πολυάριθμα είδη υδροβιών πουλιών που μη έχοντας άλλη επιλογή εξακολουθούν να έρχονται στην περιοχή αυτή, ιδιαίτερα τους χειμερινούς μήνες, δεν βρίσκουν το χορτάρι και τις άλλες φυτικές ουσίες που χρειάζονται για τροφή τους.

Οι ψαράδες των Συνεταιρισμών στην διαχείρηση των οποίων έχουν περιέλει τα ιχθυοτροφεία θεωρώντας την περιοχή αποκλειστικό τους φέουδο, πιέζουν το Δημόσιο να μην επιτρέπει την κατασκευή ανοιγμάτων στα αναχώματα γιατί θα ψαρήσουν τα ωρια με την εισροή του γλυκού νερού.

Ποιά δύος ψάρια θα χθύσουν από το λίγο νερό που θα πέσει; Ο κέφαλος, το λαυράκι ή το χέλι που διαβιούν και μέσα στο ποτάμι με περιεκτικότητα 100% γλυκό νερό!

Μόνο η τοπούρα βλάπτεται κάκος, αν κι αυτή είναι μειονησία στο ιχθυοτροφεία.

Δεν αγίζει όμως η θυσία λίγων κιλών τοπούρας με αντάλλαγμα τη σωτηρία του υγροβιότοπου.

Έπειτα οι κυνηγοί, οι αγελαδοβοσκοί κ.λ. που έχουν επίσης φρέλη από τον υγρότοπο δεν έχουν δικαιώματα;

Και δύος η λόση είναι απλή και ανώδυνη για όλους. Πρέπει να ανοιχτούν αλλες στα αναχώματα, σε επιλεγμένα σημεία, από τους οποίους να εισέρει στον υγρότοπο ελεγχόμενη ποσότητα νερού, ορισμένη περίοδο. Ο έλεγχος είναι δυνητόν να επιτυγχάνεται με σιδερένιες πόρτες - φράγματα.

Η λόση αυτή έχει προτείνει από παλαιότερα στην Νομαρχία, αλλά δεν έχει υλοποιηθεί ακόμα με αποτέλεσμα η υποβάθμηση του υγρότοπου να συνεχίζεται. Είται και η εφαρμογή της διεθνούς συμβάσως RAMSAR για την προστασία των υγροτόπων μένει ανεκπλήρωτη.

Στην δεξιά όχθη του Λούρου ποταμού κοντά στις εκβολές του είναι το ιχθυοτροφείο Τσοπέλα, πλωκεούμενος παράδοτος υδροβιών πουλιών.

Το 1973 άνοιξαν μέσα στη λίμνη μεγάλα αιλάκια, τρώων μέτρων βάθους και τεσσάρων περίπου πλάτους, παράλληλα και κάθετα μεταξύ τους για να καταφέγγουν τα ψάρια σε περίπτωση που θα παγώσει η λίμνη, προφανώς είχαν υπ' ουν τους συνθήκες καιρού Γροιλανδίας.

Τα χώματα απ' αυτά τα αιλάκια αντί να τα τραβήξουν έλω, τα συσσωρεύσαν κατάμήκος των αιλάκων μετατρέποντας την ενιαία λίμνη σε τετράγωνα τμήματα. Κατά συνέπεια τα νερά δεν «ρευματίζουν» όπως λένε οι ψαράδες, και μενούν στάσιμα σχεδόν με αποτέλεσμα να καταστραφεί το χορτάρι του βεθόν.

Τα υδρόβια πουλιά την εγκατέλειψαν και τα ψάρια βγαίνουν αδύνατα φέτος, ίσως πειραματικά, αφαίρεσαν από ένα ανάχωμα το μισό του τμήμα. Σε μικρό χρονικό διάστημα σ' αυτό το σημείο που ανέπνευσε συγκεντρώνεται αρεμός υδροβιών πουλιών, γιατί εκκίν αρχισε να ζαγαβρίσκει τροφή.

Βλέπουμε λοιπόν, ότι παρατηρώντας τη φύση μας δείχνει το δρόμο. Γιατί δεν προχωράει το κράτος σε ορθολογιστική ανάπτυξη και διάσωση του υδροβιότοπου; Γιατί πάντοτε υπερισχύουν οι δυναμικές του κακού, της κερδοσκοπίας παρά τις διακηρύξεις των επιστήμων φορέων και αρχών;

Η περιμένει να φθάσει ο υγρότοπος στο τελεσταίο στάδιο της καταστροφής και ύστερα ν' αρχίσει τις χρονοβόρες και χρηματοβόρες προμελέτες και μελέτες; Ίδομεν;

ΗΛΙΑΣ ΣΩΤΗΡΕΛΛΗΣ

Δελτίο Δημοτικής Βιβλιοθήκης
Πρέβεζας

Η Δημοτική Βιβλιοθήκη στο σύντομο διάστημα που λειτουργεί, δέχτηκε σημαντικές προσφορές από διάφορους συμπολίτες μας, που βοήθησαν σημαντικά στην καλύτερη λειτουργία της και στον εμπλουτισμό της με αξιόλογα βιβλία.

Πιστεύουμε πως κάθε κάτοικος της Πόλης μας, κάθε φορέας και συλλογός της, μπορεί και πρέπει να βοηθήσει τη προσπάθεια της Δημοτικής Βιβλιοθήκης για το πνευματικό και πολιτιστικό ανέβασμα του τόπου μας, είτε οικονομικά, είτε δωρίζοντας κάποια βιβλία ή εγκυκλοπαίδειες.

Με την ευκαιρία αυτή κάνουμε έκκληση σε κάθε Πρεβεζανό που διαθέτει βιβλία για την ιστορία της Πρέβεζας και της γύρω περιοχής, να τα προσφέρει στη Δημοτική Βιβλιοθήκη που παρουσιάζει έλλειψη σ' αυτό το τομέα, για να είναι στη διάθεση των αναγνωστών της Βιβλιοθήκης και κύρια των μελετητών, των φοιτητών και των μαθητών.

Παραθέτουμε παρακάτω τα ονόματα των συμπολιτών μας, που βοήθησαν είτε οικονομικά, είτε δωρίζοντας βιβλία και εγκυκλοπαίδειες στη Δημοτική Βιβλιοθήκη.

Οικονομικά: 1) Ιατρικός

Σύλλογος Πρέβεζας 11.000 δρχ.
2) Σωματείο συνταξιούχων ΤΕΒΕ 9.000 δρχ. 3) Δικηγορικός Σύλλογος Πρέβεζα 10.000 δρχ. 4) Αναστάσιος Γιαμάς 2.000 δρχ. 5) Ομοσπονδία Επαγγελματοβιοτεχνών Πρέβεζας 5.000 δρχ. 6) Σωματείο Γιατρών ΙΚΑ 4.500 δρχ. 7) Όλγα Λουκά 3.000 δρχ. 8) Παρασκευάς και Παναγιώτης Σαρρής 3.000 δρχ. 9) Σύλλογος Καθηγητών Β' Λυκείου 5.000 δρχ. 10) Ψωμάς Κωνσταντίνος 3.000 δρχ. 11) Κωνσταντίνος Λορέτζος 5.000 δρχ. 12) Λάμπρος Γουρνάρης 1.500 δρχ. 13) Γ. Τ. 5.000 δρχ. 14) Δήμας Δημήτριος 3.000 δρχ. 15) Συρόκα Ελένη 10.000 δρχ. 16) Χαριτόπουλος Θανάσης 2.000 δρχ. 17) Καρακώστα Θάλεια 5.000 δρχ. και Ντούσια Όλγα 300.000 δρχ.

Βιβλία - Εγκυκλοπαίδειες: Εθνική Τράπεζα - Αγροτική Τράπεζα - Τράπεζα Πίστεως - Λευτέρης Κωστούλας - Άσπα Ανωγιάτη - Σταμουλάκης Στράτος - Τζίμιας Χρήστος - Μιχάλης Αναγνωστόπουλος - Καράμπλαή Ελένη - Χρίστος Αλ. Κατσάνος - Γεράσιμος Λουκάς - κ. Παπαμιχαήλ - Μαλιαρουδάκης Μιχάλης - Θάλεια Καρακώστα - Ερμιόνη Κοστούλα - Καρζής Ανδρέας Ν.Ε.Α.Ε. - Πνευματικό Κέντρο Δήμου Πρέβεζας - Κλωστήρι Α.Ε.

- ΔΙΛΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
- ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ

4ο ΠΑΝΗΠΕΙΡΟΤΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΣΩΡΕΩΝ 1987

13 - 19 Ιούλιο

- Στην Πρέβεζα ως γινεται για 4η χρονιά το πανηπειρωτικό φεστιβάλ με σκοπό την προβολή και ανάπτυξη της εραστελεχνικής δημιουργίας.
- Εραστέρχνες από την Ήπειρο, τη Δεσμόδο και τη Ζέρκαρα θα παρουσιάσουν τις δημιουργίες τους προσκαθίετες.
- Στόχος του φεστιβάλ, η αποκέντρωση της δουλειές των αυλαδιών, η μελέτη και αξιοποίηση της λαϊκής μας παράδοσης.-

Α) ΔΙΕΘΝΙΚΟ ΦΕΣΤΙΒΑΛ:

Δευτέρα 13 : Πατρινή οργάνωση ΔΗ.ΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ
Διευθύνει ο Απόστολος Βασίλης Λαζαρίδης
πλάνο: Είναι Λαζαρίδης

Τρίτη 14 : - Χορευτικό συγκρότημα "ΑΛΜΟΓΟ" Κορινητικής
λέσχης Πρέβεζας
- Χορευτικό Συνδέσμου Συρραματών Η. Πρέβεζας
- Ορδα χορος και Ευθύμιες Γυμναστικής Θελαστητικού
Συλλόγου Πρέβεζας

Τετάρτη 15 : - Χορευτικό συγκρότημα Πολιτιστικού συλλόγου
"ΑΙΓΑΙΟΙ" ΛΕΤΕΟΒΟΥ

- Χορευτικό Πολιτιστικού συλλόγου Λαζαριστών
Πέμπτη 16 : - Σεατρική παρδοταση από το Χορευτικό Σύλλογο
"Είναι Έπειτα" με το έργο του Δ. Τζ. "Αναζείει
ο Ελέτης"

Παρασκευή 17:- Χορευτικό συγκρότημα "Απόδηλων" Καρυδίς Λευκάδας
- Χορευτικό συγκρότημα ΔΗ.ΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Σάββατο 18 : - Νουσιώδης δημιος "Χερκυραϊκή Ζαντίδα"

Κυριακή 19 : - Δαογραμικός χορευτικός δημιος "Παλαρούτες"

Ώρα έναρξης των εκδηλώσεων 9.00 μμ

Β) ΑΘΗΝΑΙΚΕΣ ΣΚΙΛΛΑΣΕΙΣ:

Ιανουάριος 16-19 Ιούλη

Ιο Πρωτόβλημα ΛΙΜΕΝΕΣ Β.Δ. ΕΛΛΑΣ

Συμμετέχοντες στη συδικεία: Α.Ο. Αγρινίου - Γ.Ε. Αγρινίου -
Α.Γ.Ε. Ιωαννίνων-ΠΥΡΡΟΣ Άρτας-
ΝΙΚΟΠΟΔΑΝΗ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

Διεργαστής : - ΔΙΕΙΣΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
- Γ.Ε. ΝΙΚΟΠΟΔΑΝΗ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

Γ) ΕΙΚΑΣΤΙΚΑ:

- Ομαδική έκθεση Φωτογραφικής - Έκθετουν τα έργα τους Πρεβεζανοί καλλιτέχνες
 - "Έκθεση Ευλογικοπτικής του Δικιού Καλλιτέχνη Σάκη Σιβλάκο
 - "Έκθεση γελοιογραφίας του κ. Σπύρου Σταμουλάκη
 - Έκθεσης Ελληνικού Σύντροφου Σωτογραφίας 17-27 Ιούλη Ελληνική ψυστική περιβάλλοντος
 - Έκθεσης τελοτογραφίας της Κ. Σπύρου Σταμουλάκη στην υπηρεσία της γένος
- Την Κυριακή 19 Ιούλη με τη λήξη των έκθεσών σα γίνεται συζήτηση με τους ερασιτέχνες των Πολιτιστικών συλλόγων, με θέμα:
"ΝΕΟΛΑΙΑ-ΕΛΛΕΥΘΕΡΟΣ ΧΡΟΝΟΣ ΚΑΙ ΕΡΑΣΙΤΕΧΝΙΚΗ ΔΙΛΙΓΟΥΡΓΙΑ"
Στη συζήτηση θα συμμετέχει και εκπρόσωπος της πόλης

Δ) ΒΑΛΚΑΝΙΚΟ ΣΚΕΤΙΚΑ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

27 Ιούλη - 2 λυγομόστου

- Για μια εβδομάδα παιδιά από την Αλβανία-Βουλγαρία-Γιουγκοσλαβία-Ελλάδα-Ιόνιο πατέρων και βουμανία ζα γιλοζενησούν κατά οι δεξιότητες της δουλειάς τους στη Μαρβέλα και τις γέρνη περιοχές.
- Τις ημέρες του έστερβούν τα παιδιά των Βαλκανικών χώρων με διαφορετική γλώσσα νοοτροπία και πολιτισμό αδελφόντατι, μεταβρούντας έτσι με τη δροσιά και τον αυθορμητισμό της νιότης τους το ελπιδούρο μένυμα της "ΣΙΡΦΕΙΝΗΣ"

Δ) ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΚΙΛΛΑΣΕΙΣ:

Δευτέρα 27 : - Θεατρικό ζωγραφικό θεάτρου με τα έργα "ΛΙΤΗΝΗ ΣΣ ΓΑΙΟ" και "Η ΛΡΚΟΥΔΑ" του Λυτού Τσέλωφ

Τρίτη 28 : - Ημερηγιόδη μετα τον Η. Ατέλαιο
- Παρδοταση από το "ΑΣΕΡΙΟΝ ΖΟΡΟΦΕΙΤΡΟ"

Τετάρτη 29 : - Κατέθεση στεγανιών στη Πλατεία Ηρώων από αντιπροσώπους των Βαλκανικών χωρών
- Ημερήσια συγκροτημένων
- Ενημέρωση των έστερβού με συμμετοχή διων των χωρών.

Πέμπτη 30 : - Συγκρότημα από Ρουμανία και Ιόνιο
Παρασκευή 31 : - Συγκρότημα από Αλβανία και Ελλάδα

Σάββατο 1 : - Συγκρότημα από Βουλγαρία και Γιουγκοσλαβία
Κυριακή 2 : - Πανηγυρικό θέλεστρο των έστερβού με τη συμμετοχή διων των χωρών.

ΤΩΡΑ ΣΚΛΗΡΟΣ στην επόμενησσεων: 9.00 μα

B) ΔΙΑΡΩΤΙΚΕΣ ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ:

- Πρωτόδημος Τενίς Β.Δ. ΣΑΛΛΑΣΣ
 - 29 Ιούλη - Ι Διγορδούτου
 - Ευμετέχουν: Άρτα-Αγρινίο-Γιάννενα-Κέρκυρα-Πάτρα-Ποέζες-Ξιλιππιέδα
- Κολύμπητικός αγώνας Πρέβεζα - "Ακτίο Χαριανή 2 Διγορδούτου

Σύσσωτο Ι.Ι.Ι.Ν.Κ.Ο.Σ.Τ.Ο.Υ. 9.00.35.
Επρογγυλό Τραπέζι στο χώρο Ναυτικού Σχολάριου με θέμα:
"Βελκανικό Σεοτιβίδη Μελέτες και ΕΙΡΗΝΗ"

ΠΙΧΟΠΟΛΙΣΙΑ '87
Επλονατιρινές Σημηλώσεις

ΙΟΥΛΙΟΣ - ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ '87

Πέμπτη 23
Ιούλη	: - Εοβιετικό Συλλόγο "ΙΩΑΝΝΙΩΝΑ"
με τη συμμετοχή ΙΟΣ χορευτών
Σύνικό Ετέδιο Πρέβεζας
Πέμπτη 25
Ιούλη	: - Θεατρική παρδοτκαση από το "Θέατρο Αθηναίο"
(Μαρέζη-Καζάνος) με το έργο "ΗΛΕΚΤΡΑ" του
Εσφοκλή.
Εκηνούετης: Ο Διευθυντής του Θεάτρου "Ρουσταρέλλι"
της Γεωργίας Θρύπερτ Γιατσούρου.
Αρχαίο θέατρο Ηλείας
Τετάρτη 5
Αυγούστου	: - Θεατρική παρδοτκαση από το Δημοτικό Περιγερειανό ¹
Θέατρο Ιωαννίνων με το έργο του Γιώργου Λαμένη
"ΙΑΝΤΖΟΥΡΑΙΑ ΣΤΟ ΚΑΤΩΔΑΙ ΓΛΙΔΔΑΡΟΣ ΕΤΑ
ΚΕΡΑΜΙΔΙΑ"
Εκηνούεσσα: Ζήνου Παπαδημητη, σημνική - κοστούμια
Ιδσου Σωτηρίου, μουσική Ζήνου Λεοντή και
χορογράφες Γιάννη Ζλερβ

Πέμπτη 6 : - Συλλόγος Λεπτούν της Ρενέ Ξιλιππιέδα

Εβδομάτο - Χαριανή	
8 και 9 :	: - Παρτιδί Σαρδέλλας
Τοπικός Δικτυος Πανηγύριος
Συμμετέχει η "ΔΩΝΑΙΑΚΗ ΚΟΡΤΑΝΑ"

Δευτέρα 10 :	: - LUCI MURPHY κ' W.C.B.
Συναυλία τσάρις Λουσιανής
Τρίτη 11 :	: - Συναυλία με τα Συγκροτήμα "ΦΑΤΜΕ"
Τετάρτη 12 :	: - Συναυλία με τον Γιώργο Ιταλέρα
Συμμετέχουν: Ελένη Δήμου - ιανουδης θεοδόσης
Σάνικος Ετέδιο Πρέβεζας
Τετάρτη 13 :	: - Θεατρική παρδοτκαση από το Δημοτικό Θέατρο
Λαρίσας με το έργο "Πλέξαν οι γραμμές μας"
Συγχρονη επιθεώρηση Κελμενά: Κ. Πουρσελή,
Σ. Λοντζιά, Κ. Ζανένο
Εκηνούεσσα - Λουσιανή επιμέλεια ζώστα ταΐδων
Εκπνική: Ζήνου Σαμαρή
Καυτούμια: Ομέδα Θεσσαλικός Θέατρου
Παρασκευή 21 :	: - Συναυλία "Σαζόγιανικής Βαχολέτρας Κορτσιών"
από την λουχατοσύρτος της Ερεχθιολαζανίας

B) ΣΙΚΑΣΣΕΙΣ:

- Λιανικές εκδόσεις Σωτηρίους από τους Καλλιτέχνες:
Κτήματα ζέσποινα-τούδοια Κρήτη-Προβατό Ζαν/νο-Σερβίκη Γιάννη
Πριανταφυλλέδη Γιώργο-Ζάρτο Ζώστα - Χατσόρου Δικατερένη

C) ΠΑΙΔΙΑΔΙΚΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΔΙΑΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ ΚΕΡΑΜΙΔΙΑ

Αρχαίο θέατρο Ηλείας	1-2 Αυγούστου
Διοργανωτές:	- ΕΚΔΗΛΗΣΗ ΤΗΣ ΑΚΡΟΠΟΛΗΣ - ΕΚΔΗΛΗΣΗ ΤΗΣ ΝΙΚΟΝΙΑΣ - ΔΙΚΟΙ: Άρτας-Αγρινίος-Πρέβεζας-Σιατίστες - ΚΙΤΣΗΣΙΣ ΣΙΡΙΝΗ: ΑΧΕ-ΣΠΙΤΡΟΣΗ ΣΙΡΙΝΗΣ
ΠΡΕΒΕΖΑΣ-ΚΑΛΑΒΑ

Δ) ΔΙΑΤΙΣΣΕΣ ΕΚΔΟΣΕΙΣ:

- 19ο ΑΓΩΝΙΚΟ ΠΡΩΤΑΘΛΗΜΑ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΝΕΩΝ ΖΑΛΛΙΣ 1987
28 Γερή - 7 Λυγόδατου
Συμμετέχουν: 30 Εραστικά ολόδατα
Διοργανωτές: - ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ
- Ε.Ε. ΚΙΝΟΚΟΙΑΝΗ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
- ΔΗΛΟΙ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
-- ΗΣ' ΑΝΤΙΑ 3-9 Λυγόδατου
Διοργανωτές: - ΕΣΠΑΙ
- ΑΔΑΝΤΙΝΟΣ ΟΛΙΑΣΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
-- Ηγάπεια ΣΟΦΟ-Κέρδη Ξυρινή 9 Λυγόδατου
Ιησουσιανή πίστα ζεβνες

Ε) -- Μερέθρα με Θέμα "ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ & ΒΙΡΗΝΗ"

- 29 - 30 Λυγόδατου
Διοργανωτής: ΔΗΛΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ
Παίρνουν Μέρος και θα μιλήσουν σε:
-- Μεταξέδες Η. - Αντιπρόστανης ΛΔΕΠ με Θέμα :
"ΒΙΡΗΝΗ - ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ"
-- Κανέλλος Ρ. - Επραγγύδε ε.α με Θέμα:
"ΟΙ ΖΗΤΕΣ ΒΑΙΒΙΕΣ & ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ"
-- ΔΗΛΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ: "ΤΟ ΖΗΤΙΑ ΤΟΥ ΛΕΒΑΚΙΝΟΥ"
-- ΕΘΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΣΜΟΥ ΕΡΧΥΜΩΝ (ΕΛΧΕ) :
"Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΡΥΤΗΛΙΕΣ & Η ΛΕΞΟΤΕΙΟΣ"

ΤΟ Δ.Ε.
ΤΟΥ ΕΠΙΒΛΑΤΙΚΟΥ ΚΕΣΤΡΟΥ

ΕΝΩΣΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΣΥΝ)ΜΩΝ ΠΡΕΒΕΖΑΣ

Συνεταιριστική Οργάνωση στην υπηρεσία

του γεωργοκτηπονοτρόφου

**Για δυγκώντρωδη - Για επεξεργασία Για προμήθεια
Διακίνηση**

— βαμβακιού	— σύσπορου βαμ- βακιού	— Γεωργικών εφο- δίων
— καλαμποκιού	— ξήρανση καλα- μποκιού	— Γεωργικών μηχα- νημάτων
— κριθαριού	— συσκευασία	— φαρμάκων
— σιταριού	— βρώσιμων ελιών	— ζωοτροφών
— βρωσίμων ελιών	— συσκευασία ξη- ρών φασολιών	— ειδών οικιακής χρήσης
— λαδιού		— τροφίμων
— φασολιών		

**Διαθέτει ούγχρονες εγκαταστάσιες - εργοστάσια -
SILO - αποθήκες - ελαιοδεξαμενές και καταστήματα.**

Εξυπηρετεί από τις κεντρικές υπηρεσίες στην Πρέβεζα και τα
αποκεντρωμένα παραρτήματα στο Καναλάκι, στο Λούρο και Θε-
σπρωτικό.

Συμφέρει γιατί είναι οργάνωση όλων των αγροτών

ΚΕΝΤΡΙΚΑ ΓΡΑΦΕΙΑ: Λ. ΕΙΡΗΝΗΣ 13

ΤΗΛ. 22227 - 28693 - 28457

ΠΡΕΒΕΖΑ